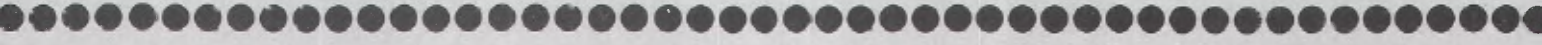

Økonomiske analyser

Nr. 7 — 1986

**Konjunkturtendensene
for Norge**

**Virksomheter av devaluering og
strammere finanspolitikk**

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

Økonomiske analyser

utgis av Forskningsavdelingen i Statistisk Sentralbyrå og kommer normalt med 10 nummer i året. Første nummer i året vil inneholde Økonomisk utsyn over året som gikk. Publikasjonen vil ellers inneholde konjunkturten- densene og aktuelle konjunkturtall for norsk og internasjonal økonomi. Kvartalsvise og årlige nasjonalregnskapstall vil bli publisert og kommentert etter hvert som de foreligger. Publikasjonen vil også bringe kortere artikler med samfunnsøkonomisk innhold og oversikter over publikasjoner fra forskningsvirksomheten i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå ønsker videst mulig spredning av data og analyser som offentliggjøres i Økonomiske analyser. Gjengivelse er tillatt uten restriksjoner. Av hensyn til leserne ber imidlertid Statistisk Sentralbyrå om at kilde blir oppgitt – publikasjonsserie og årgang/nummer – og at forfatterens navn framgår der det er aktuelt. Synspunkter i artikler med navngitt forfatter kan ikke uten videre tas som uttrykk for Statistisk Sentralbyrås oppfatning.

Redaksjon: Olav Bjerkholt, Ådne Cappelen, Per Richard Johansen, Olav Ljones, Svein Longva, Lorents Lorentsen.

Redaksjonssekretærer: Kirsten Hansen (artikkelstoff), Lisbeth Lerskau Hansen (konjunkturoversikter mv.).

Forsknings- avdelingen

ble opprettet i 1953 og er i dag organisert i fire enheter:

- o Seksjon for nasjonalregnskap
- o Økonomisk analysegruppe
- o Sosiodemografisk seksjon
- o Seksjon for ressurs- og miljøanalyse.

Statistisk Sentralbyrå har lange tradisjoner som forskningsinstitusjon, og forsknings- og analysevirksomheten har etter hvert fått et betydelig omfang. Virksomheten omfatter blant annet:

- o Nasjonalregnskap
- o Samfunnsøkonomi, makroøkonomiske modeller, konjunkturanalyse, skatteforskning, kryssløpsanalyse og økonomiske studier
- o Befolkningsutvikling, fruktbarhetsstudier, arbeidsmarked og utdanning
- o Naturressurser, energianalyse, arealregnskap, miljøøkonomi, miljø og levekår
- o Petroleumsøkonomi
- o Regional analyse

Økonomiske analyser

Nr. 7 — 1986

INNHold

Side

KONJUNKTURTENDENSENE FOR NORGE

Sammendrag og perspektiver	3
Produksjon	13
Arbeidsmarked	16
Priser og lønninger	20
Privat Konsum	24
Investeringer	27
Utenriksøkonomi	29
VEDLEGG: UTSIKTENE FOR OLJEVIRKSOMHETEN	33

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER	40
-----------------------------------	----

VIRKNINGER AV DEVALUERING OG EN STRAMMERE FINANSPOLITIKK

Av Einar Bowitz, Adne Cappelen, Per Richard Johansen og Vidar Knudsen	43
--	----

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG	53
---------------------------------	----

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1 – Tlf. (02) 41 38 20

KONJUNKURTENDENSENE

Arbeidet med Konjunkturtendensene utføres ved Økonomisk analysegruppe i Statistisk Sentralbyrås Forskningsavdeling. Forespørsler om konjunkturutviklingen i utlandet kan rettes til Kjell Wettergreen og om utviklingen i Norge til Per Richard Johansen eller Hilde Olsen.

Arbeidet med denne rapporten ble avsluttet onsdag 20. august.

Oversikt over publiseringstidspunkter

Konjunkturtendensene	Utlandet	Norge
- forrige publisering	ØA nr. 6 - 1986 (juni)	ØA nr. 4 - 1986 (april)
- neste publisering	ØA nr. 8 - 1986 (september)	ØA nr. 9 - 1986 (november)

KONJUNKURTENDENSENE I NORGE

SAMMENFATNING OG PERSPEKTIVER

Norsk økonomi har siden begynnelsen av 1983 vært inne i en tradisjonell eksport-ledet konjunkturoppgang. Gjennom de siste to årene har innenlandske etterspørselskomponenter klart overtatt som viktigste drivkraft og produksjonsveksten utenom oljevirkosomhet og sjøfart har ligget jevnt på om lag 5 prosent. Tall for første halvår i år tyder på et markert fall i veksttakten, selv etter skjønnsmessig korleksjon for arbeidskonfliktene i vår. Dette peker i retning av at toppen på denne konjunktur-bølgen er passert. Foreløpig er imidlertid tallgrunnet for denne konklusjonen forholdsviss spinkelt og selv med en avmatning i veksttakten, vil aktivitetsnivået i Norge fortsatt holde seg på et høyt nivå i månedene framover.

I et "normalt" konjunkturforløp for norsk økonomi blir en konjunkturoppgang bremsert opp fordi eksporten og etter hvert også de innenlandske etterspørselsfaktorene gir reduserte vekstimpulser, - enten direkte fordi markedsveksten svekkes eller indirekte

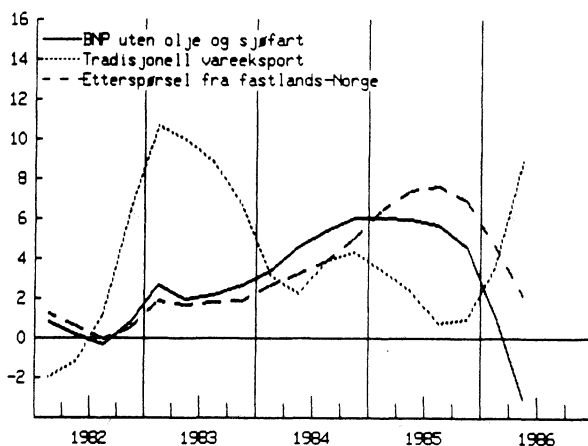
ved tiltakende pris- og kostnadspress og dermed svekket konkurransevne. Mangel på arbeidskraft og ledig produksjonskapasitet vil også direkte kunne spille en rolle.

Den avtakende produksjonsveksten gjennom første halvår skyldes begrensninger på både tilbuds- og etterspørselssiden. På etterspørselssiden bidrar i særlig grad en avmatning i den sterke konsum- og investeringsveksten og en lavere vekst i offentlig konsum. Svært usikre beregninger for endringer i varelagrene tyder imidlertid på at lagrene økte gjennom vinterhalvåret. Dette kan bety at veksten i noen av de andre innenlandske anvendelseskomponentene er for lavt anslått, alternativt at den svakere etterspørselsveksten ennå ikke har slått fullt ut i lavere produksjons- og importvekst.

Også importveksten er dempet, men importen vokser fortsatt betydelig sterkere enn norsk produksjon; konkurranse- og strukturproblemer hos norske produsenter bidrar derfor også til produksjonsavmatningen. Endelig er det klart at i en del bransjer hemmes pro-

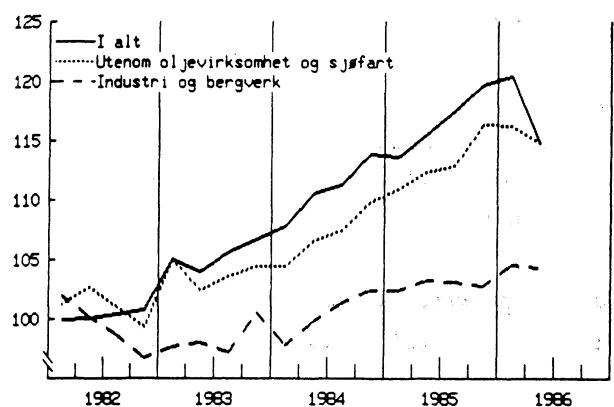
UNDERLIGGENDE TENDENS

(Vekst fra foregående kvartal i glattet, sesongjustert serie, omregnet til årlig rate.) 1)

1) For 86.2: Anslag tildels basert på framskrivinger.

BRUTTONASJONALPRODUKT 1980=100. Sesongjustert.

Utviklingen i konjunkturfølsomme BNP-komponenter. Underliggende veksttakt fra foregående kvartal, omregnet til årlig rate 1).

	85.2	85.3	85.4	86.1	86.2a)
<hr/>					
Etterspørsel fra					
fastlands-Norge 2) ..	7	8	7	5	2
- privat konsum	9	9	8	5	2
- bto.investeringer	7	11	11	8	3
Trad. vare-					
eksport	2	1	1	4	9
Trad. vare-					
import	14	18	20	18	12
<hr/>					
BNP for fastlands-					
Norge 3)	6	6	5	1	-3

- 1) Basert på glattet sesongjustert serie.
 2) Omfatter ikke investeringer i oljevirkosomhet og sjøfart og lagerendringer.
 3) Omfatter ikke produksjon i oljevirkosomhet og utenriks sjøfart.
 a) Anslag.

Utviklingen i bruttoproduktet i noen viktige næringer. Underliggende veksttakt fra foregående kvartal, omregnet til årlig rate. 1)

	85.2	85.3	85.4	86.1	86.2a)
<hr/>					
Industri og berg-					
verk	2	1	1	2	2
Bygge- og anleggs-					
virkosomhet	6	9	8	-0	-13
Privat tjeneste-					
yting	8	7	5	0	-5

- 1) Basert på glattet sesongjustert serie.
 a) Anslag.

duksjonsveksten av mangel på arbeidskraft og i noen grad også ledig produksjonskapasitet.

I tiden som kommer ville et tradisjonelt

konjunkturmønster for norsk økonomi tilsi at pris- og kostnadsveksten tiltar på grunn av høy kapasitetsutnyttelse og stramt arbeidsmarked og at vekstimpulsene fra innenlandsk etterspørsel avtar. Usikkerheten mht. konjunkturforløpet i tiden framover er særlig knyttet til følgende forhold:

- Den usedvanlig sterke veksten i privat konsum har brakt husholdningenes spare-rate ned på et svært lavt nivå. Det er rimelig å regne med at en i 1987 igjen vil få en økning i spareraten, en utvikling som kan bli forsterket dersom bebudede endringer i skattesystemet blir vedtatt.
- Det er usikkert hvor raskt og i hvilken grad husholdningene vil få inntektskompensasjon for inflasjonsvirkningene av devalueringen. Dette skaper usikkerhet mht. pris- og kostnadsutviklingen gjennom resten av 1986 og inn i 1987.
- Utsiktene for oljeprisene og dermed den utenriksøkonomiske balanse er avhengig av om vedtatte reduksjoner i OPEC's produksjon blir realisert og i hvilken grad oljeproduserende land utenfor OPEC - herunder Norge - vil redusere sin produksjon. Oljeprisutviklingen har også betydning for den generelle økonomiske utvikling i OECD-området og spesielt for Norges tradisjonelle handelspartnere.

Svakere konsumvekst

Veksten i privat konsum var usedvanlig høy og stabil gjennom 1985. I første halvår 1986 var det tegn til avtakende veksttakt, i første rekke for varekonsumet. Men som følge av den høye veksten gjennom 1985 vil økningen i privat konsum for 1986 fortsatt bli svært høy, regnet i forhold til året før. Selv med uendret sesongjustert nivå

fra 2. kvartal og ut året vil konsumet vokse med 4,5 prosent fra 1985 til 1986. Dette tilsier at en må regne med at husholdningenes sparinger vil holde seg på det lave 1985-nivået til tross for en meget høy vekst i disponibel realinntekt. For 1987 må en nå kunne regne med en svært moderat vekst i privat konsum.

Også veksttakten for offentlig konsum er nå klart lavere enn i 1985. Dette henger sammen med nedtrappingen av ekstraordinære sysselsettingstiltak. Devalueringen i mai og strammere finanspolitikk som følge av april- og juni-tiltakene, vil ytterligere redusere veksttakten for privat og offentlig konsum. Vekstraten for offentlig konsum i 1986 kan bli den laveste siden 1960.

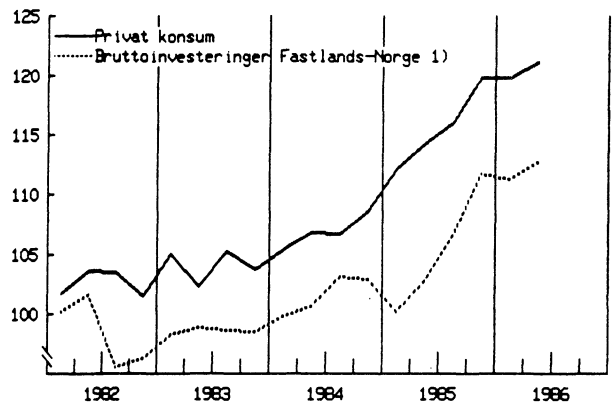
Rekordhøye investeringer i oljevirksomhet

1986 tegner til å kunne bli et rekordår for påløpte investeringskostnader i oljevirksomhet. De påløpte investeringskostnadene antas å øke med om lag 15 prosent i verdi i forhold til 1985. Det er særlig investeringene i utvinningssektoren som øker kraftig. For 1987 må en regne med en betydelig nedgang i påløpte investeringskostnader, kanskje 20 prosent i volum. Nedgangen i 1987 vil dels være en følge av fallet i oljeprisene, men kommer først og fremst av at flere store utbyggingsprosjekter går mot en avslutning.

Avtakende investeringsvekst for fastlands-Norge

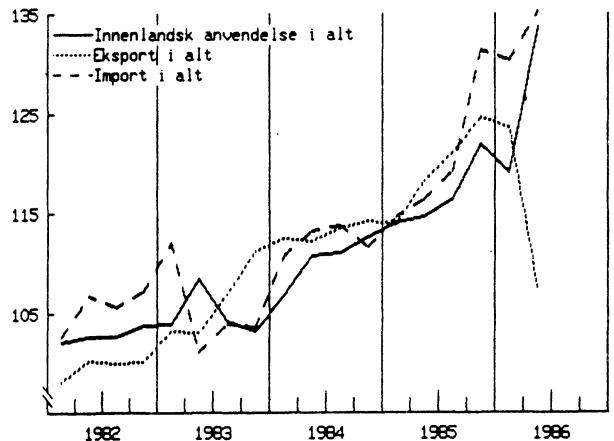
Industriinvesteringene viste fortsatt høy veksttakt gjennom første halvår i år, men veksttakten er klart avtakende i forhold til i 1985. For 1987 kan en ikke regne med noen vesentlig vekst. Investeringene i annen vareproduserende virksomhet endrer seg

KONSUM OG INVESTERINGER
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

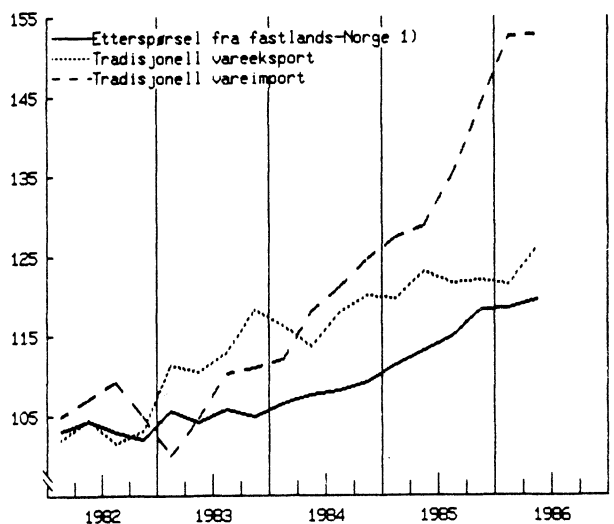

1) Utenom lagerendring.

EKSPORT, IMPORT OG INNENLANDSK ANVENDELSE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

EKSPORT, IMPORT OG ETTERSPORSEL FRA FASTLANDS-NORGE
1980=100. Sesongjusterte volumindekser.

1) Utenom lagerendring.

fortsatt lite. Investeringene i tjenesteyting viser lavere veksttakt med unntak for boliginvesteringene der veksttakten har økt. Sett under ett kan en ikke vente at investeringene i fastlands-Norge skal gi noe vekstbidrag i 1987.

Ny vekst i tradisjonell vareeksport?

Etter at volumet av tradisjonell vareeksport viste en svak nedgang gjennom 1985 kan tallene for de første to kvartaler i 1986 peke mot en ny oppgang. Det er imidlertid vanskelig å vurdere kvartalsmønsteret i første halvår pga. unormal fordeling av antall virkedager og arbeidskonflikten i april. Etter hvert som veksten i innenlandsk etterspørsel avtar og virkningene av devalueringen på relative priser bedrer markedsmulighetene for norske produsenter, kan en regne med en viss økning i eksportvolumet. Veksten i norske eksportmarkeder er imidlertid usikker da det ennå ikke ser ut til at de lave oljeprisene har ført til økt vekst i de oljeimporterende land.

Volumvekst framover for olje og gass

Eksporten av råolje og naturgass sank kraftig i første halvår 1986 pga. arbeidskonflikten i Nordsjøen. Om den eksisterende produksjonskapasiteten utnyttes bedre i annet halvår vil eksporten i 1986 ligge klart over 1985-nivået. I tillegg vil produksjonskapasiteten for olje øke i løpet av høsten.

Svært høy, men noe avtakende importvekst

Importvolumet av tradisjonelle varer viser fortsatt en svært høy vekst, men tallet for 2. kvartal 1986 peker mot en noe mer moderat veksttakt. Den svært høye importveksten det siste året henger sammen med høy vekst i

investeringer og privat konsum, økte importvarelagre samt økte importandeler. De økte importandelene er dels en følge av den høye innenlandske kostnadsveksten, men skyldes også endringer i etterspørsels sammensetningen i retning av varer med høyt importinnhold. Høy kapasitetsutnyttning innenlands spiller antakelig også en rolle. Etter hvert som veksten i privat forbruk og investeringer stanser opp, må en kunne regne med et markert fall i importveksten. Devalueringen vil trekke i samme retning.

Uvanlig sterk sysselsettingsvekst

Tross meget stramt arbeidsmarked og lav ledighet, - 1.8 prosent av arbeidsstyrken var ledig første halvår i år - er arbeidsmarkedet fortsatt preget av en uvanlig sterk vekst i sysselsettingen, både målt i antall personer og særlig i antall timeverk. Tendensen til økt gjennomsnittlig arbeidstid pr. sysselsatt fortsetter og skyldes overgang til lengre deltid og fortsatt utstrakt bruk av overtidarbeid.

Den sterke sysselsettingsveksten har vært mulig gjennom en betydelig økt yrkesdeltaking for kvinner og ungdom. Sammenliknet med første halvår 1985 har antall sysselsatte økt med vel 70.000 personer (vel 3,5 prosent). I samme periode økte arbeidsstyrken med om lag 60.000 personer slik at nedgangen i ledigheten bare har gitt et beskjedent bidrag til samlet sysselsettingsvekst.

Normalt vil utviklingen i sysselsettingen følge utviklingen i produksjonen med et etterslep på noe under ett år; med lavere vekst i produksjonen er det grunn til å regne med en klart lavere sysselsettingsvekst framover. Selv om ledigheten antakelig når sitt konjunkturmessige bunnpunkt i løpet av høsten 1986, vil den trolig forbli lav en

tid framover. I denne situasjonen kan utstrakt bruk av overtid bli nødvendig om produksjonen skal opprettholdes når arbeidstidsforkortelsen gjennomføres fra 1. januar 1987. Innen den tid kan imidlertid konjunkturavmatningen ha blitt så sterk at det er ryddet et visst realøkonomisk rom for denne reformen.

Tiltakende pris- og lønnsvekst

Etter devalueringen i mai og avgiftsøkningene i mai og juli, viser konsumprisene nå klart høyere veksttakt sammenliknet med 1985 og de fire første måneder av 1986. Virkningene av devalueringen på prisene vil tilta over tid. Det er nå grunn til å regne med en vekst i konsumprisene på om lag 7 prosent i gjennomsnitt fra 1985 til 1986. Prisstigningstakten vil imidlertid bli klart høyere enn dette rundt årsskiftet 1986/87.

Hittil er det særlig priser på importvarer uten norsk konkurranse som har økt som følge av devalueringen. Andre importpriser øker erfaringsmessig først etter en viss tid. Prisutviklingen i 1987 vil derfor avhenge dels av hvor raskt andre importpriser øker og dels av hvor raskt og i hvilken grad lønnstakerne oppnår kompensasjon for den økte prisstigning og økte fortjeneste i næringslivet som devalueringen fører til.

Lønnsveksten i industrien har endret seg lite de siste par årene. Det samme har lønnsglidningen. Lønnsveksten utenom industrien har vært økende og de tariff tillegg som kom istand ved lønnsoppgjøret i vår, peker i retning av større lønnsvekst i 1986 enn i 1985. Det stramme arbeidsmarkedet har bidratt til dette og devalueringen kan øke takten i lønnsveksten ytterligere.

Driftsbalansen kraftig svekket

De senere års overskudd på driftsbalansen overfor utlandet ble fra og med februar i år vendt til underskudd. Allerede i april var underskuddet for 1986 så langt kommet opp i 8,6 milliarder kroner. Selv om dette tallet var sterkt påvirket av streiken i Nordsjøen i april, er det grunn til å vente fortsatt store underskudd på driftsbalansen i tiden som kommer. For første halvår i år kan underskuddet komme opp mot 16 milliarder kroner. Beregninger utført i Byrået, tyder på at devalueringen i mai i år vil kunne bidra til å øke underskuddet for 1986 som følge av den umiddelbare forverringen i bytteforholdet. Denne forverringen vil imidlertid også redusere disponibel realinntekt for Norge. Etter hvert som endringen i bytteforholdet fører til økte markedsandeler for norske varer og den lavere innenlandske inntektsveksten slår ut i redusert etterspørsel vil driftsbalansen gjennom de kommende årene kunne styrkes noe som følge av devalueringen. De gjennomførte tilstrammingsiltakene vil trekke i samme retning.

Vekst i disponibel realinntekt for Norge, regnet fra samme periode året før. Prosent.

1985 1) 86-Ia)2)

Disponibel realinntekt for		
Norge	2.6	-6
Bidrag fra:		
Nettonasjonalprodukt	4.9	3
Rente- og stønadsbalansen.	1.3	0
Bytteforhold mv.	-3.6	-9

1) Deflatert med prisindeks med 1980-basis.

2) Deflatert med prisindeks med 1985-basis.

a) Anslag.

Nedgang i disponibel realinntekt for Norge

Fallet i oljeprisene har forverret bytteforholdet kraftig. Som følge av dette viste disponibel realinntekt for Norge i første halvår 1986 i følge foreløpige anslag, en nedgang på hele 6 prosent, regnet i forhold

til samme halvår året før. For året som helhet er det grunn til å tro at nedgangen vil bli enda noe større som følge av en ytterligere forverring av bytteforholdet og som følge av redusert bidrag fra både produksjon og rente- og stønadsbalansen.

UTVIKLINGEN I NOEN MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER 1)

	Mrd. kr.	Vekst fra samme kvart. året før		Underliggende tendens. Årlig rate. (regnet fra foregående kvartal) 6)				
		1985	86.1	86.2a	85.2	85.3	85.4	86.1
1985-priser								
Privat konsum 2)	241,9	5,1	8,4	9	9	8	5	2
- varer	161,1	4,6	9,8	11	10	8	5	2
- tjenester	71,9	4,3	4,9	5	5	5	5	5
Offentlig konsum	92,6	0,9	0,9	*	*	*	*	*
Bruttoinvesteringer (inkl.lager)	123,9	10,2	36,3	*	*	*	*	*
Oljevirksomhet og sjøfart 3) .	26,0	-42,1	23,4	*	*	*	*	*
Fastlands-Norge	88,3	11,1	9,4	7	11	11	8	3
Industri og bergverk	12,5	48,0	22,5	34	35	34	26	15
Annen vareproduksjon	15,7	-2,8	-4,1	0	-3	-4	-3	0
Annen tjenesteyting	60,1	8,3	10,6	4	10	10	6	1
Varelagre (BNP-vekstbidrag) 4)	9,6	(3,3)	(5,4)	*	*	*	*	*
Innenlandsk anvendelse	458,4	5,6	13,9	4	5	10	17	32
- ettersp. fra Fastlands-Norge .	422,8	5,3	6,9	7	8	7	5	2
Eksport 2)	235,0	3,4	-4,3	12	11	4	-12	-33
Tradisjonelle varer	75,1	-3,0	7,2	2	1	1	4	9
Råolje og naturgass	85,1	7,6	-13,2	13	13	1	-21	-53
Skip og plattformer	12,6	112,9	-20,9	*	*	*	*	*
Tjenester	62,2	-7,3	-4,1	4	1	-1	-8	-16
Samlet anvendelse	693,4	4,9	7,5	8	9	8	2	-5
Import 2)	195,6	8,4	22,2	11	15	18	15	12
Tradisjonelle varer	128,7	14,4	24,6	14	18	20	18	12
Råolje	2,7	-19,8	322,4	*	*	*	*	*
Skip og plattformer	9,3	-27,2	31,3	*	*	*	*	*
Tjenester	54,9	1,7	3,6	12	13	8	-6	-20
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	497,8	3,5	1,8	7	7	4	-2	-11
- uten oljevirk. og u. sjøfart .	389,8	1,8	5,4	6	6	5	1	-3
Oljevirksomhet og u. sjøfart ...	108,0	9,6	-11,3	10	9	1	-14	-37
Andre næringer	379,3	0,1	4,6	4	4	3	1	-2
Industri og bergverk	68,8	-2,0	5,3	2	1	1	2	2
Annen vareproduksjon	65,1	-3,0	2,9	-1	1	2	-0	-4
Annen tjenesteyting	245,4	1,6	4,7	6	6	4	1	-3
Korr.poster (BNP-vekstbidrag) 5)	10,5	(1,3)	(0,8)	*	*	*	*	*

1) Se teknisk merknad neste side. 2) Avgrensningen mellom de ulike grupper av varer og tjenester avviker fra inndelingen i årlig nasjonalregnskap/utenriksregnskapet. 3) Inkl. skip, oljeplattformer og plattform-moduler under arbeid.

4) Utenom skip, oljeplattformer under arbeid; plattform-moduler under arbeid er imidlertid ikke trukket ut. BNP-vekstbidragene for 1986 er beregnet som differansen mellom lagerinvesteringene i kvartalet og samme kvartal året før, regnet i prosent av BNP samme kvartal året før. 5) Korreksjon for frie banktjenester og visse avgiftsberegninger. BNP-vekstbidragene er beregnet som økningen i posten fra samme kvartal åre før, regnet i prosent av bnp samme kvartal året før. 6) Vekst fra foregående kvartal i glattet sesongjustert serie, omregnet til årlig rate. a) Anslag tildels basert på framskrivninger. *) Endringstall blir meningsløse regnet som årlig rate.

PRISINDEKSER FOR MAKROØKONOMISKE HOVEDSTØRRELSER

	Prosentvis endring fra samme periode året før.	
	86.1	86.2 a)
Privat konsum	5,9	6,7
Offentlig konsum	5,0	5,2
Bruttoinvesteringer	7,1	5,8
Innenlandsk anvendelse	5,9	5,8
Eksport	-16,3	-18,1
Samlet anvendelse	-1,9	-1,8
Import	-1,0	-0,7
Bruttonasjonalprodukt (BNP)	-2,2	-2,2
- uten oljevirksomhet og sjøfart	6,8	7,1

a) Anslag

TEKNISK MERKNAD OM KVARTALSREGNSKAPSTALLENE

Kvartalsberegningene: Beregningene foretas på et mindre detaljert nivå enn de årlige nasjonalregnskapsberegningene og etter et mer summarisk opplegg. De kvartalsvise nasjonalregnskapstallene for årene til og med 1984 er avstemt mot de sist publiserte årlige regnskapstallene. Foreløpig har Byrådet bare begrensede erfaringer med å bedømme påliteligheten av beregningene; spesielt endringstall mellom kvartaler bør derfor tolkes med varsomhet.

Sesongjusterte tall: Det kvartalsvise nasjonalregnskapet utarbeides som et ikke-sesongjustert regnskap, der en søker å registrere de faktiske transaksjoner i hvert kvartal. Mange av tallseriene viser derfor klare sesongsvingninger. Disse er derfor sesongjustert på det detaljerte regnskapsnivået og er deretter summert sammen med de øvrige tallseriene til de totalstørrelsene som er presentert i teksttabellene og diagrammene.

Bruttoinvesteringer: Bruttoinvesteringer i fast kapital i alt er sterkt påvirket av de store svingningene i investeringer i oljevirksomhet. Disse svingningene skyldes blant annet at plattformer som har vært under arbeid i flere år, regnes som investert i det kvartal og med den kapitalverdi de har ved utslepingen på feltet.

Offentlig konsum og investeringer: Byrådet har foreløpig ikke datamessig grunnlag for å fordele offentlig sektors innkjøp av varer og tjenester over året. Inntil slikt materiale foreligger, har en valgt å fordele disse utgiftene jevnt utover, med en firedel på hvert kvartal. I den grad det faktisk er en vekst i utgiftene gjennom året, vil metoden gi for sterk vekst ved årsskiftene og for svak vekst gjennom året.

TEKNISKE MERKNADER:

Ny glattemetode

Ved sesongjustering fjernes regelmessige, årlige svingninger i en variabel. Den sesongjusterte serien inneholder imidlertid fortsatt irregulære, kortvarige svingninger som gjør det vanskelig å tolke en endring fra ett kvartal til neste som et uttrykk for den underliggende bevegelsen. For å redusere faren for å trekke feil konklusjon om utviklingen i en økonomisk variabel kan man vente noen kvartaler inntil flere observasjoner er tilgjengelige. Det innebærer imidlertid en forsinket fastsetting av tidspunktet for en konjunkturmessig endring i den aktuelle variabel.

En annen mulighet er å foreta en glatting av den allerede sesongjusterte serien for å redusere effekten av den irregulære komponenten. Sesongjusterte tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet har hittil vært glattet ved å bruke et sentrert, glidende gjennomsnitt med valgte vektorer (1/4, 1/2, 1/4). Dette innebærer at en observasjon på hvert av endepunktene i serien går tapt. Dessuten har det vist seg å være en tendens til at kraftige, irregulære utslag i ett kvartal kan gi betydelige "ekkoeffekter" som virker ødeleggende på utsagnskraften i de glattede tallene.

Som erstatning for denne metoden, har vi nå tatt i bruk en glattemetode som er tilgjengelig i TROLL. Den er utviklet ved Statistics Canada, i første rekke for glatting av ledende indikatorer. Denne metoden inneholder et autoregressivt glidende gjennomsnittsfiler av typen

$$\sum_{k=0}^r b_k y_{t-k} = \sum_{k=0}^n a_k x_{t-k} \quad (b_0=1)$$

hvor x er den serien som skal filtreres (dvs. den sesongjusterte serien) og y er den filtrerte serien. Denne metoden gir også glattede verdier for endepunktsobservasjonene.

Dette filteret er utledet på grunnlag av en optimeringsrutine som inneholder en avveiling mellom tap av aktualitet og pålitelighet. Dvs. at tapet av aktualitet minimeres for en gitt grad av pålitelighet. Hvilken vekt som skal legges på hhv. størst mulig pålitelighet og minst mulig tap av punktlighet er i den aktuelle rutinen bestemt ved eksperimentering med vektorer med verdi mellom 0 og 1. Koeffisientene i filteret er bestemt ved å bruke spectralanalyse. Dette innebærer at sykliske bevegelser i originalserien med kort varighet blir renset ut som støy. Det er således ikke verdien av observasjonene i seg selv som bestemmer de koeffisientene som brukes i filtreringen, men varigheten av de sykliske bevegelsene i serien. Til grunn for den implementerte metoden er det forutsatt at a) den serien som skal filtreres inneholder konjunkturbevegelser og b) den korteste konjunkturbølgen er av omtrent 2 års varighet. Dette er sentrale forutsetninger for å vurdere om filteret bør brukes for en bestemt serie.

For å redusere faseforskyvningen i den filtrerte serien, og dermed oppnå best mulig aktualitet ved fastsetting av tidspunktet for trendmessige endringer i en serie, har vi valgt å foreta en toveis filtrering. For de sentrale deler av serien brukes således informasjon både om den tidligere og seinere utviklingen i serien. I endepunktene er imidlertid resultatene langt usikrere ettersom det bare finnes informasjon om utviklingen enten framover eller bakover i tid.

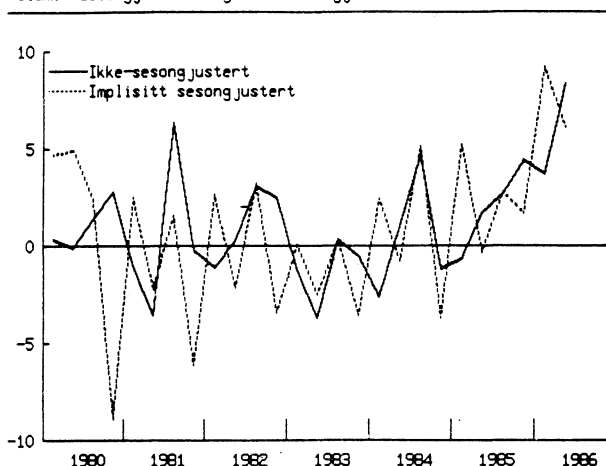
Ettersom regelmessige sesongkomponenter er trukket ut av den serien som skal glattes, har vi valgt å bruke et filter som gir svak glatting og lite tap av aktualitet. Dette synes å gi de beste resultater med unntak av i endepunktene. Det har her vist seg at den filtrerte serien nærmer seg den sesongjusterte serien slik at graden av glatting av disse observasjonene er liten. I og med at den sesongjusterte serien også er spesielt usikker i endepunktene, må resultatene for den siste observasjonen tolkes med svært stor forsiktighet.

Selv om også denne metoden har en del svakheter, tyder våre erfaringer så langt på at den for tidligere perioder gir bedre resultater enn de vi tidligere kunne beregne, samtidig som vi nå kan beregne også et, riktignok usikkert, tall for siste kvartal.

Sesongjustering

I det kvartalsvise nasjonalregnskapet beregnes nivået på de faktiske økonomiske transaksjoner i kvartalet. Mange av de variable viser imidlertid forholdsvis betydelige sesongvariasjoner. For å kunne si noe om korttidsbevegelsene sesongjusteres derfor slike serier til bruk i den løpende konjunkturanalysen. Dette gjøres ved at de enkelt serier i regnskapet som inneholder et stabilt sesongmønster, sesongjusteres uavhengig av hverandre på et detaljert nivå. Deretter summeres delvis sesongjusterte og delvis ujusterte tall til det aggregeringsnivået som benyttes i analysen. Det foretas imidlertid ingen avstemming av de sesongjusterte tilgangs- og anvendelseskomponentene.

ENDRING I VARELAGRENE
Volum. Sesongjusterte og ikke-sesongjusterte. Mill. kroner.

Denne framgangsmåten kan føre til en ulik grad av sesongjustering på tilgangs- og anvendelsessiden ved at:

- Det foretas en skjønsmessig prekorrigering av utvalgte serier når påsken ikke i sin helhet faller i 2. kvartal. En slik tidsforskyving av en fast hendelse kan nemlig ikke sesongjusteringsmetoden fange opp. Det kan være vanskelig å sikre en symmetrisk behandling av serier på tilgangs- og anvendelsessiden.
- Bare serier som viser et stabilt sesongmønster sesongjusteres. Omfanget av sesongjustering kan derfor være ulikt på tilgangs- og anvendelsessiden.
- Sesongjusteringsprogrammet inneholder rutiner for behandling av ekstreme observasjoner i serien. Hvis f.eks. enkelte anvendelseskomponenter viser store irregulære variasjoner som ikke gjenspeiles i tilgangskomponentene, kan også dette føre til ulik grad av sesongjustering.

Hvis prekorrigeringen og sesongjusteringen av variable på tilgangs- og anvendelsessiden i regnskapet har ulikt omfang, vil en analyse basert på sesongjusterte tilgangs- og anvendelsestall kunne innebære at det er umulig å komme fram til et konsistent bilde av den økonomiske utviklingen.

Som en kontroll på sesongjusteringen av tallene er derfor "den sesongjusterte" generaløkosirklikningen i regnskapet avstemt ved å beregne lagerendring av varer residualt. Lagerendring av varer sesongjusteres således implisitt som differansen mellom sesongjusterte tilgangs- og anvendelseskomponenter.

Hvis vi ser på endringen i varelagrene slik de opprinnelig er beregnet i regnskapet - dvs. ikke-sesongjustert -, viser de forholdsvis sterke variasjoner, men med en sesongmessig topp i 1. kvartal. Den implisitt sesongjusterte serien for endring av varelagrene viser fortsatt fluktuasjoner, men sesongutslaget i 1. kvartal er fjernet. Den systematiske sesongeffekten er således renset ut av serien slik at den nå bare inneholder variasjoner som ikke kan tilskrives sesongmessige forhold. Dette tyder på at den sesongjusterte lagerendringsserien ikke inneholder beregningsmessige residualer som er forårsaket av en usymmetrisk behandling av de øvrige anvendelseskomponentene sammenliknet med tilgangen. Utviklingen i total, sesongjustert tilgang og anvendelse bør derfor være konsistent.

PRODUKSJON

Olje- og gassproduksjon: Økning tross streik

Norsk olje- og gassproduksjon var tilsammen på 38,0 mill. tonn oljeekvivalenter (toe) første 7 mnd av 1986, en økning på 1,3 prosent fra samme periode i fjor. Oljeproduksjonen var 22,7 mill. tonn og gassproduksjonen 15,3 mill, toe, hhv. en økning på 8,4 prosent og en reduksjon på 7,6 prosent fra samme periode i fjor.

For en nærmere gjennomgang av norsk oljeproduksjon henvises til vedlegget "Utsiktene for oljevirkosomheten".

Industriproduksjon: Utflating

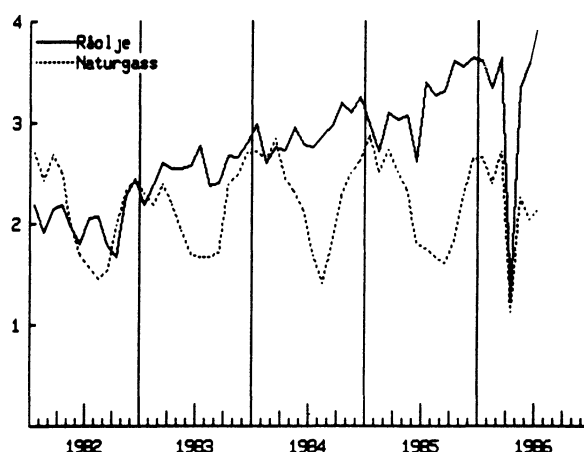
Bruttoprodukt i industri og bergverk. Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

	85-I	85-II	86-I a)
I alt	0,9	0,2	1,4
Bergverk og råvareindustri	-2,5	3,0	-3,2
Verkstedindustri	3,8	-0,8	2,5
Annen ferdigvareindustri	0,5	-0,3	2,5

a) Anslag.

Bruttoproduktet i industri og bergverk sett samlet økte med 1,4 prosent fra 2. halvår 1985 til 1. halvår 1986 - sesongjustert og målt i volum. Veksttakten synes å ha holdt seg forholdsvis stabil etter å ha falt i begynnelsen av 1985. Utviklingen varierer imidlertid noe mellom de ulike næringene. Produksjonen i råvareindustrien er nå i nedgang. I verkstedindustrien er det en tendens til utflating i produksjonen noe som kan sees i sammenheng med en dempet

OLJE- OG GASSPRODUKSJON
Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

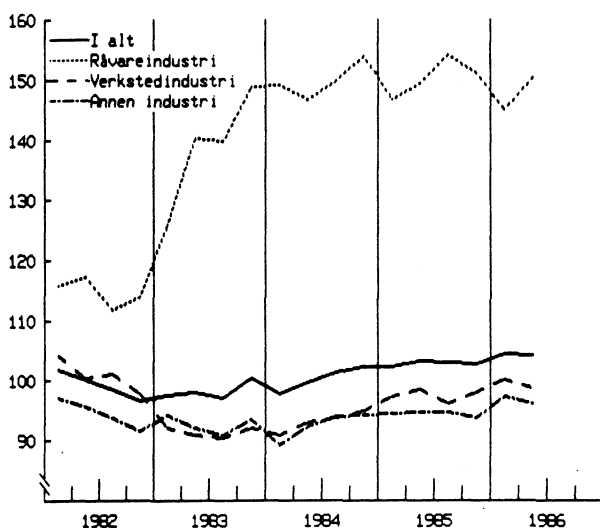
investeringsvekst i en del sektorer. I annen ferdigvareindustri har produksjonsveksten derimot tatt seg noe opp fra 1985 til 1986. Produksjonsutviklingen i næringsmiddel- og TEKO-industrien er nå god etter å ha vist et svakt forløp gjennom 1985.

Eksportnæringene synes nå å være inne i en konjunkturmessig nedgang i fravær av stimulanter fra verdensøkonomien.

Eksportvareproduksjonen har vist sviktende tendenser et års tid. Det er produksjon av ikke-jernholdige metaller som nå viser svakest utvikling. De andre eksportnæringene har vist tendenser til produksjonsøkning de siste månedene etter en nedgang i begynnelsen av året. Siden produksjonen av aluminium og andre ikke-jernholdige metaller gjerne er blant våre mest konjunkturømfindtlige næringer, kan dette bildet tyde på at en sterkere nedgang i eksportproduksjonen står for døra. Ordrettilgangen for metallindustrien tyder heller ikke på noe snarlig oppsving. Lagertallene for treforedling og kjemiske råvarer tyder også på at noe av den seneste tids produksjonsøkning har gått til lageroppbygging.

Produksjonsveksten i investeringsvarenering-

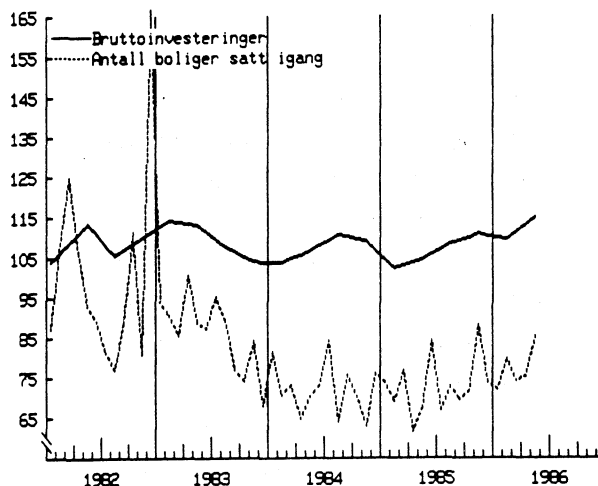
BRUTTOPRODUKT I INDUSTRI OG BERGVERKSDRIFT. 1980 = 100.

ene ser ut til å holde seg godt oppe. For den viktigste av disse, verkstedindustrien, lå bruttoproduktet i 2. kvartal omkring 3 prosent over nivået ved inngangen til året, skjønnsmessig justert for streiken. Den generelle investeringsveksten har betydd mye for denne utviklingen. Investeringsetter-spørselen fra Nordsjøen er fortsatt høy. Den kraftige økningen i bygningsinvesteringer har ført til sterk produksjonsøkning for de næringene som leverer innsatsvarer til bygge- og anleggssektoren. Produksjonen av mineralske produkter lå f.eks. i første halvår over 10 prosent over nivået for tilsvarende periode i fjor. Ordretilgangen for verkstedindustrien viser imidlertid tegn til nedgang. Lagervolumet synes også å være i oppgang for denne næringen.

For øyeblikket er det konsumvareproduksjonen som viser sterkest vekst, hovedsakelig som følge av den sterke konsumveksten. De fleste konsumvareproduserende næringene viser nå produksjonsoppgang. Dette kommer klartest til uttrykk for grafiske produkter og forlagsvirksomhet, men også trevareproduksjonen viser tendenser til oppgang. For næringsmiddel- og TEKO-industrien er bildet noe blandet, men tekstilvareproduksjonen er

BOLIGINVESTERINGER OG -IGANGSETTING 1980=100. Sesongjustert.

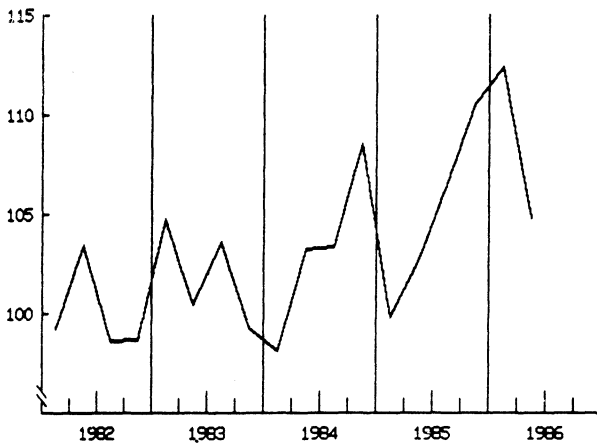
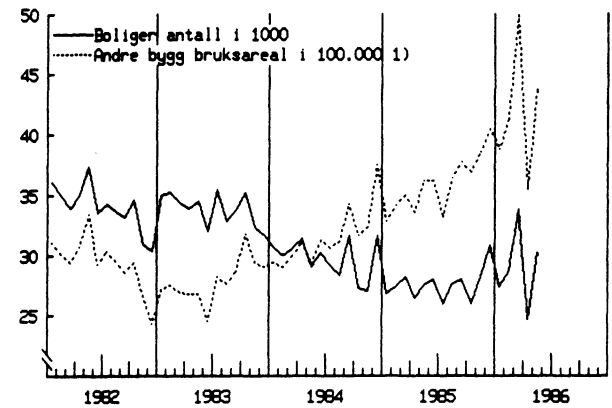

fortsatt i god vekst. Også næringsmiddelproduksjonen er i oppgang, og lagervolumet er nå på et relativt lavt nivå. Verdien av ordretilgangen for TEKO-næringen, deflatert med produsentprisindeksen, viser klar vekst. I den grad de varslede innstrammings-tiltakene ikke fullstendig kveler veksten i etterspørselen etter slike varer, ligger det derfor an til fortsatt vekst i konsumvareproduksjonen.

Kraftproduksjonen har i 2. kvartal i år vist et nytt fall etter å ha ligget relativt høyt i begynnelsen av året. Det ligger nå an til et fall i kraftproduksjonen på over 5 prosent fra 1985 til 1986.

Bygge- og anleggsvirksomhet: Fortsatt høy aktivitet

Aktiviteten i bygge- og anleggssektoren holder seg fortsatt på et høyt nivå. Bruttoproductet i sektoren viste riktignok - sesongjustert og målt i volum - ikke noen vekst fra 2. halvår 1985 til 1. halvår 1986. Dette tallet er imidlertid noe påvirket av lock-outen i 2. kvartal i år. Det er dessuten grunn til å anta at kapasitets-

BRUTTOPRODUKT I BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET
1980=100. Sesongjustert.BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

utnyttningen i sektoren nå er så høy at dette begrenser veksten.

Sesongjusterte tall for igangsetting av nye boliger fram til og med juni i år viser en svakt positiv trend. Målt i forhold til samme periode i 1985 økte igangsettningstallene i 1. halvår med 7,4 prosent. Når det gjelder igangsatt areal, er oppgangen enda klarere, med en økning på 11,5 prosent fra 1. halvår 1985 til 1. halvår 1986. Sesongjusterte tall for innkomne søknader til Husbanken om oppføringslån til nye boliger viste stigning i de to første månedene i år, og underbygger en antakelse om at nybyggingsaktiviteten foreløpig ikke vil avta.

Ordretilgangen til bygge- og anleggssektoren - målt i verdi - er fortsatt høy. Særlig har ordretilgangen til anleggsvirksomheten vært sterk. Verdiindeksen for ordreserven i bygge- og anleggsvirksomheten viste således ytterligere vekst fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år.

Igangsettingstallene for næringsbygg viser fortsatt vekst. Særlig viser igangsettningstallene for virksomhet tilknyttet varehandel, bank og forsikring betydelig økning.

Igangsatt byggeareal i industri og bergverk synes derimot å ha flatet ut. Ordresituasjonen tilsier at aktiviteten i sektoren vil holde seg på et høyt nivå ut året. På litt sikt er imidlertid utviklingen avhengig av hva som skjer med boligbyggingen og bygningsinvesteringene i tjenesteytende sektorer og det offentlige. Anslag tyder på at investeringsoppgangen i industrien vil være over i løpet av året, og det er fortsatt ventet forholdsvis lave investeringer i kraftanlegg. Ordretilgangen fra denne sektoren økte riktignok kraftig fra 4. kvartal 1985 til 1. kvartal 1986, men dette må vurderes ut fra at utbyggingsplanene ofte har et langsiktig perspektiv, og at det derfor kan ta lang tid før det gir utslag i investeringene. Det er usikkert hvordan kredittinnstrammingsiltakene og forventninger om endringer i skattereglene vil påvirke etterspørselen etter boliger og hvilken effekt det vil få for nybyggingen. Med redusert lønnsomhet i en del sektorer og nye avskrivningsregler for forretningsbygg er det også mulig at investeringsveksten i tjenesteytende virksomhet vil avta.

**ARBEIDSMARKEDET: FORTSATT STERK SYSSEL-
SETTINGSVEKST**

Den positive utviklingen i arbeidsmarkedet gjennom 1985 har forsterket seg i første halvår 1986. Sammenlignet med situasjonen i første halvår 1985 har sysselsettingen økt sterkt samtidig som arbeidsledigheten har gått klart tilbake til tross for en viss nedtrapping av arbeidsmarkedstiltakene. Ifølge arbeidskraftundersøkelsene (AKU) lå tallet på utførte timeverk i undersøkelses-ukene for første halvår av 1986 om lag 5 prosent over tallet for samme periode året før. Vurdert ut fra produksjonen synes det imidlertid som timeverksveksten i AKU kan være overvurdert, men dette endrer ikke på det forholdet at veksten nå er usedvanlig høy sett i et historisk perspektiv.

Den høye veksten i tallet på sysselsatte har vært den viktigste faktoren bak veksten i timeverkene i løpet av det siste året. Ifølge AKU lå antall sysselsatte personer i første halvår 1986 mer enn 70.000, eller vel 3 1/2 prosent, over nivået fra samme halvår året før. Økt gjennomsnittlig arbeidstid har også bidratt til veksten i timeverkene i

Personer i arbeidsstyrken, sysselsatte, arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og heltidsekvivalente. 1.000 personer/heltids-ekvivalente.

	1. halvår 1986	Endring fra 1. halvår 1985
Arbeidsstyrken	2.112	61
Sysselsatte	2.073	73
Arbeidssøkere ...	39	-12
Heltidsekviva- lente 1)	1.708	81

1) à 40 timers uke.

løpet av fjoråret, og denne tendensen ser ut til å ha fortsatt i 1986. Dette har nær sammenheng med økt arbeidstid for deltidsarbeidende kvinner og økt bruk av overtid i næringer med sterk vekst.

Sysselsettingsveksten har ført til at arbeidsledigheten har gått klart tilbake i løpet av det siste året, og ifølge AKU var det i første halvår i år 39.000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 1,8 prosent av arbeidsstyrken mot 2,5 prosent i samme halvår i fjor. Den registrerte ledigheten har også avtatt, og på grunn av tendenser til redusert meldetilbøyelighet sammenlignet med 1985 har nedgangen i den registrerte ledigheten vært større enn for AKU-ledigheten. Ved utgangen av juli var det ved arbeidskontorene registrert om lag 33.900 helt ledige, en nedgang på 16.400 sammenlignet med juli 1985. Justert for normale sesongvariasjoner gjorde nedgangen i ledigheten seg spesielt gjeldende i andre halvår av 1985. Hittil i 1986 har derimot nedgangen i ledigheten vist tegn til å flate ut. Nedtrappingen av arbeidsmar-

Utviklingen i arbeidsledighet, arbeidsmarkedstiltak og innskrenket arbeidstid fra mai 1985 til mai 1986. 1.000 personer.

	Mai 1985	Mai 1986	Endring
Registrerte ledige ...	47	30	-17
Ikke-registrerte arbeidssøkere	0	9	9
Personer berørt av innskrenket arbeidstid	6	3	-3
Sysselsatte ved arbeidsmarkedstiltak 1)	29	17	-12
I alt	82	59	-23

1) Ekskl. attføringstiltak.

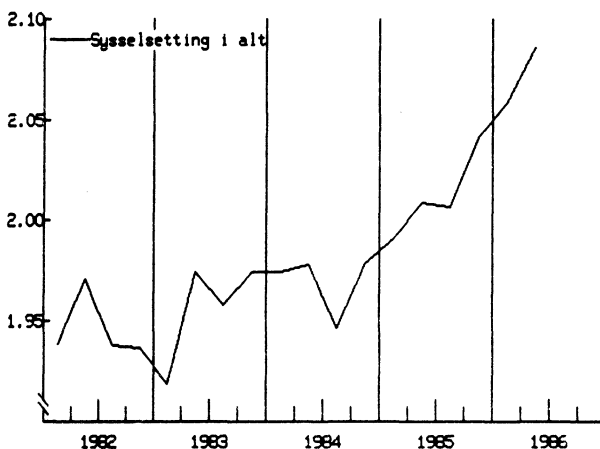
kedstiltakene har trolig vært en medvirkende årsak til dette. Når en ser utviklingen i arbeidsledigheten og arbeidsmarkedstiltakene i løpet av det siste året i sammenheng, har utviklingen på arbeidsmarkedet vært mer gunstig enn det nedgangen i ledigheten isolert sett skulle tilsi.

I de siste kvartalene er det blitt registrert mangel på enkelte typer faglært arbeidskraft og arbeidskraft med høyere utdanning; mangelen på arbeidskraft er spesielt stor i Oslo-området og i flere av de andre største byene.

Sysseissettingen

Sysseissettingen målt i antall timeverk har vært i klar vekst i løpet av det siste året, og justert for normale sesongvariasjoner har veksten vært spesielt sterk siden 3. kvartal 1985. Ifølge AKU hadde tallet på utførte timeverk i første halvår 1985 vokst med om lag 5 prosent sammenlignet med nivået året før. Veksten i antall sysselsatte personer bidro med mer enn 3 1/2 prosent av dette, mens en økning i gjennomsnittlig arbeidstid bidro med resten. Vurdert i sammenheng med anslag for produksjonsutviklingen kan imidlertid sysseissettingsveksten ifølge AKU

TOTAL SYSSELSEITTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
1000 000 personer.

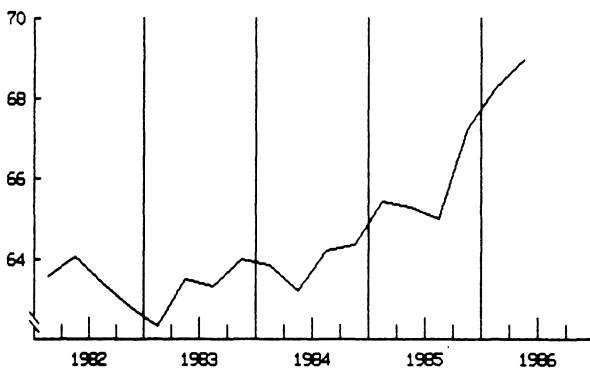
synes å være noe overvurdert. For 1985 er tallet på utførte årsverk i alt anslått å ha vokst med 2,7 prosent, og selv denne veksten er den sterkeste som er observert siden gjenoppbyggingen etter krigen.

Det er spesielt innenfor privat tjenesteyting at sysseissettingen har vokst sterkt i løpet av det siste året. Dette har nær sammenheng med den sterke veksten i privat konsum som har ført til en klar sysseissettingsvekst både i varehandel og hotell- og restaurantvirksomhet. Den relativt sterkeste økningen i sysseissettingen ser likevel ut til å ha funnet sted innenfor næringene bank- og forsikringsvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. I tillegg til virkningen av økningen i privat konsum kan dette i stor grad tilskrives økt produksjon av tjenester i tilknytning til oljevirksomheten og generell vekst i det øvrige næringsliv.

På grunn av en økning i investeringsaktiviteten har sysseissettingen i bygge- og anleggsvirksomheten også vært i klar vekst i løpet av det siste året. Ifølge opplysninger fra arbeidstakerregisteret lå tallet på sysselsatte innen denne næringen i 1. kvartal 1986 om lag 4 prosent over samme kvartal i 1985. Opplysninger fra arbeidstakerregisteret for 1. kvartal 1986 tyder også på at tallet på sysselsatte i industrien har vokst med mer enn 1 1/2 prosent det siste året etter å ha vært i nedgang i alle år siden 1977. Mesteparten av veksten i industrisysseissettingen har funnet sted innenfor verkstedindustrien og kan trolig forklares med økte leveranser av maskiner og utstyr til oljevirksomheten og det øvrige næringsliv. Sysseissettingen innenfor næringsmiddelindustrien har også vært i klart vekst.

Sysseissettingsveksten i offentlig sektor ser

UTFØRTE TIMEVERK PR. UKE IALT IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
Millioner timer. Sesongjustert.

ut til å være forholdsvis svak. At veksten ikke er sterkere kan ha sammenheng med at nedtrappingen av arbeidsmarkedstiltakene i første rekke har rammet de offentlige sysselsettingstiltakene.

Tendensen til økt gjennomsnittlig arbeidstid ser ut til å ha fortsatt inn i 1986. Dette har trolig nær sammenheng med en overgang til lengre arbeidstid for personer som arbeider deltid (i første rekke kvinner) samtidig som omfanget av overtid har økt, spesielt i privat tjenesteyting. Etter hvert som timeverksveksten avtar og tallet

på sysselsatte blir økt, kan en vente at omfanget av overtid vender tilbake til et mer normalt nivå. Det vil isolert sett bidra til at veksten i gjennomsnittlig arbeidstid avtar, men dette kan bli motvirket av fortsatt økt arbeidstid blant personer som arbeider deltid.

I tillegg til økt arbeidstid for deltidsarbeidende kvinner og økt bruk av overtid har en sterk reduksjon i tallet på personer som er berørt av innskrenket ukentlig arbeidstid også vært en medvirkende faktor til at den gjennomsnittlige arbeidstid har økt. I første halvår var det i gjennomsnitt 3.800 personer som arbeidet på innskrenket tid, en nedgang på 3.000 sammenlignet med første halvår 1985, og en nedgang på mer enn 14.000 sammenlignet med toppen i første halvår 1983.

Selv om økningen i gjennomsnittlig arbeidstid har gitt et vesentlig bidrag til veksten i timeverkene det siste året, har veksten i antall sysselsatte vært den viktigste faktoren. Ifølge AKU har veksten i antall sysselsatte personer vært på mer enn 3 1/2

Personer i arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt etter kjønn og alder. Gjennomsnitt for 1. halvår. 1.000 personer.

	Arbeidsstyrken		Sysselsetting		Arbeidssøkere	
	Endring		Endring		Endring	
	1986	fra 1985	1986	fra 1985	1986	fra 1985
16-24 år	346	25	327	28	19	-3
25-66 år						
Menn	970	4	962	10	8	-6
Kvinner	751	36	739	38	12	-2
16-74 år	2.112	61	2.073	73	39	-12

prosent, eller nær enn 60.000 personer. Justert for normale sesongvariasjoner ser veksten ut til å ha vært spesielt sterk siden 3. kvartal 1985. Veksten i tallet på sysselsatte har i første rekke funnet sted blant kvinner og ungdom i aldersgruppen 16-24 år og avspeiler den sterke veksten i privat tjenesteyting.

Arbeidsstyrken

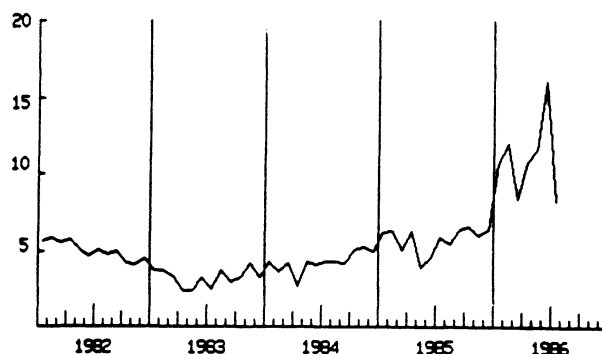
Den sterke økningen i etterspørselen etter arbeidskraft har trolig vært en medvirkende årsak til at yrkesprosentene for kvinner og ungdom i aldersgruppen 16-24 år har økt i løpet av det siste året og bidratt til en sterk vekst i arbeidsstyrken for disse gruppene. Ifølge AKU lå arbeidsstyrken i første halvår av 1986 mer enn 60.000 personer eller nesten 3 prosent over nivået fra første halvår 1985. Dette er en økning som er klart sterkere enn det som har vært vanlig i tidligere år med sterk vekst i sysselsettingen, og representerer trolig en gjeninnhenting av den svake utviklingen i 1984.

Arbeidsledigheten

Den sterke sysselsettingsveksten det siste året har bidratt til nedgang i arbeidsledigheten. Ifølge AKU var det i første halvår av 1986 39.000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Dette utgjorde 1,8 prosent av arbeidsstyrken og representerer en nedgang på 0,7 prosentpoeng eller 12.000 personer i forhold til første halvår 1985.

Etter at tallet på registrerte ledige ved arbeidskontorene lå over tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt i 1984 har den sesongjusterte registrerte ledigheten i det siste året ligget under AKU-ledigheten, en situasjon som også var vanlig før 4. kvartal 1983. Årsaken til at den registrerte ledig-

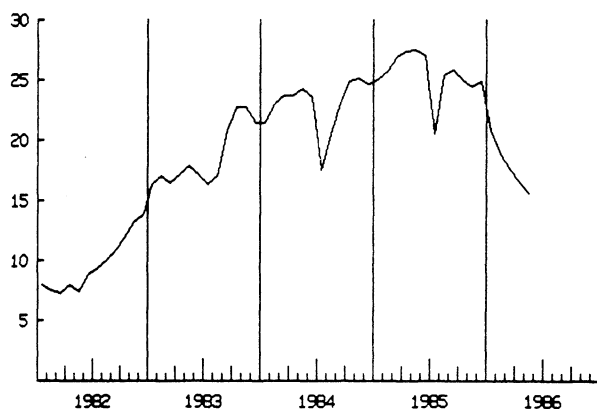
BEHOLDNINGEN AV REGISTRERTE LEDIGE PlassER VED UTGANGEN AV MÅNEDEN.
1000 plasser. Sesongjustert.

heten har vist sterkere nedgang enn AKU-ledigheten siden 2. kvartal 1985 kan ha sammenheng med at enkelte registrerte ledige i en periode med høy og langvarig arbeidsledighet kan bli definert som sysselsatte eller utenfor arbeidsstyrken ifølge AKU-definisjonen. Samtidig kan meldetilbøyeligheten for kvinner og ungdom ha avtatt i løpet av 1985 etter hvert som det har blitt lettere å skaffe seg jobb eller skoleplass på egen hånd.

Ved utgangen av juli var det ved arbeidskontorene registrert 33.900 helt ledige, en nedgang på 16.400 sammenlignet med juli 1985. Etter en sterk nedgang gjennom 1985, og spesielt i andre halvår, har den sesongjusterte registrerte ledigheten vist tegn til å flate ut i 1986. Denne utviklingen var ventet og har til en viss grad sammenheng med nedtrappingen av arbeidsmarkedstiltakene. Etersom det nå er adgang til å motta arbeidsledighetstrygd i sammenhengende 80 uker samtidig som arbeidsmarkedsetatens tilbud om tiltak og formidlingen av ledige plasser er bedre enn før, er meldetilbøyeligheten, til tross for at den trolig har gått noe tilbake det siste året, en del høyere enn i tidligere høykonjunkturår. Ledighetsprosenten ifølge AKU-definisjonen er nå den laveste siden 1980, og selv med en klar vekst i sysselsettingen er det på grunn av

SYSSELSETTING VED ARBEIDSMARKEDSTILTAK EKSKL. ATTFØRINGSTILTAK.
Sesongjustert. 1000 personer.

fortsatt høy meldetilbøyelighet lite trolig at den sesongjusterte registrerte ledigheten vil synke vesentlig under dagens nivå.

Arbeidsmarkedstiltak

Arbeidsmarkedstiltakene har blitt trappet ned i løpet av det siste året, og justert for normale sesongvariasjoner har nedtrappingen i særlig grad gjort seg gjeldende i første halvår av 1986. Utenom attførings-tiltakene var det ved utgangen av mai sysselsatt om lag 17.000 personer ved arbeidsmarkedstiltak, en nedgang på 11.800

Sysseletting ved arbeidsmarkedstiltak ved utgangen av mai 1986. 1.000 personer.

	Mai 1986	Endring fra mai 1985
Off. syss.tiltak	5,4	-9,2
Lønnstilskott	2,2	-0,1
Kvalifiseringstiltak	8,3	-2,3
Bedriftsrettede tiltak	1,0	-0,2
I alt ekskl. attf.tiltak	17,0	-11,8
Attføringstiltak	10,5	-0,4
I alt	27,5	-12,2

sammenlignet med mai 1985. Nedtrappingen har i første rekke funnet sted for de offentlige sysselsettingstiltakene, men også kvalifiseringstiltakene er trappet noe ned.

Omfanget av arbeidsmarkedstiltakene blir normalt redusert i løpet av sommermånedene, og utenom attførings-tiltakene var det ved utgangen av juni sysselsatt 9.500 personer ved slike tiltak. Reduksjonen fra mai til juni var ikke sterkere enn det som er normalt for årstiden, men det er grunn til å tro at den sesongmessige opptrappingen i august og september vil bli langt svakere enn det som har vært vanlig de siste årene. Dette bestyrkes av at den opprinnelige bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak på i alt 2.655 millioner kroner for 1986 er blitt skåret ned med 243 millioner som et ledd i vårens innstramminger i finanspolitikken.

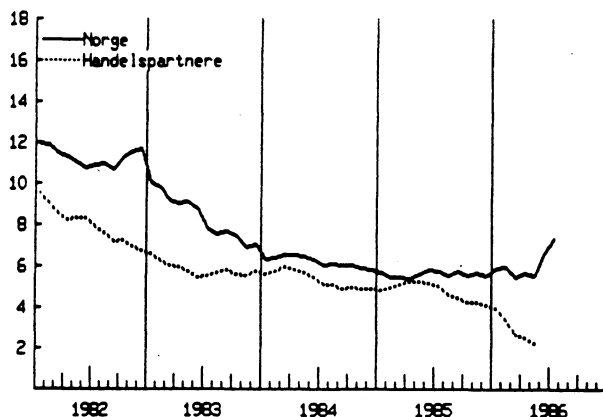
PRISER OG LØNNINGER

Konsumpriser

Fra begynnelsen av 1985 og fram til mai 1986 endret veksttaket for konsumprisene seg lite. Bak denne utviklingen lå en svakt tiltakende veksttakt for prisene på tjenester (ekskl. husleie), økt veksttakt for priser på jordbruk og fiskevarer, mens stabile og etterhvert sterkt fallende priser på oljerelaterte produkter trakk i motsatt retning. Importprisveksten endret seg lite til tross for synkende inflasjonstakt internasjonalt spesielt fra andre halvår 1985. Med uforandret økonomisk politikk kunne en forvente en inflasjonstakt på mellom 5,5 og 6 prosent fra 1985 til 1986, eller vel 2 prosent høyere enn hos Norges handelspartnere.

Devalueringen i mai på formelt 12 prosent og avgiftsøkningene på drikkevarer, tobakk og bensin har bidratt til å endre dette bildet betydelig. I juni og juli kan vi registrere

KONSUMPRISVEKSTEN I PROSENT FRA SAMME MÅNED ÅRET FØR

en markert økning i inflasjonstakten og dette vil forsterkes utover i 1986 etterhvert som økningene i importprisene og den høye nominelle inntektsveksten slår igjennom for fullt. For 1986 under ett kan en nå regne med en konsumprisvekst i underkant av 7 prosent. Dette er vel én prosent høyere enn tidligere antatt, noe som kan tilskrives devalueringen og avgiftsøkningene i omtrent samme omfang. Før devalueringen var lavere importprisvekst - spesielt fallet i oljeprisene - ventet å ville bidra til lavere inflasjon i 1986 og dermed kompensere for

økt lønnsvekst og økte avansesatser. Nå er det ikke grunn til å regne med noe særlig nedgang i importprisveksten i 1986 sammenlignet med 1985 (ekskl. råoljepriser) og devalueringen sammen med det stramme arbeidsmarkedet må forventes å kunne bidra til ytterligere lønnsglidning i 1986 og 1987. For en nærmere omtale av dette vises til artikkelen "Virkingen av devalueringen og strammere finanspolitikk" i dette nummer av økonomiske analyser.

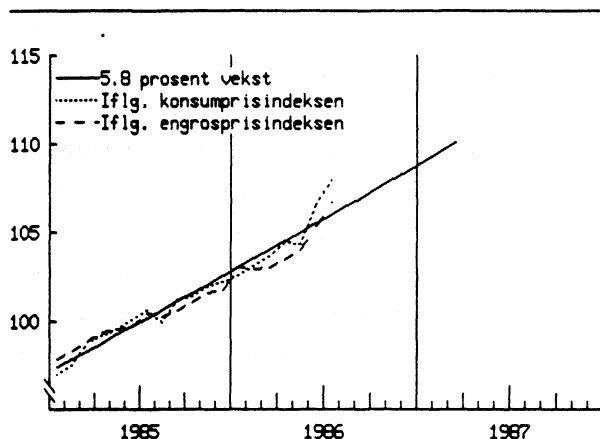
Prisveksten på matvarer, drikkevarer og tobakk tiltok merkbart fra årsskiftet som følge av avgiftsendringer (netto), men også den underliggende prisstigningstakten var økende. Denne utviklingen har fortsatt i annet kvartal 1986. Noe av dette skyldes avgifts- og subsidieendringer. Den sterke økningen i kaffeprisene slår også igjennom i prisindeksen for matvarer. I tillegg er det høy prisvekst på norske jordbruks- og fiskevarer.

Etter en forbigående stigning rundt siste årsskiftet, har prisveksten for klær og skotøy sunket til nivået i fjor. Det er imid-

Konsumpriser. Vekst fra samme periode året før.

	1985 året	1986 april	1986 mai	1986 juni	1986 juli	1986 1.kv.	1986 2.kv.
I ALT	5,7	5,8	5,6	6,7	7,4	5,8	6,0
Matvarer	6,5	8,2	7,6	8,5	8,7	7,6	8,1
Drikkevarer og tobakk	4,4	7,2	9,0	9,4	11,1	7,1	8,5
Klær og sko	7,2	8,2	8,0	7,8	7,5	8,9	8,0
Bolig, lys og brensel	6,2	4,8	4,5	4,9	4,6	4,9	4,7
Møbler og husholdningsartikler ..	4,8	6,5	5,6	7,2	8,4	6,0	6,4
Helsepleie	6,4	8,7	6,7	6,7	6,9	8,4	7,3
Reiser og transport	3,7	2,1	2,2	5,3	7,2	2,4	3,2
Fritidssysler og utdanning	6,4	6,2	6,2	6,6	7,1	6,3	6,2
Andre varer og tjenester	6,0	7,4	7,3	7,4	9,0	7,1	7,4

PRISINDEKSER FOR KONSUMVARER. 1985=100.

5,8 prosent tilsvarer konsumprisveksten for perioden januar-juli 1986 regnet i forhold til samme periode i 1985.

lertid grunn til å tro at prisveksten vil tilta utover høsten pga. devalueringen ettersom importandelen for disse varene er betydelig. Husleie har fortsatt en lav og stabil prisvekst. Renteøkningen den senere tid, sammen med den generelle økningen i inflasjonstakten, kan tenkes å ville gi noe sterkere vekst til høsten, men neppe vesentlig. Utgiftene til oppvarming (ekskl. elektrisitet) har sunket kraftig pga. de synkende råoljeprisene. Fra juni 1985 til juni 1986 sank f.eks. prisindeksen for fyringsolje med hele 27 prosent.

Møbler og husholdningsartikler hadde en lav prisvekst gjennom 1985, men prisveksten har tiltatt i løpet av 1986, særlig etter devalueringen.

Prisutviklingen for reiser og transport var svært gunstig både i 1985 og begynnelsen av 1986. I hovedsak skyldes dette nedgangen i bensinprisene. I mai 1986 var bensinprisene vel 12 prosent lavere enn for ett år siden. Siden mai har imidlertid pristakten (regnet som vekst over samme måned året før) tiltatt kraftig. Det skyldes særlig økning i prisen på biler og drift og vedlikehold av egne transportmidler hvor devalueringen og av-

giftsøkningen på bensin er viktige årsaker til prisøkningen. Bilprisene lå i juli nesten 17 prosent høyere enn året før. Devalueringen kan imidlertid isolert sett bare forklare om lag halvparten av denne prisøkningen.

Prisutviklingen for fritidssysler og utdanning er fortsatt ganske stabil, mens prisene på andre varer og tjenester økte kraftig i juli etter å ha vist en jevn vekst siden sommeren 1985.

Lønnsutviklingen

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall steg utbetalt lønn pr. årsverk med 7,8 prosent i 1985 mot 8,0 prosent året før. De fleste næringer hadde lavere lønnsvekst i 1985 enn i 1984 med unntak av enkelte næringer innenfor skjermet industri og tjenesteyting samt offentlig virksomhet. Arslønnsveksten for arbeidere i NAF's medlemsbedrifter var 7,8 prosent i 1985 mot 8,1 prosent året før. Lønnsglidningen tiltok mot slutten av fjoråret, men det kan nå se ut til at den begynner å flate ut. Ifølge den foreløpige

Lønnsvekst i NAF's medlemsbedrifter

		Tariff- tillegg	Lønns- glidning	Samlet lønnsvekst
1984	1	0,4	5,7	6,6
	2	1,5	5,5	7,0
	3	2,9	5,2	8,1
	4	2,9	6,0	8,9
1985	1	2,9	6,5	9,4
	2	1,8	6,8	8,6
	3	0,5	6,3	6,8
	4	0,5	7,0	7,5
1986	1	0,5	6,8*	7,3*

*) Foreløpige tall.

Kilde: NAF og Statistisk Sentralbyrå.

lønnsindeksen fra NAF var den 6,8 prosent i 1. kvartal mot 7,0 prosent i fjerde kvartal i fjor.

Helt fra midten av 1985 har det vært en sterk vekst i etterspørselen etter arbeidskraft. Dette har slått spesielt sterkt ut i lønnsveksten i privat tjenesteyting og skjermet industri.

Omfanget av overtid i industrien har økt siden 1983. Fra 1984 til 1985 steg omfanget av overtid 0,5 prosentpoeng til 4,7 prosent og bidro med omlag 0,3 prosent til årslønnsveksten for arbeidere. Det var ikke tegn til redusert omfang av overtid mot slutten av 1985.

Ved tariffoppgjøret mellom LO og NAF ble det gitt et generelt tillegg på 1 krone pr. 1. april noe som bidrar ca. 1,3 prosent til årslønnsveksten. Det ble videre enighet om å redusere normalarbeidstiden fra 40 til 37,5 timer pr. uke med full lønnskompensasjon fra 1. januar 1987.

Tariffoppgjøret for offentlig sektor endte med en ramme for årslønnsveksten på 8,35 prosent fra 1985 til 1986 med tillegg fra 1. mai og 1. juli. Dette er en økning sammenlignet med veksten fra 1984 til 1985. For enkelte grupper, blant annet helsevesenet, ble det avtalt arbeidstidsreduksjon fra 1. januar 1987 med full lønnskompensasjon.

Også tariffoppgjørene i privat tjenesteyting vil medføre økt lønnsvekst i 1986 sammenlignet med 1985. Dette gjelder bl.a. varehandel, private banker og landtransport. Her ble det gitt tariff tillegg som kan gi en årslønnsvekst på over 8-9 prosent i 1986.

Devalueringen sammen med det stramme arbeidsmarkedet vil påvirke lønnsveksten framover. Devalueringen vil føre til økt

lønnsvekst både som kompensasjon for økt konsumprisvekst fordi importerte varer blir dyrere og som følge av økt lønnsomhet i eksportbedriftene. Kostnadseffekten av en slik lønnsøkning bidrar isolert sett til ytterligere prisvekst utover det som er forårsaket av økningen i importprisene. Disse pris- og lønnsjusteringene foregår over noe tid, slik at virkningen på lønnsveksten i 1986 antakelig vil bli moderat. Lønnsveksten i industrien vil i år neppe bli påvirket med mer enn snaut 1/2 prosent men vil likevel kunne komme opp i over 8 prosent. Den vil imidlertid forsterkes betydelig i 1987. Devalueringen kan da bidra med 3-4 prosent lønnsvekst i industrien. Det tidsutstrakte samspillet mellom pris- og lønnsøkninger fører til at lønnskompensasjonen som følger av devalueringen stort sett har funnet sted i løpet av om lag 3 år. Det vil således kunne ta lang tid før prisimpulsene fra den lave importprisveksten (i utenlandske valuta) vil bringe pris- og lønnsutviklingen i Norge nærmere handelspartnernes. For ytterligere omtale av dette vises til artikkelen "Virkningen av devalueringen og strammere finanspolitikk" i dette nummer av Økonomiske analyser.

Arbeidstidsforkortelsen fra 1. januar 1987 vil påvirke lønnsutviklingen både direkte gjennom lønnskompensasjonen og ved at den bidrar til å opprettholde et stramt arbeidsmarked. Virkningen av arbeidstidsforkortelsen vil variere mellom ulike næringer avhengig av hvor stor del av de ansatte som allerede arbeider 37 1/2 time pr. uke og vil være forbundet med usikkerhet. For industrien kan lønnskompensasjonen anslås å gi et bidrag til lønnsveksten på om lag 3 prosent i 1987. Tallet kan bli større hvis grupper som allerede arbeider 37 1/2 time pr. uke får kompensasjon for å opprettholde relative

lønninger.

Siden størstedelen av utslaget av devalueringen på lønnsveksten også vil komme i 1987, kan den samlede effekten av devalueringen og arbeidstidsforkortelsen føre til en svært høy lønnsvekst neste år. Det vil hovedsaklig være industrien som berøres av arbeidstidsforkortelsen, men i den grad lønnstakerne i andre næringer får kompensasjon for dette, kan lønnsveksten påvirkes også her.

PRIVAT KONSUM: NOE SVAKERE VEKST

Det private konsum har vært i sterk vekst siden høsten 1984. Dersom en justerer for normale sesongvariasjoner og samtidig tar hensyn til at påska i år i din helhet falt i 1. kvartal, ser det ut til at veksten har fortsatt også inn i 1. halvår av 1986, men i et noe svakere tempo. Den svakere veksten er i første rekke forårsaket av en utflating av etterspørselen etter ikke-varige forbruksgoder. Sammenliknet med første halvår 1985 har trolig det private konsum målt i faste priser økt med nær 7 prosent. Nasjonalregnskapets prisindeks for privat konsum har økt med mer enn 6 prosent det siste året slik at økningen målt i verdi har vært på om lag 13 1/2 prosent.

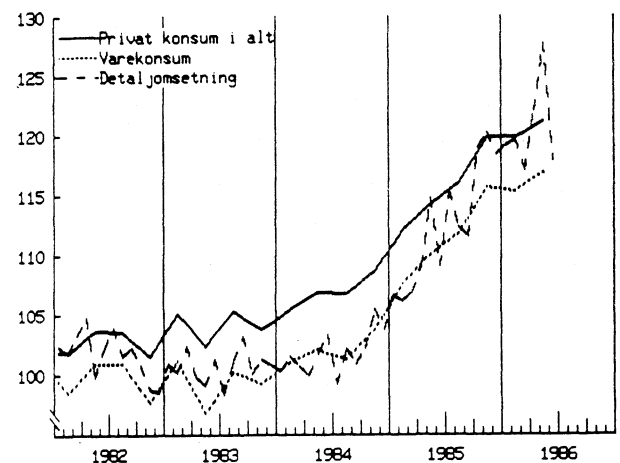
Veksten i husholdningenes disponible realinntekter som har funnet sted i de to siste årene, har vært en viktig årsak til den sterke veksten i privat konsum, og veksten har også vært sterkest for de vare- og tjenestegrupper som erfaringsmessig er mest følsomme overfor inntektsendringer. Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall presentert i økonomiske analyser nr. 5, økte husholdningenes disponible realinntekter med 3,5 prosent fra 1984 til 1985 regnet som årsgjennomsnitt. Inntektsveksten har i første rekke sammenheng med økte lønnsut-

betalinger på grunn av klar vekst både i timefortjenesten og sysselsettingen, og på grunn av sysselsettingsveksten har trolig økningen i denne inntektskomponenten forsterket seg ytterligere i første halvår av 1986. Utviklingen i stønadene ga også et klart positivt bidrag til husholdningenes inntektsvekst i 1985, mens utviklingen i drifts-resultatet derimot bidro negativt.

Husholdningenes sparerate falt med hele 4,3 prosentpoeng i 1985 og forklarer hvorfor konsumet økte langt mer enn utviklingen i den disponible realinntekt skulle tilsi. Spesielt ser det ut som om husholdningenes finansielle sparing gikk tilbake, og opplysninger fra kredittmarksstatistikken for forretnings- og sparebankene tyder på at avviket mellom utlånsveksten og innskuddsveksten var større i 1985 enn i 1984.

Den sterke utlånsveksten ser ut til å ha fortsatt i de første månedene av 1986, men tallene for juni kan tyde på at den er i ferd med å avta. Foreløpig er utlånstallene for juni ikke splittet opp etter mottakende sektor, og det er derfor usikkert i hvilken grad reduksjonen skriver seg fra bedriftene eller fra lønsmottakerne.

PRIVAT KONSUM OG DETALJOMSETNING
1980=100. Sesongjustert.

Husholdningenes sparerate var i 1985 kommet ned i 0,5 prosent, og det er lite trolig at den vil holde seg på et så lavt nivå over en lengre periode. Tiltakende problemer med å betjene gjeldsbyrden tilsier sammen med kredittinnstrammingsiltakene og større usikkerhet om fremtiden at spareraten vil øke igjen utover høsten. Det er også grunn til å tro at mye av utlånsveksten har gått til kjøp av varige konsumgoder. Disse godene blir i nasjonalregnskapet regnet som konsumert i samme øyeblikk som de blir kjøpt, og dersom en korrigerer for dette, har spareraten i realiteten vært høyere enn det nasjonalregnskapet gir uttrykk for. Det er trolig at de innstrammingsiltak som er innført på kredittmarkedet i første rekke kan bidra til å dempe forbruksveksten for de varige konsumgodene.

Til tross for økte skattesatser og økt prisstigning som følge av devalueringen og økte avgiftssatser, vil den sterke sysselsettingsveksten og en fortsatt sterk vekst i timefortjenesten trolig bidra til at husholdningenes disponible realinntekter vil fortsette å vokse igjennom 2. halvår av 1986. Det er imidlertid mulig at sysselsettingsveksten vil avta og prisstigningen tilta såpass mye i løpet av høsten at inntektsveksten blir klart redusert mot slutten av året. Sammen med den ventede økning i spareraten kan dette ytterligere bidra til å dempe veksten i privat konsum i annet halvår. Det er imidlertid usikkert om virkningen av disse faktorene vil bli så sterk at konsumveksten flater helt ut eller til og med går over i nedgang mot slutten av året. Selv om nivået på privat konsum justert for normale sesongvariasjoner skulle holde seg på samme nivå i 3. og 4. kvartal som i 2., vil den sterke veksten som har funnet sted gjennom 1985 og hittil i år, forårsake at privat konsum vokser med omlag 4 1/2 prosent i 1986 regnet som årsgjen-

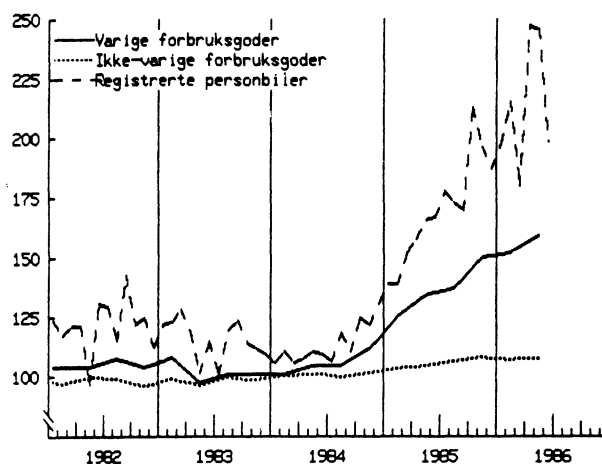
nomsnitt.

Varekonsumet

Den sterke veksten i privat konsum det siste året har i første rekke sammenheng med en langt sterkere vekst i varekonsumet enn det som har vært tilfellet i årene før. Sammenlignet med 1. halvår 1985 lå varekonsumet i 1. halvår 1986 om lag 7 prosent høyere, mens volumet av detaljomsetningsindeksen over samme periode hadde vokst med nærmere 12 prosent. Årsaken til avviket mellom kvartalsvis nasjonalregnskap og detaljomsetningsindeksen når det gjelder utviklingen i varekonsumet, skyldes at vektgrunnlaget for de ulike varegruppene er forskjellig. Spesielt inngår omsetningen av motorkjøretøyer og bensin, som har vist sterk vekst det siste året, med langt større vekt i detaljomsetningsindeksen. Elektrisitetsvolumet, som bare har vist lav vekst, inngår ikke i detaljomsetningsindeksen.

Veksten i varekonsumet skyldes spesielt en sterk økning i kjøpet av varige konsumvarer, og da i første rekke kjøp av nye personbiler. I 1. halvår i år ble det i alt solgt nær 107.000 personbiler. Dette er økning på

VAREKONSUMET
1980=100. Sesongjustert.

om lag 38 prosent sammenlignet med første halvår 1985 og nesten et dobbelt så høyt salg som for de tilsvarende måneder i 1984. Justert for normale sesongvariasjoner kan tallene for juni tyde på at veksten i personbilsalget er iferd med å stoppe opp, men et ekstremt høyt salg i mai på grunn av forventet prisstigning som følge av devalueringen, gjør at nedgangen i juni bare kan skyldes en fremskynding av kjøpene.

Det store personbilsalget kan forklares ved at inntektsveksten har en relativt sterk innflytelse på kjøp av denne typen varer samtidig som driftskostnadene for egne transportmidler har steget langt mindre enn den generelle prisstigningen, og har til og med falt siden årsskiftet på grunn av nedgangen i oljeprisene. En stor del av personbilkjøpet er trolig også lånefinansiert. En svak vekst i inntektene i 1983 og 1984 og usikkerhet om de økonomiske utsiktene kan ha ført til at mange kan ha utsatt bilkjøp i disse årene. Ytterligere et moment som kan forklare det store nybilsalget, er at salget i 1976 og 1977 også var meget høyt, og at en stor del av disse bilene nå skiftes ut. Ut fra hva som skjedde den gangen kan det tenkes at personbilsalget nå er i ferd med å flate ut og at det vil gå betydelig tilbake ut på høsten. Innstramningene på kredittmarkedet og en sterk stigning i prisene på nye biler på grunn av devalueringen vil trolig være med på å forsterke denne utviklingen. Nedgangen i salget kan imidlertid bli dempet av en sterk inntektsvekst.

Veksten i kjøpet av møbler og elektriske husholdningsartikler og varige fritidsgoder ser ut til å ha tiltatt i 2. kvartal etter en midlertidig nedgang i første. Selv om detaljomsetningsindeksen for mai og juni viser en liten nedgang årstiden tatt i betraktning, er denne nedgangen for svak til

å indikere at veksten har flatet ut på grunn av den usikkerhet som er forbundet med denne indeksen.

Tallene fra kvartalsvis nasjonalregnskap indikerer at veksten i konsumet av ikke-varige forbruksvarer har flatet ut i første halvår av 1986 dersom en justerer for normale sesongvariasjoner og forskyvningen av påska. Spesielt var utviklingen i 1. kvartal svak etter et rekordhøyt salg i 4. kvartal av 1985. Regnet som gjennomsnitt av de to første kvartalene av 1986 lå kjøpet av ikke-varige forbruksgoder om lag 3 1/2 prosent over nivået for første halvår av 1985.

Utviklingen for de forskjellige varegruppene har vært noe forskjellig. På grunn av det store personbilsalget og fallende drivstoffutgifter viser volumet av driftsutgifter til egne transportmidler tiltakende vekst. Det samme er tilfellet for fyringsolje hvor den

Privat konsum. Prosentvis volumvekst fra foregående halvår. Halvårsrater. Sesongjustert.

	85-I	85-II	86-Ia)
Varer	6,2	4,5	2,1
- varige konsumvarer ...	20,0	10,7	8,4
- andre varer	3,2	2,9	0,4
Tjenester	2,9	2,3	2,2
- bolig	1,5	2,0	1,8
- andre tjenester	3,7	2,5	2,5
Spesifisert konsum	5,1	3,8	2,1
+ Nordmenns konsum i			
utlandet	3,3	10,3	11,7
- Utlendingers konsum			
i Norge	4,9	3,0	24,6
Privat konsum	5,0	4,2	2,2

a) Anslag.

sterke prisnedgangen har ført til en sterk økning i etterspørselen i 2. kvartal. Salget av klær og skotøy har også tatt seg noe opp i 2. kvartal etter en svak utvikling i første.

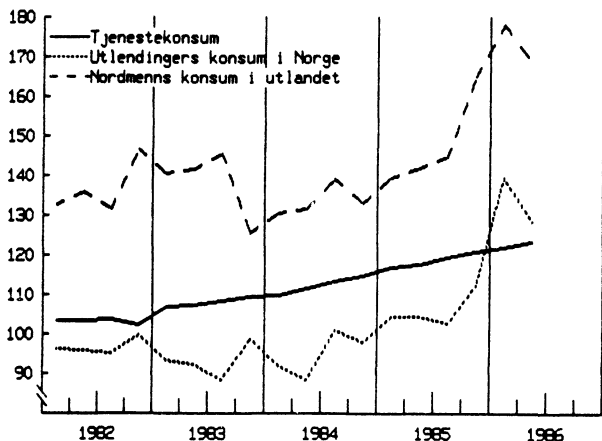
Blant annet på grunn av inntektsveksten har det sammenlignet med første halvår 1985, vært en viss økning i forbruket av ikke-varige fritidsvarer, drikkevarer og tobakk, toalettartikler og reiseeffekter. Matvarekonsumet ser derimot ut til å ha sunket svakt.

Tjenestekonsumet

Tjenestekonsumet har også vært i klar vekst i løpet av det siste året, men veksten har vært noe svakere enn for varekonsumet. Det er i første rekke innen områdene kulturelle aktiviteter, flyreiser og teletjenester at tjenestekonsumet har vist klar vekst. Disse tjenestegruppene er sterkt påvirket av inntektsutviklingen samtidig som utviklingen i konsumet også kan forklares med en relativt gunstig prisutvikling. Veksten i tjenestekonsumet har bare vist ubetydelig nedgang i første halvår av 1986.

Nordmenns konsum i utlandet har også vært i

TJENESTEKONSUMET OG KONSUM I UTLANDET
1980=100. Sesongjustert.

sterk vekst det siste året, og utviklingen i første halvår 1986 tyder på at veksten fortsetter. Tallet på charterreiser med fly lå i 1. kvartal i år 17,5 prosent over nivået fra samme kvartal i 1985.

Justert for normale sesongvariasjoner viste utlendingers konsum i Norge sterk vekst i vinterhalvåret. I 2. kvartal av 1986 har denne veksten imidlertid blitt avløst av en klar nedgang. Opplysninger fra overnattingsstatistikken kan tyde på at utviklingen i 2. kvartal (og dermed også i første halvår) har vært mer ugunstig enn det de foreløpige anslagene fra kvartalsvis nasjonalregnskap indikerer på grunn av stor usikkerhet i beregningsopplegget for denne serien i siste kvartal.

INVESTERINGER

Oljeutvinning og rørtransport

For oljeutvinning og rørtransport ventes bruttoinvesteringene å øke fra 21,3 milliarder i 1985 til 40,5 milliarder kroner i 1986, målt i verdi. De store svingningene fra år til år har sammenheng med at plattformer regnes som investert på det tidspunkt de taues ut til feltet. Dette kommer tydelig fram for bruttoinvesteringer til feltutbygging og felt i drift som øker med over 200 prosent i verdi fra 1985 til 1986. Påløpte investeringskostnader som best reflekterer den løpende investeringsaktiviteten ventes å bli ca. 38 milliarder kroner i 1986, en verdiøkning på drøyt 15 prosent fra 1985. Anslaget for 1987 er 31 milliarder kroner.

For en nærmere gjennomgang av investeringsaktiviteten i oljeutvinning og rørtransport henvises det til vedlegget "Utsiktene for oljevirkosomheten".

Industriinvesteringer

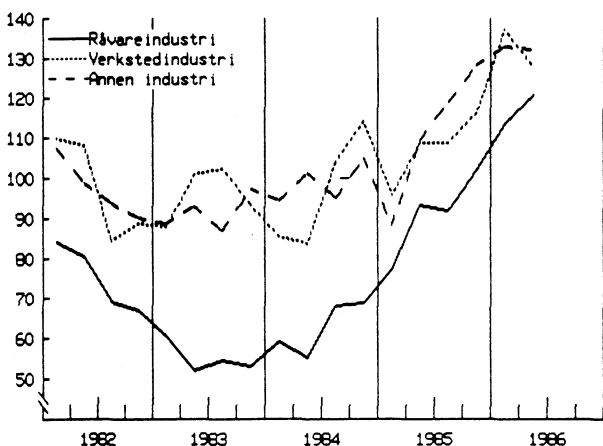
Investeringsaktiviteten i industrien holder seg fortsatt på et høyt nivå. Målt i volum var de totale bruttoinvesteringene i industri og bergverk i 1. halvår i 1986 6,8 milliarder kroner mens det tilsvarende tallet i 1985 var 5,1 milliarder kroner. Sesongjusterte tall kan imidlertid tyde på at det er i ferd med å skje en utflating i industriinvesteringene. Dette gjelder i første rekke bygge- og anleggsinvesteringene. I vurderingen av disse tallene må det imidlertid tas hensyn til at det i 2. kvartal var lock-out i bygge- og anleggsbransjen slik at veksten kan være noe undervurdert.

Investeringer i industri og bergverk. Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

	85-I	85-II	86-Ia)
I alt	5,5	17,8	13,9
Råvareproduserende industri og bergverk ...	24,7	13,6	20,6
Verkstedindustri	-6,2	10,1	17,8
Annen ferdigvareindustri	-1,0	25,0	7,1

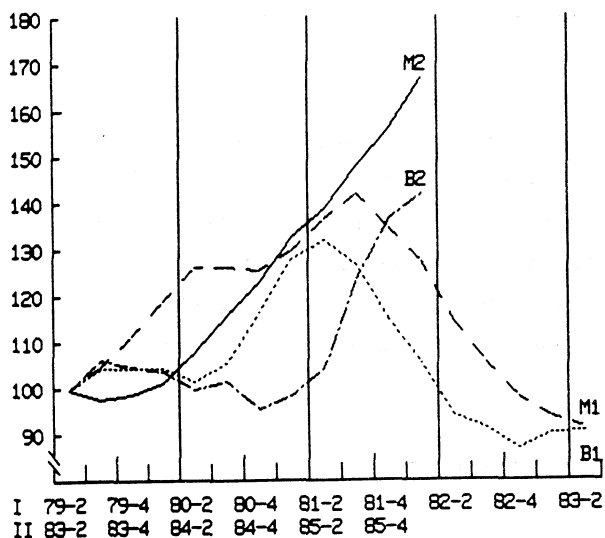
a) Anslag.

INVESTERINGER I INDUSTRI OG BERGVERK
1980=100. Sesongjusterte volumindekser

OPPGANGEN I INDUSTRIINVESTERINGENE.

Investeringer i bygninger og anlegg (B) og maskiner og transportmidler (M) for konjunkturoppgangene i 1979-81 (B1 og M1) og i 1983-85 (B2 og M2). Sesongjusterte kvartalsvise nasjonalregnskapstall (glattede).

Investeringsveksten i 1. halvår i år var sterkest i råvareproduserende industri og bergverk med en volumvekst på hele 20 prosent fra 2. halvår i fjor. Dette skyldes i sin helhet vekst i investeringene i maskiner og transportmidler. Investeringene i verkstedindustrien viste omtrent samme utvikling med en sterk vekst i investeringene i maskiner og transportmidler. Dette er et vanlig forløp så seint i en investeringsoppgang. I disse næringene har oppgangen totalt sett nå vart i over 2 år.

I de andre vareproduserende næringene er utviklingen noe anderledes. Investeringsveksten har avtatt fra 2. halvår 1985 til 1. halvår 1986, og veksten skyldes hovedsaklig bygge- og anleggsvirksomheten på Mongstad.

Selv om investeringsveksten nå synes å avta, vil det bli en betydelig volumvekst også fra 1985 til 1986. Nye anslag fra Statistisk Sentralbyrås investeringstelling fra mai viser en verdivekst i industriinvesteringene på 30 prosent fra 1985 til 1986. Utbyggingen på Mongstad bidrar riktignok betydelig til denne økningen. Med unntak av sektoren produksjon av kjemiske produkter m.v. er

ikke variasjonene i vekstanslagene mellom de ulike næringene så store som tidligere. Dette er i hovedsak en følge av at den sterke investeringsoppgangen i råvareproduserende industri nå synes å avta. Selv om prisstigningen på leveranser til investeringer ifølge tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet nå er økende, vil veksten i de totale bruttoinvesteringene i industrien bli på om lag 20 prosent fra 1985 til 1986, målt i volum. Med den høye veksten i 1. halvår innebærer dette en moderat utvikling gjennom resten av året.

Investeringstillingen fra mai inneholder også de første verdianslagene for investeringene i 1987. Disse tidlige anslagene er vanligvis svært usikre, men de gir en indikasjon på hvordan investeringene vil utvikle seg. I verdi viser de en økning på 11 prosent fra tilsvarende anslag for 1986, gitt i mai 1985. Med en høyere prisvekst enn hva som har vært vanlig de siste årene, blir det neppe noen særlig volumøkning i industriinvesteringene neste år til tross for at Mongstadutbyggingen også da vil gi et vekstbidrag. For kraftforsyningssektoren ventes det en svak verdinedgang i investeringene fra 1986 til 1987.

UTENRIKSØKONOMI

Tradisjonell vareeksport

Eksportvolumet av tradisjonelle varer (alle varer utenom råolje, naturgass, skip og oljeplattformer) nådde en topp tidlig i 1985. Gjennom året var det en svak tendens til nedgang. Eksporttallene for første halvår i 1986 indikerer en ny oppgang i eksportvolumet. Veksten var spesielt stor i 2. kvartal, selv når det korrigeres for at hele påsken i år falt på 1. kvartal - og til tross for arbeidskonflikten i april. En stor del av veksten utgjøres av økt eksport av

raffinerte oljeprodukter. Eksportprisene fortsetter å falle, og det har siden midten av fjoråret gjennomgående vært et fall i verdien av den tradisjonelle vareeksporten, som nå imidlertid synes å ha stanset opp.

Det knytter seg imidlertid noe usikkerhet til tendensen til ny vekst i eksportvolumet. Bildet av forløpet gjennom 1986 avhenger av hvordan man korrigerer for forskjellen i antall virkedager og andre sesongvariasjoner. Videre er det en viss forskjell i handelsstatistikkens volumtall som er beregnet med 1980 som basisår for prisindeksene, og volumtallene i det kvartalsvise nasjonalregnskapet som har 1985 som basisår. Handelsstatistikkens sesongjusterte tall gir ikke et tilsvarende inntrykk av oppgang som tallene fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet. Vi har valgt å basere volumtall og prisindekser i presentasjonen her på det nyeste vektgrunnet.

Vareinndelingen i avsnittet om tradisjonell

Eksport av tradisjonelle varer 1) etter leverende sektor. Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

85-I 85-II 86-Ia)

	85-I	85-II	86-Ia)
I alt	2,0	0,3	1,6
-primærnæringsvarer	6,5	5,2	19,0
-industrielle råvarer 2)	1,2	3,0	-0,1
-verkstedprodukter 3) ..	3,1	-2,3	1,9
-andre industriprodukter	5,2	-0,4	3,9

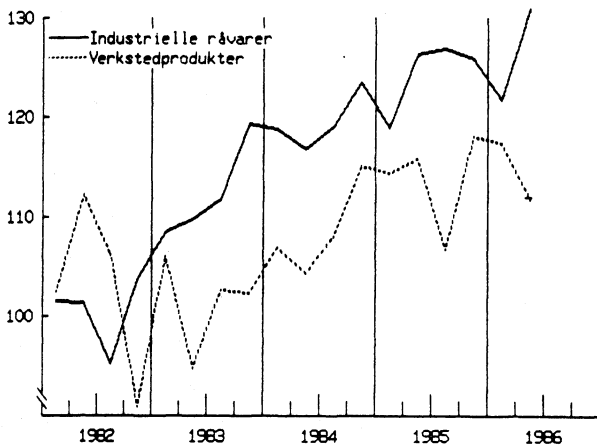
a) Anslag.

1) Avgrensningen av tradisjonelle eksportvarer i kvartalsvis nasjonalregnskap avviker noe fra inndelingen i det årlige nasjonalregnskapet og utenriksregnskapet.

2) Utenom råolje og naturgass

3) Utenom skip og oljeplattformer.

EKSPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

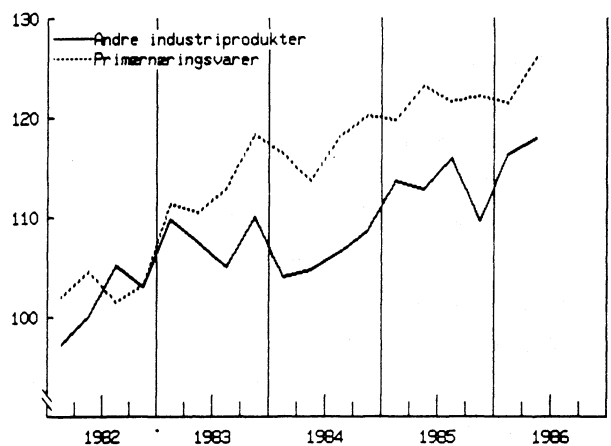

eksport og import er endret i forhold til de tidligere Konjunkturtendenser. Skillet mellom utekonkurrerende, hjemmekonkurrerende og skjermede varer utgår. Varene er i stedet inndelt etter produktenes art, jfr. tabellen. Omleggingen vil blant annet lette koblingen til beregninger basert på Byråets konjunkturmodell KVARTS.

Det er første rekke varegruppen industrielle råvarer som har hatt en klar stigning i eksportvolumet fra 1. til 2. kvartal i år. Gruppen består av konjunkturfølsomme råvarer og halvfabrikata og tilsvarer eksporten av varer fra utekonkurrerende industri og bergverk. Mesteparten av eksportøkningen for gruppen i 2. kvartal skyldes økning i eksportvolumet av raffinerte oljeprodukter. Også eksporten av metaller, blant annet aluminium, økte fra 1. til 2. kvartal. Hele økningen her kan forklares med forskjellen i antall virkedager på grunn av påsken, på den annen side skulle tapet av virkedager i 2. kvartal som følge av arbeidskonflikten tilsi en undervurdering av eksporten i 2. kvartal.

Prisindeksen for industrielle råvarer falt i 2. kvartal rundt 7 prosent i forhold til 1. kvartal og 19 prosent sammenlignet med 2. kvartal 1985. Prisfallet på raffinerte

EKSPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

oljeprodukter, som har skjedd parallelt med fallet i oljeprisene, bidrar til fallet i indeksen for industrielle råvarer. Men også metallprisene har vært fallende gjennom 1985 og i første kvartal 1986. I 2. kvartal har det vært en viss prisoppgang, dette kan imidlertid være en prisvirkning av devalueringen i mai.

Eksportvolumet av verkstedprodukter var i første halvår i år noe høyere enn i foregående halvår. Eksporten falt noe fra 1. til 2. kvartal. Tendensen til fall i eksportvolumet forsterkes om det korrigeres for sesong og forskjell i antall virkedager. Prisindeksen falt med drøyt 9 prosent fra 4. kvartal 1985 til 1. kvartal, men steg med snaut 4 prosent fra 1. til 2. kvartal.

Eksportvolumet av andre industriprodukter, som blant annet omfatter trevarer, kjemiske og mineralske produkter, næringsmidler og klær og tekstilvarer, avtok noe mot slutten av fjoråret, men har tatt seg opp i årets to første kvartaler. Prisindeksen for varegruppen totalt har falt siden andre halvdel av 1985.

Det har vært en sterk vekst i eksporten av primærnæringsvarer siden 2. kvartal 1984,

bortsett fra en viss nedgang i 3. kvartal 1985. Særlig eksporten av oppdrettsfisk har bidratt til veksten. Prisindeksen har for gruppen sett under ett falt siden annen halvdel av fjoråret. Fra 1. til 2. kvartal i år var prisfallet rundt 11 prosent.

Olje- og gasseksport

Verdien av råoljeeksporten var i årets første halvår halvparten av nivået i 2. halvår i 1985. Ved siden av arbeidskonflikten i oljevirksomheten, bidro nedgangen i oljeprisene og dollarkursen til forverringen. Fallet i oljeprisene har foreløpig gitt lite utslag på gassprisene.

Tradisjonell vareimport

Importen av tradisjonelle varer (alle varer utenom råolje, skip og plattformer) fortsetter å stige sterkt, men veksttakten er noe avtagende. I første halvår var volumet av vareimporten rundt 11 prosent høyere enn i det foregående halvåret, og 20 prosent høyere enn i første halvår 1985. Utviklingen hittil i år gir et visst grunnlag for å anta at importveksten er i ferd med å flate ut. Riktignok tiltok importveksten fra 1. til 2. kvartal i år, men når tallene korrigeres for antall virkedager (påsken) og andre sesongvariasjoner, framtrer en markert reduksjon i importveksten.

Verdien av vareimporten har vist tegn til utflating det siste halvåret etter to år med sterkt vekst; importprisene var fallende i 4. kvartal 1985 og første kvartal i år. Men importprisene steg på ny noe i 2. kvartal, sannsynligvis på grunn av devalueringen.

Det er særlig redusert import av industrielle råvarer som har bidratt til den markerte nedgangen i veksten av tradisjonelle varer fra 1. til 2. kvartal. Det var

Import av tradisjonelle varer 1) etter leverende sektor. Prosentvis volumendring fra foregående halvår. Sesongjustert.

	85-I	85-II	86-Ia)
I alt	4,2	8,8	9,4
-primærnæringsvarer	7,1	-1,2	12,3
-industrielle råvarer 2) 0,7	1,5	6,1	
-verkstedprodukter 3) ..	3,3	13,5	11,4
-andre industriprodukter	7,0	8,0	8,9

a) Anslag.

1) Avgrensningen av tradisjonelle importvarer i kvartalsvis nasjonalregnskap avviker fra inndelingen i det årlige regnskapet og utenriksregnskapet.

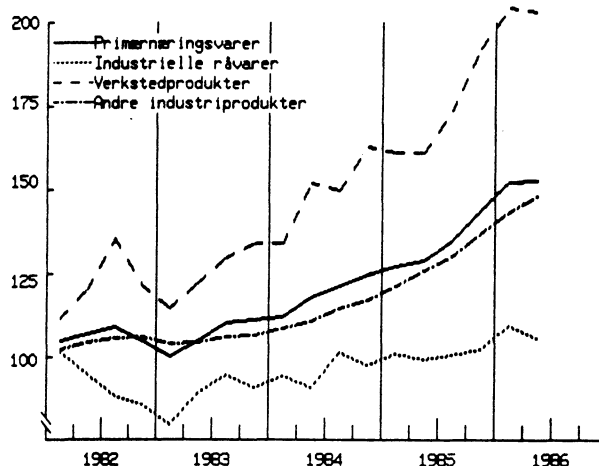
2) Utenom råolje.

3) Utenom skip og oljeplattformer.

også en tendens til redusert import av verkstedprodukter i dette tidsrommet, når vi korrigerer for forskjellen i antall virkedager mellom kvartalene og andre sesongvariasjoner. Prisindeksen for industrielle råvarer var avtagende, mens prisindeksen for verkstedprodukter steg noe fra 1. til 2. kvartal.

Importen av andre industriprodukter har vist

IMPORT AV TRADISJONELLE VARER ETTER LEVERENDE SEKTOR
Sesongjustert volumindeks. 1980=100.

en sterk og jevn stigning helt fra 1983. Veksten har fortsatt gjennom årets to første kvartaler uten tegn til avdempning. Prisene falt noe i 1. kvartal sammenlignet med det foregående, men tok seg opp igjen i 2. kvartal.

Personbilimporten har fortsatt å øke, men veksten er avdempet. I første halvår i år var importverdien 64 prosent over 1. halvår 1985, men bare 20 prosent over nivået i 2. halvår i fjor.

Driftsbalansen

Underskuddet på driftsbalansen overfor utlandet er for årets fire første måneder beregnet til 8,6 milliarder kroner. Mens det i januar var et lite overskudd viste de neste månedene stadig større underskudd. I april var underskuddet på driftsbalansen hele 6,9 milliarder kroner. Arbeidskonflikten innen oljevirkksomheten utgjør den viktigste forklaringen på at eksportunderskuddet i april ble spesielt stort, 5,5 milliarder kroner mot 0,6 milliarder i mars. I tillegg var underskuddet på den tradisjonelle varebalansen spesielt stort i denne måneden.

Importoverskuddet i mai og juni var samlet på 5,2 milliarder kroner. Om man antar et forløp på underskuddet på rente- og stønadsbalansen som i årets fire første måneder, kan underskuddet på driftsregn-

skapet i første halvår anslås til 16 milliarder kroner.

Underskuddet på handelsbalansen for tradisjonelle varer er blitt stadig større gjennom 1985 og hittil i 1986. Dette skyldes dels at importvolumet har økt langt sterkere enn eksporten, dels at forholdet mellom importpris og eksportpris (bytteforholdet) har utviklet seg i en ugunstig retning. Bytteforholdet er forverret med rundt 8 prosent fra 1. kvartal i 1985 til 1. kvartal i år. Forholdet ble ytterligere forverret med 8 prosent fra 1. til 2. kvartal. Denne forverringen må sees i sammenheng med at eksportprisindeksen trekkes ned på grunn av prisfallet på raffinerte oljeprodukter. Videre er det naturlig å vente at devalueringen slår raskere ut på importprisene enn på eksportprisene.

Utviklingen gjennom de siste månedene kan indikere at forverringen i den tradisjonelle varebalansen er i ferd med å stanse opp. Av flere grunner er det trolig at underskuddet snart vil begynne å avta. Forverringen som skyldes devalueringen vil være av forbigående karakter. Eksportprisene og -volumet vil etter hvert ta seg noe opp som følge av devalueringen, i tillegg til at de økte importprisene vil bidra til å redusere importvolumet. Importveksten vil videre bli dempet som følge av redusert vekst i innenlandsk etterspørsel og investeringene i oljevirkksomheten.

UTSIKTENE FOR OLJEVIRKSOMHETEN

RÅOLJEMARKEDET: STRAMT TIL VINTEREN?

Markedet for råolje har nærmest kollapse i løpet av 1986. Vi har sett olje solgt på spotmarkedet til en tredjedel av hva prisen var ved nyttår, sammenbrudd i terminsalget av olje i London, en stor økning i produksjonen fra OPEC osv.

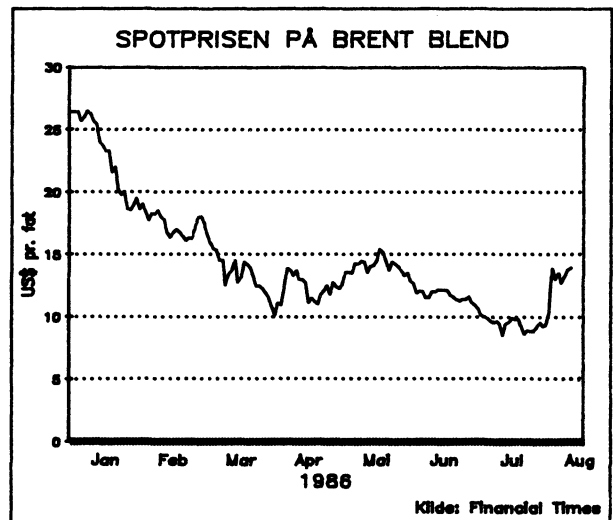
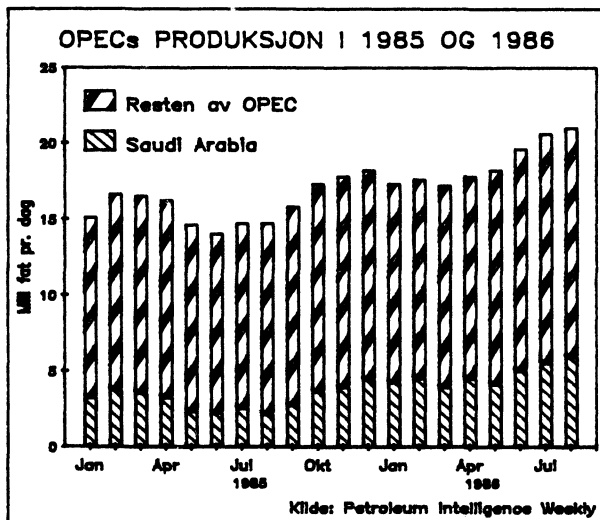
OPEC, og særlig Saudi-Arabia, økte produksjonen kraftig i fjor høst. På OPEC-møtet i desember ble det bestemt at organisasjonen skulle kjempe om markedsandeler istedenfor å holde sine offisielle salgspriser oppe. Prisen på spotmarkedet falt umiddelbart flere dollar og prisen var 26,5 dollar pr. fat ved årsskiftet. Den høye produksjonen fortsatte å presse prisene nedover og spotprisen passerte 20 dollar pr. fat i slutten av januar, 15 dollar pr. fat i begynnelsen av mars og prisen nådde 10 dollar pr. fat i begynnelsen av april. Da startet en arbeidskonflikt i Nordsjøen som førte til at ca. 1 mill. fat pr. dag ble borte fra markedet. Spotprisen steg raskt til omkring 14 dollar pr. fat, men sank noe etterhvert mens streiken fremdeles varte fordi andre produsenter økte sin produksjon. På grunn av stor etterspørsel etter bensin i USA holdt spotprisen seg høy gjennom mai og den ble notert til over 15 dollar pr. fat midt i måneden. Gjennom juni og juli ble imidlertid markedet stadig svakere og Nordsjøolje ble solgt til under 9 dollar pr. fat i juli.

OPEC har hatt en rekke ministermøter i løpet av året, og organisasjonens medlemmer har hatt svært vanskelig for å bli enige om produksjonsbegrensninger. Det er særlig uenigheten mellom Iran og Irak samt De forenede Emiratenes krav om kraftig økning i

sin kvote som har gjort det vanskelig for OPEC å komme til enighet. På møtet i Geneve i begynnelsen av august kom imidlertid Iran med et forslag som alle bortsett fra Irak kunne godta. Det gikk ut på at alle OPEC-medlemmene untatt Irak skulle gå tilbake til de kvotene som gjaldt før kampen om markedsandeler begynte. Irak skulle få lov til å fortsette å produsere det de ville; de ville uansett ikke overholde noen kvote, var Irans begrunnelse. Blir avtalen overholdt, innebærer dette en produksjon i OPEC-landene på om lag 16,5 mill. fat pr. dag. Avtalen gjelder i to måneder fram, til neste ordinære OPEC-møte i oktober. I spotmarkedet steg prisen på råolje umiddelbart flere dollar etter at avtalen ble inngått.

Utsiktene for markedet framover er fortsatt preget av stor usikkerhet. Det at OPEC klarte å komme til en foreløpig enighet har i virkeligheten bare økt usikkerheten. De viktigste faktorene som vil bestemme prisutviklingen framover er hva OPEC-landene vil produsere, hvilke reduksjoner man kan vente fra land utenfor OPEC og størrelsen på den spekulative og sesongbestemte lageroppbyggingen i de neste månedene. Usikkerhet er også knyttet til den økonomiske veksten og dollarkursen som sammen med eventuelle nye skatter på petroleumprodukter bestemmer hvilken pris forbrukerne stilles ovenfor.

I følge IEAs siste markedsrapport var OPECs produksjon i første halvår i år 2 mill. fat pr. dag over samme periode i fjor. Utenfor OPEC har produksjonen vært tilnærmet uforandret, mens forbruket så langt bare har økt med 650.000 fat pr. dag. Noe av denne forskjellen forklares av lagerendring, men i IEAs markedsrapport er tallet for uforklart differanse uvanlig høyt. Noe av dette kan

være lager produsentlandene holder til havs for å kunne være leveringsdyktige. Anslag for OPECs produksjon i juli i år er også meget høyt. Denne oljen er nå på vei til markedene. Dette vil kunne være et problem for OPEC-landenes forsøk på å heve prisene ved produksjonsbegrensninger. Dersom prisene ikke relativt raskt øker betydelig, kan enigheten i organisasjonen igjen komme i fare. Mest trolig vil imidlertid reduksjonen i tilbudet komme samtidig med at oljeselskapene bygger opp sine lagre mot vinteren. Da vil man i så fall kunne få en betydelig økning i prisen.

Lagerbeholdning og lagerendring er svært viktige for råoljeprisen. På kort sikt kan lagerendringer gi et betydelig tilskudd til etterspørsel eller tilbud. Størrelsen på lagrene vil ha betydning for hvilke reaksjoner man får på forskjellige signaler fra oljemarkedet. I IEAs siste markedsrapport er anslaget for oljeselskaperens landbaserte lagre i OECD-området pr. 1. juli det laveste som noensinne er rapportert, både med hensyn til antall tonn og antall dager konsum. Lagre kontrollert av det offentlige kommer i tillegg, og disse har økt jevnt de senere år som en følge av høye oljepriser i 1979/80. Lagerbeholdningen samlet er på et nivå som

har vært vanlig de siste årene. Et problem med lagre kontrollert av det offentlige i denne forbindelse, er at de holdes i beredskapshensyn og at det vanligvis ikke er utarbeidet klare planer for når det skal brukes av dem dersom prisen skulle øke kraftig som følge av et skift i etterspørsel eller tilbud. De lave lagrene kontrollert av oljeselskapene kan derfor føre til press på prisene utover høsten, særlig dersom man også skulle få en betydelig spekulasjonsmotivert lageroppbygging.

Virkningen av den lave prisen på etterspørselen etter råolje har så langt vært beskjeden. IEA anslår veksten i forbruket av olje i OECD-området til 2,7 prosent i hele år, eller ca. 900.000 fat pr. dag. Tatt i betraktning at råoljeprisen er tilnærmet halvert i første halvår i år sammenliknet med 1985, virker veksten svært liten.

En mulig forklaring på dette kan være at en halveringen av råoljeprisen bare i mindre grad har slått igjennom i priser til forbrukerne. Dette kan komme av kostnader til raffinering, distribusjon o.l. som ikke følger oljeprisen, spiller en rolle. Dersom ikke avgiftene er proporsjonale med prisen, eller de har blitt økt, vil man få mindre

prosentvis nedgang i prisen til forbruker. I siste utgave av IEAs markedsrapport har man undersøkt prisnedgangen før og etter avgifter for en del land og produkter. Generelt kan det sies at prisene på petroleumsprodukter før skatt har falt betydelig mye mer enn etter skatt.

Andre grunner til den lave veksten i forbruket av oljeprodukter kan være at prisen på alternative energibærere også har blitt redusert kraftig for å fortsatt kunne konkurrere med olje. Også forventninger vil spille en stor rolle. Dersom forbrukerne regner med at prisfallet i år kun vil være midlertidig vil de ikke begynne å bruke olje igjen i samme grad som de ville gjort dersom de hadde trodd at dagens lave oljepriser ville fortsette.

Den trolig viktigste faktoren for markedsutviklingen framover vil være i hvilken grad OPEC-landene greier å overholde den avtalen de ble enige om på det siste OPEC-møtet. Det er klart at OPEC som gruppe har tapt betydelig på den markedsstrategien som ble valgt i vinter. Oljetidsskriftet Petroleum Intelligence Weekly (28/7-86) skriver at OPEC samlet har hatt et inntektstap på over 30 prosent i første halvår i år sammenliknet med samme periode i fjor. Kampen om markedsandeler har kostet dem 38 dollar i reduserte eksportinntekter pr. ekstra fat de har produsert i første halvår i år. Det er store forskjeller innen OPEC; Saudi-Arabia har bare hatt en mindre nedgang i inntektene, mens fattige eller gjeldstyngede land som Nigeria, Venezuela etc. har lidd betydelige tap.

Selv om OPEC åpenbart har mye å tjene på å heve prisene ved produksjonsbegrensninger, har en av organisasjonens viktigste krav vært at også andre oljeprodusenter skulle redusere sin produksjon. Etter at avtalen

om produksjonsbegrensninger ble inngått har flere land sagt at de vil redusere sin produksjon, foreløpig gjelder det Mexico, Egypt, Malaysia og Oman. Det kan her være snakk om en reduksjon på omlag 0,5 mill. fat pr. dag.

Dersom OPEC skulle klare å overholde sine produksjonskvoter, og samlet produksjon ikke øker betydelig etter utløpet av 2-månedersperioden man nå har oppnådd enighet om, må man forvente et stramt oljemarked gjennom vinteren.

OLJE- OG GASSPRODUKSJON: ØKNING TROSS STREIK

Norsk olje- og gassproduksjon var tilsammen 38,0 mill. tonn oljeekvivalenter (toe) første 7 måneder 1986, en økning på 1,3 prosent fra samme periode i fjor. Oljeproduksjonen var 22,7 mill. tonn og gassproduksjonen 15,3 mill. toe, hhv. en økning på 8,4 prosent og en reduksjon på 7,6 prosent fra samme periode i fjor.

Norsk olje- og gassproduksjon ble stanset 3 uker i april på grunn av arbeidskonflikt. Det er vanskelig å fastslå eksakt hvor mye norsk petroleumsproduksjon ble redusert som følge av streiken, men fra og med fjerde kvartal 1985 har norsk oljeproduksjon vært omkring 3,5 mill. toe pr. måned, mens det i april bare ble produsert 1,3 mill. tonn, dvs. en reduksjon på drøyt 2 mill. tonn olje. Det er større sesongvariasjoner i gassproduksjonen, men den lå knapt 1,5 mill. toe under "vanlig" aprilproduksjon. Samlet innebærer dette et produksjonsbortfall på 3,5 mill. toe, eller drøyt 5 prosent av norsk olje- og gassproduksjon i 1985.

Det er særlig økningen i oljeproduksjonen fra Statfjordfeltet som har ført til vekst i norsk oljeproduksjon hittil i år. Den tredje

og siste produksjonsplattformen, Statfjord-C, ble tatt i bruk i juli i fjor, og produksjonskapasiteten ble nådd i begynnelsen av 1986. Oljeproduksjonen på Statfjordfeltet i første 7 måneder i år var knapt 30 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Ser man på de 6 månedene uten streik, var økningen over 40 prosent. Den norske andelen av oljeproduksjonen fra Statfjord-feltet er ca. 600.000 fat pr. dag.

Oljeproduksjonen på Ekofisk-området gikk ned med knapt 20 prosent i de første 7 måneder av 1986 i forhold til samme periode i fjor.

Norsk andel av oljeproduksjonen på Murchisonfeltet har gått ned med drøyt 35 prosent i de første 7 måneder av 1986 sammenliknet med i fjor. Dette har sammenheng med at Norge hadde en ekstra andel i feltet fram til og med april 1985. Produksjonen på hele feltet ble bare redusert med knapt 5 prosent. Feltet, som drives fra britisk side av Nordsjøen, ble ikke rammet av arbeidskonflikten i april.

Produksjonen på Valhallfeltet ble redusert med nesten 30 prosent i årets 7 første måneder sammenliknet med samme periode i fjor. Feltets kalksteinsreservoar har svært vanskelige produksjonsegenskaper, og i fjor sommer tettet flere av brønnene seg og produksjonen sank betydelig. Deretter har produksjonen økt noe, men produksjonen ligger fortsatt ca. 20 prosent under hva den var før problemene tok til i fjor.

På Osebergfeltet hvor ordinær produksjon først begynner i 1989, vil man ta til med prøveproduksjon fra et kombinert bore- og produksjonsskip i september. Hovedformålet med produksjonen er testing av reservoaregenskaper o.l. Skipet har en produksjonskapasitet på 30.000 fat pr. dag, men det er uklart hvor stor produksjonen vil bli. Det

er Norsk Hydro som er operatør for Osebergfeltet, og det vil bli første gang et norsk operatørselskap står for oljeproduksjon i Nordsjøen.

Norsk produksjonskapasitet for olje er for tiden omkring 900.000 fat pr. dag. Produksjonen har vært om lag uendret siden begynnelsen av fjerde kvartal 1985. Kapasiteten vil øke noe når Ulafeltet settes i produksjon i fjerde kvartal i år. Det er antatt at feltet vil nå sin platåproduksjon på 74.000 fat pr. dag allerede innen årets utgang. Den neste store kapasitetsutvidelsen vil komme i 1987, når Gullfaks-A plattformen blir satt i produksjon.

Dersom norsk produksjonskapasitet blir fullt utnyttet i resten av året, vil norsk oljeproduksjon bli omtrent 40 mill. tonn i år. Dette vil i så fall være en økning på ca. 5 prosent fra i fjor.

Gassproduksjonen på Friggfeltet utgjorde drøyt 50 prosent av samlet norsk gassproduksjon i årets 7 første måneder. Produksjonen viste en nedgang på 8,5 prosent i forhold til samme periode i 1985. Nedgangen skyldes stort sett arbeidskonflikten i april, og Friggfeltet har i lengre tid ligget på planlagt normalproduksjon.

Gassproduksjonen på Ekofiskfeltet har gått ned med nesten 40 prosent de første 7 måneder av 1986 sammenliknet med samme periode i fjor. Produksjonen på Ekofisk-området nådde toppen i 1980 og har deretter gått noe ned hvert år. Mesteparten av den store nedgangen hittil i år må imidlertid tilskrives arbeidskonflikten og en avtale om reduserte leveranser for å hindre inn-synkingen av havbunnen på Ekofiskområdet. Feltet sto likevel for 30 prosent av samlet norsk gassproduksjon i første halvår i år.

Gassproduksjonen på Statfjordfeltet startet i fjor høst og produksjonen utgjorde drøyt 12 prosent av samlet norsk gassproduksjon i første halvår 1986.

Heimdalfeltet ble satt i produksjon mot slutten av første kvartal i år, og det er ventet at feltet vil komme i full produksjon i fjerde kvartal i år. Feltet vil ventelig produsere ca. 3 mill. toe årlig.

Det er grunn til å tro at norsk gassproduksjon vil bli omtrent 27 mill. toe i år. Det vil i så fall være omtrent det samme som fjorårets produksjon.

OLJEINVESTERINGER: TOPPEN NAS I 1986

Påløpte investeringskostnader. Løpende priser. Milliarder kroner.

	1985*	Anslag 1)	
		1986	1987
Utvinning av råolje			
og naturgass	31,6	37,4	30,3
Leting	7,8	8,8	7,8
Feltutbygging	19,2	24,1	19,6
Varer	10,3	12,8	9,0
Tjenester	8,1	10,1	9,0
Produksjonsboring	0,7	1,2	1,5
Felt i drift	1,7	2,3	1,2
Varer	0,5	0,5	0,3
Tjenester	0,1	0,3	0,2
Produksjonsboring	1,1	1,5	0,7
Landvirksomhet 2) .	2,9	2,2	1,7
Rørtransport	1,3	0,7	0,8
I alt	32,9	38,1	31,1

1) Registrert i 2. kvartal 1986.

2) Omfatter kontorbygg, baser og terminalanlegg på land.

I Statistisk Sentralbyrås investeringsundersøkelse fra 2. kvartal 1986 er det anslått at påløpte investeringskostnader i utvinning av råolje og naturgass vil bli 37,4 milliarder kroner i år, en vekst i verdi på 18,4 prosent fra 1985.

Et sentralt spørsmål er om det store fallet i oljeprisen i løpet av året har bidratt til å redusere investeringene i oljevirksomheten. Undersøkelsen fra 2. kvartal er 5. gang Byrået innhenter anslag for 1986. De 3 siste anslagene er alle blitt nedjustert fra anslaget innhentet kvartalet før. Det er særlig utgiftene til leting og feltutbygging som har blitt justert ned. Denne nedgangen er drøftet i artikkelen "Investeringsaktiviteten på kontinentalsokkelen etter oljeprisfallet", Økonomiske analyser nr. 6 - 1986.

Leting og feltutbygging, som er de to største undergruppene og utgjør tilsammen 88 prosent av påløpte investeringskostnader til feltutbygging, er anslått å øke mest fra 1985 til 1986, hele 25 prosent.

Investeringsanslaget for 1987 er 30,3 milliarder kroner, en nedgang på knapt 19 prosent fra 1986. Den største nedgangen i kostnader har gruppen feltutbygging som går ned til omtrent samme nivå som i 1985. Det er første gang det innhentes anslag for 1987, og det kan derfor ikke fastslås om anslaget innebærer noen nedjustering fra tidligere anslag. En viss nedgang i investeringsaktiviteten var forventet også før oljeprisfallet ettersom mange av dagens store feltutbyggingsprosjekter vil bli ferdige i løpet av 1987.

I rørtransportsektoren er anslaget for 1986 651 mill. kroner, en halvering av investeringskostnadene fra året før. Anslaget for 1987 er 775 mill. kroner, en verdiøkning på 19 prosent fra 1986. Etter at Statpipe-

rørledningen ble ferdig, har investeringsaktiviteten i rørtransportsektoren sunket betraktelig. I 1983 og 1984 lå påløpte investeringskostnader på om lag 5 milliarder kroner. Når byggingen av rørledningsnett i forbindelse med Troll/Sleipner-utbyggingen begynner, kan man vente betydelig vekst i investeringsaktiviteten i rørtransportsektoren, hvor investeringskostnadene ved den foreslåtte utbyggingen er anslått til 20 milliarder kroner.

Leting

Anslaget for letekostnader er 8,8 milliarder kroner for 1986, en økning på 12 prosent i verdi fra 1985. Anslaget er imidlertid betydelig nedjustert fra tidligere investeringsundersøkelser. I 3. kvartal 1985, da man hadde det høyeste anslaget, var letingen anslått til 11,7 milliarder kroner. Anslaget har siden blitt nedjustert for hver telling, men det største fallet kom i tellingen fra 2. kvartal i år, etter at oljeprisen hadde begynt å falle dramatisk. I de tre forrige investeringsundersøkelsene lå anslaget for 1986 30 prosent over 1985 i verdi, mens det siste bare lå 12 prosent over letekostnadene for fjoråret. Noe av nedjusteringene skyldes trolig den lave dollar-kursen og et fall i riggratene.

I tabell C3 i tabellvedlegget i dette nummer av Økonomiske analyser finner man en rekke indikatorer for den løpende letevirksomheten på norsk kontinentalsokkel. Sammenliknes aktiviteten i årets 7 første måneder med samme periode i fjor, er totalinntrykket at aktiviteten er tilnærmet uforandret. Antall påbegynte borehull har gått ned fra 28 til 27. Antall boremeter og antall borefartøydøgn har begge økt med om lag 3 prosent. Man har med andre ord gått fra en situasjon hvor anslaget tidligere var 30 prosents verdiøkning, og til at man så langt kun ligger

jevnt med fjoråret hva aktivitet angår. Dette kan tyde på at den lave oljeprisen har bidratt til å stanse en planlagt vekst i letevirksomheten.

Feltutbygging

Anslaget for påløpte kostnader til feltutbygging er 24,1 milliarder kroner i 1986. Drøyt 53 prosent av dette er utgifter til varer. Forholdet mellom varer og tjenester har vært meget stabilt de seneste årene, til tross for en samlet verdiøkning på 150 prosent siden 1983. Økningen skyldes mange store feltutbyggingsprosjekter, f.eks. Statfjord-C, Gullfaks og Oseberg. I løpet av året går to mindre prosjekter, Heimdal og Ula, over i driftsfasen.

For 1987 er anslaget for feltutbyggingskostnader 19,6 milliarder kroner, en nedgang på knapt 19 prosent. I anslaget er forholdet mellom varer og tjenester endret fra foregående år. Vare- og tjenestekostnadene er begge på 9 milliarder kroner og det utgjør 46 prosent av påløpte kostnader til feltutbygging. Denne endringen kommer av at mange store prosjekter går inn i sluttfasen hvor tjenestekostnadene f.eks. til oppkopling og utprøving veier tungt.

Blandt tjenestene har kostnader til produksjonsboring økt særlig sterkt de senere år. De har økt fra 158 mill. kroner i 1983 til et anslag på over 1,5 milliarder kroner for 1987. Andelen av feltutbyggingskostnadene har også økt i samme periode fra 1,6 prosent i 1983 til 7,8 prosent i anslaget for 1987. Denne økningen i produksjonsboring for felt i utbyggingsfasen har ført til at en større del av produksjonsboringen er ferdig når feltet settes i drift. Dette har ført til tidligere start og en raskere oppbygging av produksjonen enn det som var vanlig tidligere.

I begynnelsen av juni ble det oppnådd enighet om salg av gass fra Sleipner- og Trollfeltene til kontinentet. Avtalen er ennå ikke godkjent av myndighetene og etter Byråets definisjon befinner feltene seg derfor fortsatt i letefasen. Utbygging av Troll/Sleipner er viktig for å hindre et kraftig fall i aktiviteten i verkstedindustrien etter at Oseberg A og B og Gullfaks C forventes ferdig utbygd i 1989/90.

I følge avtalen skal Sleipner være produk-

sjonsklar i 1993 og Troll i 1995. Feltutviklingsstudier og prosjektarbeid har pågått i lang tid, og kostnader til feltutbygging vil kunne begynne å påløpe raskt etter at utbygging er godkjent av myndighetene. Blir det produksjonsstart i hhv. 1993 og 1995 vil investeringskostnadene påløpe i perioden 1988-94. Begge feltene vil mest sannsynlig bli bygget ut med en stor fast innstallasjon i første omgang. Investeringskostnadene til feltutbyggingen er anslått til omlag 40 milliarder kroner for begge felt samlet.

ØKONOMISK-POLITISK KALENDER 2. KVARTAL 1986

APRIL

4. Regjeringen endrer beregningsgrunnlaget for sør-norske finansieringsselskapers primærreservekrav. Endringen innebærer at private og kommunale obligasjoner kommer med i beregningsgrunnlaget, som blir det samme som for sør-norske forretnings- og sparebanker. Sør-norske finansieringsselskapers utlån i form av factoring, leasing og lånesertifikater blir pålagt et primærreservekrav på 14 prosent.

8. NAF iverksetter lockout av 102.000 LO-organiserte i hotell- og restaurantnæringen, verkstedindustrien, elektrokjemisk industri, bekledningsbransjen og bygningsbransjen.

10. Det nye spillet Lotto settes igang. 67 prosent av overskottet går til kulturformål, resten til statskassen.

14. Riksmeklingsmannen kommer med et anbefalt forslag til 4 av de 5 LO-forbundene som har vært berørt av lockout i NAF-området. Meklingsforslaget til Jern- og Metall innebærer et generelt tillegg på 1 krone pr. time fra 1/4-86 og en satsøkning for skiftarbeidere på 13,1 prosent fra 1/4-86, samt lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer på 37,5 timer pr. uke fra 1/1-87. Lavlønsordningen for tekstilindustrien og hotell- og restaurantbransjen endres f.o.m. 1/10-86. Tekstilindustriens lavlønsstillegg skal bestå av et gradert tillegg som sikrer de lavest lønnede et tillegg på 2 kroner pr. time og et flatt tillegg på ca. kr. 1,30 pr. time. I hotellbransjen skal gjennomsnittlig lønnsnivå i egen næring danne utgangspunkt for garantert minstelønn på 85 prosent, og det foretas justeringer av tariff-satsene pr. 1/4-86. LO

og NAF beslutter at lavlønsfondet skal avvikles ved at de organisertes innbetalinger opphører etter 4 år.

25. Regjeringen foreslår i statsråd å bruke tvungen lønnsnemnd i oljearbeiderkonflikten etter at streiken ble utvidet til å omfatte også arbeidere i britisk sektor av Friggfeltet fra 20/4. 6/4 gikk de organiserte i Catering-ansattes Forbund (CAF) til streik på kravet om at forpleiningspersonalet skulle opp på samme lønnsnivå som de øvrige gruppene i Nordsjøen. Norsk Oljeindustriarbeidsgiverforening (NOAF) svarte med lockout for de ansatte i 3 av Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS)'s forbund; Operatøransattes forbund (OAF), Oljeborernes Forbund (OBF) og CAF, samt LO's Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF). Rundt 4 000 ansatte på faste installasjoner var berørt av konflikten.

29. Oslo Børs melder om det sterkeste kursfallet siden 1983. Totalindeksen når 262,34.

30. Ved avstemming i Stortinget går flertallet bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet mot Regjeringens forslag om budsjettinnsstramminger i den såkalte "påskepakken" (jfr. 14/3-86). Regjeringen Willoch går av.

MAI

1. Folketrygdens grunnbeløp heves med kr. 1.700 pr. år. Med virkning fra 1/1-86 økes satsen for særtillegget til 54,5 prosent av grunnbeløpet for enslige og til 49,75 prosent for hver ektefelle når begge er pensjonister. Minstepensjonen økes totalt med 9,3 prosent for enslige og 8,9 prosent

for ektefeller. Etter forutgående avtale med arbeidstakerorganisasjonene oppjusteres statspensjonene med samme proSENTSATS som folketrygden grunnbeløp.

9. Gro Harlem Brundtland danner ny regjering.

11. Regjeringen vedtar å devaluere den norske kronen med 12 prosent som følge av det sterke presset mot den norske kronen. Fordi Norges Bank allerede før devalueringen styrte krone-kursen mot det ene ytterpunktet for svingninger i kursen, var den reelle devalueringen antatt å bli 10,5 prosent.

13. Generalforsamlingen i Borregaard vedtar å fusjonere med Orkla Industrier. Fusjonen vil formelt tre i kraft i september 1986. Det nye selskapet får navnet Orkla-Borregaard A/S, og får 9.000 ansatte, samt en omsetning på rundt 9 mrd. kroner.

22. I tariffoppgjøret mellom staten og arbeidstakerorganisasjonene vedtar Yrkesorganisasjonenes sentralforbund (YS-S) og Statstjenestemannskartellet å sende ut et anbefalt forslag med en ramme på 8,35 prosent i årslønnsvekst. Akademikernes Fellesorganisasjon (AF) og Norsk Lærerlag går til streik på det samme tilbudet. I kommunenes tariffoppgjør sender Yrkesorganisasjonenes Forhandlingssammenslutning (YF) og Samarbeidende akademikerforeninger i kommunene (SAK) ut et anbefalt forslag med en økonomisk totalramme på 8,35 prosent. Forhandlingssammenslutningen Norsk Kommuneforbund m.fl. bestående av LO-organiserte i kommunene, Norsk Lærerlag og Norsk Sykepleierforbund går til streik på dette tilbudet.

26. Samtlige forretningsbankaksjer legges inn i Verdipapirsentralen (VPS). Aksjene er registrert på 215.000 verdipapirkonti opp-

rettet hos forretnings- og sparebanker, samt meklere over hele landet. Ca. 3.000 terminaler i ulike finansinstitusjoner har tilknytning til VPS. Utover høsten vil store deler av de øvrige aksjeselskapene legge inn sine registre i sentralen, og fra 15. november registreres også obligasjonslån, mens premieobligasjoner holdes utenfor. Registreringen i VPS er frivillig for aksjeselskapene og obligasjonsutstederne.

29. Myndighetene godkjenner Phillips Petroleum's forslag om å jekke opp 6 av stålplattformene på Ekofiskfeltet. Dette vil koste 1,5-2 mrd. kroner. Oppjekkingen foretas sommeren 1987.

30. Regjeringen legger fram Revidert nasjonalbudsjett 1986 (St.melding nr. 2 (1985-86) og foreslår tilstramminger i finanspolitikken på ca. 3,5 mrd. kr. Samtidig blir stasbankenes innvilgningsrammer redusert med 565 mill. kr. i 1986, mens kredittbudsjettsrammer for den innenlandske kreditttilførsel fra private finansieringsinstitusjoner reduseres med 5 mrd. kr.

30. Som ledd i innstramningstiltakene vedtar regjeringen å stramme til tilleggsreservekravet for bankene, mens deres primærreservekrav reduseres fra 17 til 10 pst. Økningen i tilleggsreservekravene gjør det dyrere å øke utlånene, mens reduksjonen i primærreservekravet gjør at bankenes samlede inntjening bedres noe. Primærreservekravet for forsikringsselskaper økes fra 2,5 til 5 pst.

JUNI

1. De norske selskapene som har eierandeler i Troll- og Sleipner-feltene (Statoil, Norsk Hydro, Saga Petroleum, Shell, Mobil, Conoco og Esso) undertegner avtale om salg av gass til en gruppe selskaper på Kontinentet med det tyske Ruhrgas i spissen. Kontrakten har

en verdi på omtrent 500 mrd. kroner ved 1985-oljeprisnivå. De samlede investeringene beregnes til ca. 60 mrd. kroner. Leveransene fra Sleipner vil trolig starte i 1993 og fra Troll-feltet i 1995-96. I starten vil leveransene være på ca. 4 mrd. m³ pr. år. Etter en oppbyggingsfase vil dette øke til rundt 20 mrd. m³ ved år 2000. Av dette vil 4 mrd. m³ komme fra Sleipner og resten fra Troll. Totalt omfatter avtalen omtrent 450 mrd. m³ gass, som skal leveres fram til år 2020.

5. Regjeringen gjør kjent at den vil bruke tvungen lønnsnemnd i tariffoppgjøret for de stats- og kommuneansatte. Rundt 50.000 arbeidstakere har vært tatt ut i streik i ca. 2 uker.

12. Stortinget godkjenner sammenslåing av Ardal og Sunndal Verk (ÅSV) og Norsk Hydros aluminiumsdivisjon. I samsvar med verdiene partene skyter inn i det nye selskapet, blir eierfordelingen 70 prosent til Norsk Hydro og 30 prosent til staten. Norsk Hydro får opsjon til å erverve ytterligere 20,1 prosent av aksjene i det nye selskapet. Verdien av denne opsjonen er satt til 1,3 mrd. kroner, samt at Hydro skal betale et vederlag for opsjonsretten. Opsjonen kan ikke benyttes før 1/1-88. Selskapet får over 10.000 ansatte.

17. Stortinget vedtar å stramme inn på årets statsbudsjett. Totale innstramminger i finanspolitikken ligger på samme nivå som regjeringens forslag. Utgiftssiden på budsjettet reduseres med i overkant av 600 mill.kr., hvorav 340 mill.kr. er reduksjon i bevilgninger til arbeidsmarkedstiltak. Inntektene økes med ca. 2,9 mrd. kr., hvorav ca. 1,6 mrd. skyldes økning i pensjonsdelen ved at innbetaling til folketrygden økes fra 6,7 til 7,4 prosent av bruttoinntekt. Om lag

500 mill. kr. skyldes økning i særavgifter.

19. Etter brudd i jordbruksforhandlingene mellom Norsk Bonde- og småbrukarlag og Norges Bondelag og staten, må Stortinget ensidig fastsette inntektsrammen for jordbruksoppgjøret (og seinere fordelingen av denne):

- Inntektsrammen er på 1.590 mill. kroner for perioden 1/7-86 til 30/6-87.
- 58 prosent av rammen dekkes gjennom økte matvarepriser og 42 prosent ved økte overføringer fra staten.
- Forutsatt at man finner forsvarlige målemetoder, går stortinget inn for en minstelønn i jordbruket på om lag 85 prosent av gjennomsnittet på modellbrukene.

19. Stortinget godkjenner Norsk Hydros gassinjeksjonsprosjekt i Oseberg-feltet. Ca. 25 mrd. m³ gass skal leveres fra en undervannsinstallasjon på Troll-feltet i løpet av en 12-års periode fra 1991/92. Dette vil ventelig gi en ekstrautnyttning på 100 mill. fat olje fra Oseberg. Investeringene på Troll anslås til 2,7 mrd. kroner. Oseberggruppen får fritak for produksjonsavgift på den økte oljeutvinningen.

20. Stortinget vedtar frivillige akkordforhandlinger for Horten Verfts kreditorer som får dekket inntil 50 prosent av sine tilgodehavende.

20. Etter at det blir kjent at polititjenestemennene har fått en ny tariffavtale med en ramme på ca. 9,5 prosent i årslønnsvekst, innleder staten nye forhandlinger med Statstjenestemannskartellet og YS-S (som ikke hadde vært i streik). 25/6-86 foreligger resultater som gir et justeringsoppgjør på 1 prosent av statens lønnsmasse pr. 1/1-87.

**DEVALUERINGEN, TILSTRAMMINGENE OG KONSEKVENSENSENE FOR NORSK ØKONOMI PÅ
 KORT OG MELLOMLANG SIKT**

av

Einar Bowitz, Adne Cappelen, Per R. Johansen og Vidar Knudsen

Sammensetningen av samlet etterspørsel for norsk økonomi endret seg radikalt gjennom 1985. Mens tradisjonell vareeksport viste tegn til stagnasjon, og mot slutten av året en viss nedgang, økte privat konsum og etter hvert også private realinvesteringer kraftig. Dette innebar samtidig en vridning av etterspørselen mot relativt arbeidsintensive næringer; sysselsettingsveksten ble således svært sterk, og arbeidsløsheten ble betydelig redusert. Synkende oljepriser og fallende dollarkurs la likevel grunnlag for fortsatt fall i den innenlandske prisstigningstakten. Den høye etterspørselsveksten innenlands førte ikke bare til høy produksjonsvekst, men også til en meget sterk importvekst, noe som ble forsterket av at veksten særlig falt på etterspørselskomponenter med stor importandel. Overskuddet på driftsbalansen svant raskt hen.

Utsiktene for utenriksøkonomien ble ytterligere formørket gjennom det kraftige fallet i oljeprisene i første halvår i år. Lønnsoppgjøret førte alt i alt til en antatt lønnsvekst for 1986 som var klart sterkere enn hva deler av de konkurranseutsatte bedriftene kan bære uten å få svekket sin konkurransesituasjon på lengre sikt.

Mot denne bakgrunnen ble det i annet kvartal i år foretatt flere politikkinngrep som vil påvirke den økonomiske utviklingen på kort

og mellomlang sikt. I mai ble den norske krona devaluert med 12 prosent i forhold til kurvvalutaene. Reelt var imidlertid kronkursen gjennom sommeren bare om lag 8 prosent lavere enn før devalueringen. I april og juni ble det vedtatt justeringer i finanspolitikken både gjennom økte skatter og redusert vekst i offentlige utgifter. Tilsammen er disse tilstrammingene antatt å bedre statens budsjettbalanse med vel 4 milliarder kroner på årsbasis.

Denne artikkelen ser nærmere på virkningene av disse tiltakene. Vi har valgt å analysere virkningen av devalueringen atskilt fra innstrammingstiltakene, idet vi har sett på virkningene av de to typene tiltak i forhold til en felles referansebane. Vi har valgt å trekke tidsperspektivet for analysen helt fram til 1990 for å kunne få fram skillet mellom virkningene på kort og mellomlang sikt. I analysen har vi brukt Byråets kvartalsmodell KVARTS.

**VIRKNINGER AV FINANSPOLITISKE TILTAK VÅREN
 1986**

Omfanget av tiltakene

 I løpet av våren 1986 ble det foretatt betydelige endringer i finanspolitikken. Endringene ble vedtatt i Stortinget i to omganger, først i april og deretter i juni.

Nedenfor gjengis hovedtrekkene i disse endringene. Inntektsvirkningene for det offentlige er regnet på årsbasis og er anslag.

April-tiltakene

- i) Avgiftssatser på tobakk, øl, vin, brennevin og mineralolje økte med 3 prosent, virkning fra 5/5, inntekt 195 mill.kr.
- ii) Reduserte kjøttsubsidier, kr. 1,58 pr. kg, virkning fra 5/5, inntekt 150 mill. kr.
- iii) Reduserte transportsubsidier, inntekt 120 mill.kr.
- iv) Reduserte bevilgninger til forsvar, 200 mill.kr.
- v) Andre utgiftsreduksjoner, 315 mill.kr.

Samlet utgiftsreduksjon er netto 980 mill. kr på årsbasis. Subsidiereduksjoner og avgiftsøkninger antas å føre til en økning i konsumprisindeksen på 0,1 prosent.

Juni-tiltakene

- i) Økt bensinavgift, 0,35 øre pr. liter, virkning fra 1/7, inntekt 800 mill.kr.
- ii) Avgiftssatser på tobakk, øl, vin, brennevin og mineralolje økt med 3 prosent, virkning fra 1/7, inntekt 195 mill.kr.
- iii) Økt el-avgift, 0,1 øre pr. kWh, virkning fra 1/7, inntekt 70 mill.kr.
- iv) Økt medlemsavgift til folketrygden, 0,7 prosent for hele 1986, inntekt 1,5 milliarder kroner.

v) Andre skatteøkninger, inntekt om lag 500 mill.kr.

vi) Økt barnetrygd, utgiftsøkning 100 mill.kr.

vii) Reduserte investeringer, utgiftsreduksjon 300 mill.kr.

viii) Andre utgiftsreduksjoner (netto) om lag 300 mill.kr.

Samlet bedring av budsjettbalansen av juni-tiltakene er om lag 3,4 milliarder kroner på årsbasis. Avgiftsøkningene kan antas å føre til en økning i konsumprisindeksen på knapt 0,5 prosent.

Sammen med en strammere finanspolitikk vil også kredittpolitikken innrettes mot å få til en lavere etterspørsel etter varer og tjenester i tiden framover. For 1986 er utlånsrammene i statsbankene redusert med om lag en halv milliard kroner, og utlånsøkningen fra private finansinstitusjoner antas å bli redusert med om lag 5 milliarder. Dette er et beløp av samme størrelse som bedringen i statens budsjettbalanse etter innstrammingene i finanspolitikken.

Ved beregningen av virkningene, er de fleste av tiltakene nevnt over antatt å være av permanent karakter, dvs at økningen i inntektsskattesatsen i 1986 også gjelder i 1987, 1988 osv. Unntakene fra dette er reduksjonen i offentlige investeringer og utlånene fra statsbankene som antas å gjelde bare for 1986.

Nærmere om virkningene av tiltakene

I Byråets kvartalsmodell KVARTS vil virkningene av tiltakene i hovedsak komme gjennom følgende "kanaler":

- i) Lavere offentlige utgifter til kjøp av varer og tjenester fører til lavere produksjon og sysselsetting. Slike endringer via varemarkedene har erfaringsmessig bare ført til små prisvirkninger. Lavere sysselsetting fører imidlertid til økt arbeidsløshet som igjen reduserer lønnsveksten og prisveksten. Også denne virkningen er imidlertid svak ettersom endringer i sysselsettingen i tjenesteytende sektorer erfaringsmessig påvirker endringer i yrkesdeltaking mer enn arbeidsløsheten.
- ii) Økte indirekte skattesatser gir økt prisnivå og lavere privat konsum, noe som får tradisjonelle multiplikatoreffekter. Virkningene på lønnsveksten er også av betydning idet denne dels følger konsumprisen og dels de norske bedriftenes konkurransepriser.
- iii) Økte direkte skattesatser virker kontraktivt på etterspørselen, men øker lønnsveksten. Om lag en tredjedel av tapet i disponibel realinntekt som følge av økte skattesatser, antas å bli kompensert via økt lønnsvekst, noe som fører til økt prisvekst. Alt i alt virker imidlertid skatteøkningen klart kontraktivt og påvirker derfor også lønns- og prisveksten negativt ved at ledigheten øker.
- iv) Lavere kredittøkning i 1986 gir lavere vekst i boliginvesteringer og privat konsum. Dette har tradisjonelle multiplikatorvirkninger, noe som igjen påvirker det nominelle forløpet via endringer i ledighet, lønnsvekst og prisvekst.

Hovedvirkningene av tiltakene er vist i tabell 1.

Tabell 1. Virkning på noen makroøkonomiske variable av strammere finanspolitikk 1986-1990. Avvik fra nivået i referansebanen.

	1986	1987	1988	1989	1990
<u>Prosentvis avvik:</u>					
Privat konsum .	-0,5	-1,1	-1,0	-0,9	-0,9
Off. konsum ...	-0,7	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Bto.investering	-0,4	-0,8	-0,5	-0,2	0,1
Eksport	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Import	-0,3	-0,7	-0,6	-0,5	-0,4
BNP ekskl. olje og sjøfart ...	-0,4	-0,6	-0,5	-0,5	-0,4
Sysselsetting	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1
Konsumpriser .	0,1	0,2	0,3	0,4	0,3
Lønnsatser ..	0,0	-0,1	-0,2	-0,4	-0,4
<u>Absolutt avvik mrd. kroner:</u>					
Eksportoverskudd	0,7	1,8	1,6	1,4	1,2

Som antydnet over, dominerer kvantumsvirkningene over prisvirkningene den første tiden etter innstramningen. Reduksjonen i offentlig etterspørsel gir tradisjonelle multiplikatorvirkninger som reduserer sysselsetting og produksjon og bedrer utenriksøkonomien. Prisvirkningen er svært liten i begynnelsen fordi lavere etterspørsel gir lavere kapasitetsutnyttning og lavere priser som motvirker de direkte priseffektene av avgiftsforhøyelsene. Etter hvert som produksjonskapasiteten justeres ned i takt med lavere produksjon, øker kapasitetsutnyttelsen igjen og priseffektene blir større. Grunnen til at konsumprisene likevel ikke øker så mye som avgiftsøkningen skulle tilsi, er at lønnsveksten avtar noe som følge av at lavere sysselsetting gir noe høyere arbeidsløshet.

Bruttoinvesteringene som initialt reduseres om lag i takt med produksjonen, øker mot slutten av perioden. Dette skyldes blant annet økt lønnsomhet i næringslivet, idet reallønnen reduseres gradvis.

Importen reduseres i hovedsak som følge av endringer i innenlandsk etterspørsel. Det er små endringer i importandelene. Lavere produktivitetsvekst skyldes dels lavere produktjonsvekst og dels lavere lønnsvekst. Dette gjør at hjemmepriser ikke endres nevneverdig på tross av lavere lønnsvekst.

Oppsummerende kan vi si at tilstramningen i finans- og kredittpolitikken har en kontraktiv effekt på produksjon og sysselsetting, noe som bedrer utenriksøkonomien. Konsumprisene øker i hovedsak som følge av avgiftsøkningene. For øvrig bidrar tilstramningen til å skape realøkonomisk rom for de ekspansive virkninger en ønsker at devalueringen skal få, særlig for produksjon og sysselsetting i konkurranseutsatte næringer.

VIRKNINGENE AV DEVALUERINGEN

En sentral forutsetning for en analyse av en devaluering vil være om devalueringen kan antas å være forventet eller ikke. Hvis f.eks. partene i årets lønnsforhandlinger allerede hadde innarbeidet en forventet devaluering i sine krav og tilbud, er virkningen av devalueringen på lønnsveksten annerledes enn om den kom helt overraskende, i hvertfall på kort sikt. Når vi i det følgende analyserer virkningene av devalueringen, forutsetter vi implisitt at devalueringen i sin helhet kom overraskende. Det er i alle fall trolig at størrelsen på devalueringen var overraskende og at dette overraskelsesmomentet er dominerende, slik at vi vil få med oss det meste av virkningene på lønningene, også på kort sikt.

Det er tre forhold vi skal undersøke i dette avsnittet:

i) Hva skjer med prisutviklingen etter devalueringen? Hvor raskt tilpasser innenlandske priser og kostnader seg? Dette avhenger for det første av hvor mye importprisene i norske kroner øker umiddelbart etter devalueringen og for det andre av hva som skjer med lønnsveksten som følge av dette og i hvilken grad andre inntektsgrupper får kompensasjon for økt lønns- og prisvekst.

ii) Hvordan påvirker devalueringen produksjon, sysselsetting og innenlandsk anvendelse? Er pris- og kvantumsreaksjoner slik at f.eks. bruttonasjonalproduktet økes eller reduseres som følge av devalueringen og er det forskjeller på kort og lang sikt?

iii) Hva skjer med driftsbalansen overfor utlandet? Forverres den (regnet i norske kroner) på kort sikt - såkalt J-kurveeffekt - og hvor stor er bedringen på mellomlang sikt?

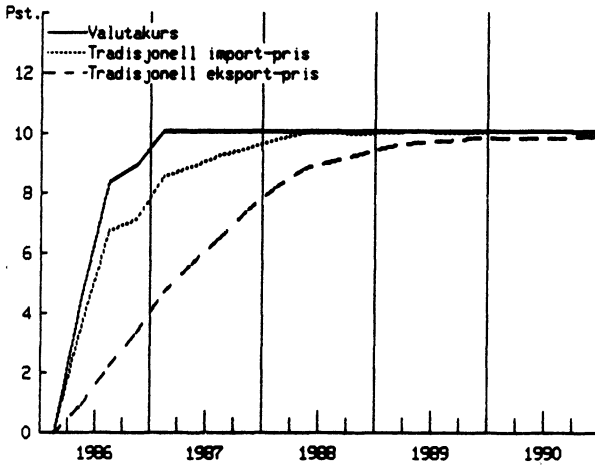
Virkningen på priser og lønninger

Den umiddelbare effekten av devalueringen var som nevnt at kursen på norske kroner falt med om lag 8 prosent, idet den stabiliserte seg i den "sterke" enden av svingningsområdet for krona. Fordi analysen viser at utenriksøkonomien gjennom de neste årene fortsatt vil være svak - trass i devalueringen og tilstrammingstiltakene, har vi lagt til grunn at kursen etter hvert vil svekkes ytterligere, slik at devalueringen i alt utgjør 10 prosent ved begynnelsen av 1987. Det innebærer at krona da ligger om lag midt i sitt nye kursintervall. Den kursutviklingen som er lagt til grunn for beregningene er vist i figur 1.

ANSLÅTTE VIRKNINGER AV DEVALUERINGEN
(Avvik fra nivået i referansebanen)

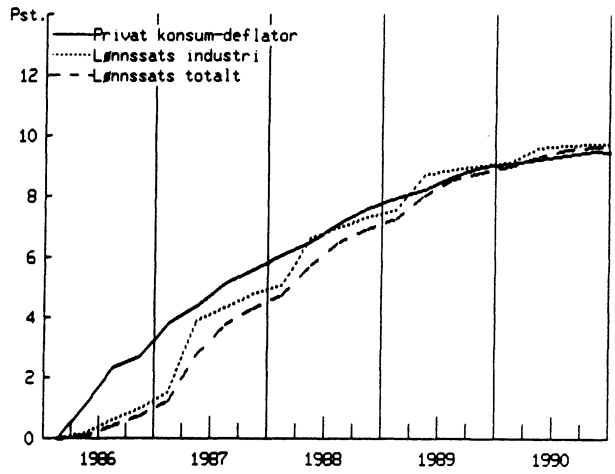
VALUTAKURSEN, EKSPORT- OG IMPORTPRISER

FIGUR 1

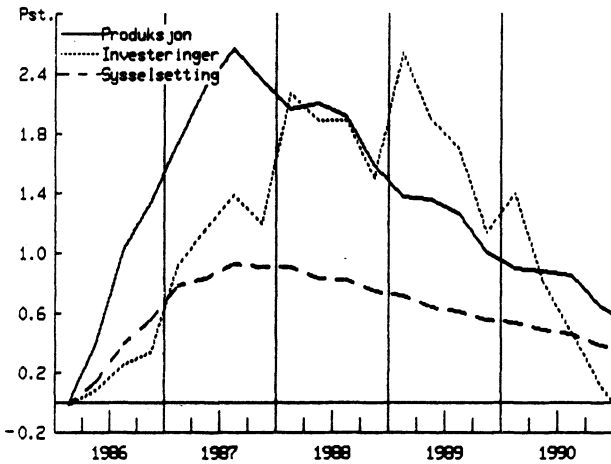
LØNSSATSER OG KONSUMPRISER

FIGUR 2

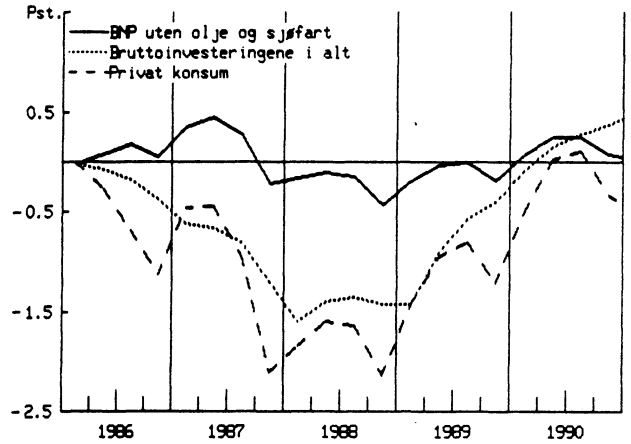
PRODUKSJONSFORHOLD I INDUSTRIEN

FIGUR 3

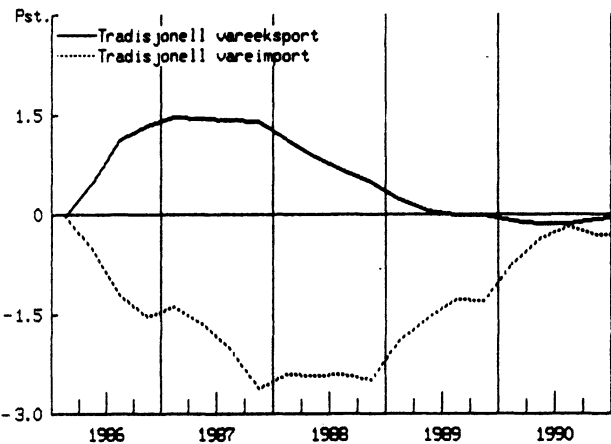
PRODUKSJON OG INNENLANDSK ANVENDELSE

FIGUR 4

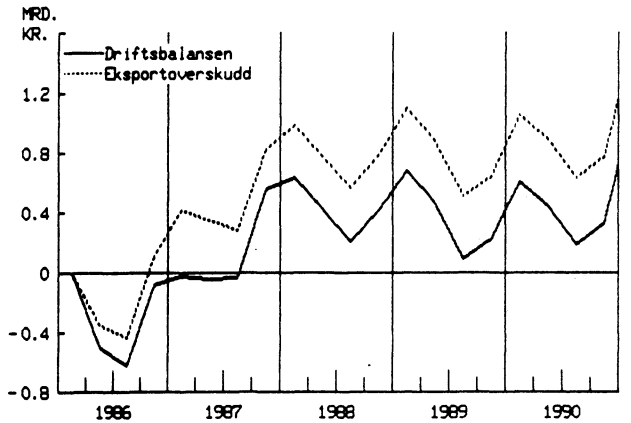
EKSPORT- OG IMPORTVOLLUM

FIGUR 5

EKSPORTOVERSKUDET

FIGUR 6

For mange importvarer vil devalueringen umiddelbart slå ut i tilsvarende økte importpriser. For enkelte varer kan prisøkningen endog bli sterkere, enten som følge av at enkelte leverandører legger den "formelle" devalueringen på 12 prosent til grunn eller som følge av at de her ser en mulighet til å øke prisene mer enn kostnadene. Men mange importpriser vil øke mindre enn devalueringen, i alle fall på kort sikt. Dette kan dels skyldes avtalemessige forhold og dels at mange importvarer står i et konkurranseforhold til norskproduserte varer, slik at prisene først vil bli fullt oppjustert etter hvert som også prisene på de norskproduserte varene øker. I beregningen har vi lagt til grunn at devalueringen til slutt slår fullt gjennom i importprisene sett under ett, men først etter nærmere to år. Dette forløpet bygger bl.a. på foreløpige beregninger for tilsvarende forløp under tidligere devalueringer.

Også på eksportsiden vil graden av prisoverveltning variere mellom varegruppene. For en del eksportvarer og -tjenester der prisene klart er bestemt på verdensmarkedet, har vi lagt til grunn en øyeblikkelig og full oppjustering av prisene målt i norske kroner. For de øvrige varene er eksportprisene i stor grad bestemt av modellrelasjonene. Også virkningene på innenlandske priser og lønninger blir hovedsakelig bestemt av relasjoner i modellen.

Prisrelasjonene i KVARTS innebærer at både eksport- og hjemmeprisene avhenger av innenlandske kostnader, konkurranseprisene målt i norske kroner og indikatorer for aktivitetsnivået. Eksportprisrelasjonene er de mest følsomme overfor konkurranseprisene. Lønningene blir bestemt i relasjoner der blant annet import- og konsumpriser samt produktivitet og arbeidsløshet inngår.

I samspill med modellens beregninger av prisvirkningene har vi dessuten justert det nominelle forløpet til andre variable, slik som nominelle rentesatser, kredittvariable og stønader til husholdningene, for å ta hensyn til atferd som ikke er med i modellen. De anslåtte virkningene på endel priser og lønnsatser er vist i tabell 2.

Tabell 2. Anslåtte prisvirkninger av devalueringen. Gjennomsnittlig årlig avvik i prosent fra prisnivået i referansebanen.

	1986	1987	1988	1989	1990
Valutakurs	5,4	10,1	10,1	10,1	10,1
Trad. import ..	4,4	9,1	10,0	10,1	10,1
Trad. eksport .	1,7	6,1	8,9	9,8	9,9
Privat konsum .	1,6	4,8	6,9	8,5	9,3
Industrilønn ..	0,5	3,7	6,6	8,6	9,6
Totallønn	0,4	3,1	6,0	8,2	9,4

Som det framgår av tabellen (se også figur 1 og 2), gir modellen under disse forutsetningene nær full gjennomslag for devalueringen i alle de viste priser og lønnsatser innen utgangen av 1990. Utslagene kommer raskest i importprisene og deretter i eksportprisene, noe som bidrar til å forverre bytteforholdet for tradisjonelle varer gjennom 1986 og deretter til en forbedring gjennom 1987 og 1988. Gjennomslaget i konsumprisene og lønningene tar noe lengre tid. Virkningene på lønningene er relativt sett særlig svake de to første årene, noe som fører til et fall i reallønningene på 1 - 1 1/2 prosent i denne perioden.

Virkningen på produksjon og etterspørsel

Forløpet for prisvirkningene innebærer at bedrifter som opererer i markeder med konkurranse fra utenlandske produsenter raskere vil få gjennomslag i sine produktpriser enn

lønnstakerne og bedrifter som er skjermet fra utenlandsk konkurranse. Resultatet blir en kostnadsforbedring for konkurranseutsatt virksomhet relativt til utenlandske bedrifter. Styrkingen av konkurranseutsatt sektor har en motpost i underkompensasjonen for andre norske inntektstakere.

For industrien resulterer konkurranseevneforbedringen i økte markedsandeler på eksport- og hjemmemarkedet, og dermed til økt produksjon, sysselsetting og investeringer, som vist i figur 3. Som det framgår kommer det største utslaget på produksjon og sysselsetting allerede i 1987, dvs. i en periode hvor arbeidsmarkedet fortsatt må antas å være stramt. Virkningene på investeringene kommer derimot særlig i 1988 og 1989, dvs. i en periode hvor en - vurdert i dag - trolig må vente en svakere konjunktursituasjon.

Realinntektsnedgangen for husholdningssektoren som følge av underkompensasjonen for prisøkningene, medfører at den innenlandske konsum- og investeringsetterspørselen justeres ned - noe forsinket i forhold til inntektssvikten. Virkningene på innenlandsk etterspørsel blir på sitt sterkeste etter etter 1 1/2 år, slik det framgår av figur 4. Totalresultatet blir at en kort-siktig styrking av produksjonen for fastlands-Norge i 1986 og 1987 snus til en beskjedne svekkelse i de følgende to årene. Etter hvert som husholdningssektoren får kompensasjon gjennom 1989 og 1990, tar den innenlandske etterspørselen seg opp igjen. Den positive virkningen på produksjonen blir likevel beskjedne, fordi kompensasjonen for disse inntektstakerne innebærer en kostnadsvekst for den konkurranseutsatte sektoren, som dermed mister den konkurranseevneforbedringen som devalueringen initialt ga dem. Resultatet blir at eksporten faller tilbake til sitt referansebane-nivå, som vist i

figur 5. Det samme gjør importen, godt hjulpet av oppjusteringen av innenlandsk etterspørsel.

De beregnede volumutslagene av devalueringen må alle karakteriseres som svært beskjedne hva størrelse angår, - det gjelder ikke bare de samlede produksjonsvirkningene, men også virkningene på de enkelte komponentene. Også sysselsettingsvirkningene blir høyst beskjedne, som det framgår av tabell 3, som oppsummerer virkningene på produksjon og etterspørsel sett i forhold til nivået i referansebanen.

Tabell 3. Anslåtte volumvirkninger av devalueringen. Gjennomsnittlig årlig avvik i prosent av nivået i faste priser i referansebanen.

	1986	1987	1988	1989	1990
Privat konsum .	-0,5	-1,0	-1,8	-1,1	-0,2
Bto.investering	-0,2	-0,8	-1,4	-0,8	0,2
- industri	0,2	1,2	1,8	1,7	0,6
- boliger	-1,0	-3,0	-1,7	0,0	1,3
Trad. vareeksp.	0,7	1,5	0,8	0,1	-0,1
Trad. vareimp..	-0,8	-1,9	-2,4	-1,5	-0,4
BNP uten olje					
og sjøfart ...	0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,2
- industri	0,6	1,8	1,6	1,0	0,7
Timeverk i alt.	0,1	0,4	0,2	0,1	0,1
- industri	0,3	0,9	0,8	0,6	0,5
Sysselsetting					
i alt	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1

Virkningene på driftsbalansen

Størrelsen på devalueringen i mai var trolig bestemt av forventningene om betydelige underskudd i utenriksøkonomien i årene framover. Selv om vi legger til grunn at oljeprisene innen et års tid stiger til en

realpris rundt 20 dollar pr. fat (se artikkel om virkningene av oljeprisfallet i økonomiske analyser 86/5), tyder beregninger på at utenriksøkonomien tidligst vil være i balanse i 1990, dvs. ved utgangen av analyseperioden. Med dette utgangspunktet skal vi se på hvordan devalueringen påvirker utviklingen i utenriksøkonomien i denne perioden.

Som det framgår av figur 6, blir den umiddelbare virkningen av devalueringen en svekkelse av eksportoverskuddet (økt underskudd) gjennom sommerhalvåret i år, som deretter vendes til en styrking fra og med 1987. Dette forløpet - som beskriver en kurve formet som en J og som derfor ofte omtales som "J-kurve effekten" - skyldes at den umiddelbare virkningen av devalueringen på eksport- og importprisene er en svekkelse av bytteforholdet, samtidig som de positive volumeffektene i begynnelsen er små. Av tabell 4 framgår det at bedringen fra og med 1988 og ut perioden stabiliserer seg på et nivå rundt 3 milliarder kroner pr. år.

Tabell 4. Anslåtte virkninger for utenriksøkonomien av devalueringen. Årlig avvik i mrd. kr i forhold til referansebanen.

	1986	1987	1988	1989	1990
Eksport- overskudd ...	-0,6	1,9	3,2	3,2	3,4
Rente- og stønads- balansen	-0,5	-1,4	-1,4	-1,7	-1,8
Drifts- balansen	-1,2	0,5	1,7	1,5	1,6

Den positive virkningen av devalueringen på eksportoverskuddet motvirkes i merkbar grad

av en negativ virkning på rente- og stønadsbalansen, der underskuddet vil tilta som følge av devalueringen. Denne virkningen kommer på tross av at bedringen for eksportoverskuddet isolert sett bidrar til å redusere utenlandsgjelden og dermed netto renteutgifter. Bakgrunnen er at nettogjelden på devalueringstidspunktet øker målt i norske kroner, følgelig øker også netto renteutgiftene i den underliggende referansebanen. Fordi nettogjelden fortsetter å øke trass i devalueringen vil betydningen av effekten av å måle nettorentene i deflaterte norske kroner tilta over tid.

SAMLEDE VIRKNINGER AV TILTAK OG DEVALUERING

Foran har vi sett på de isolerte virkningene av tilstrammingstiltakene og devalueringen hver for seg. Vi har også beregnet virkningene når begge tiltakene gjennomføres samtidig. Beregningene viser at de samlede virkningene på produksjon, konsum, priser og driftsbalanse ikke avviker nevneverdig fra summen av de isolerte virkningene, trass i at virkningene i modellen påvirker hverandre gjensidig og på en ikke-lineær måte.

Når de samlede virkningene tross disse mekanismene ikke avviker fra summen av de isolerte virkningene, skyldes det utvilsomt at kvantumeffektene blir så små. Virkningene på priser og lønninger fra kapasitetsutnyttelse og press på arbeidsmarkedet blir dermed tilsvarende beskjedne. Det innebærer at prisene i følge modellens beregninger i en viss forstand lever sitt eget liv, der utviklingen først og fremst bestemmes av tregheter i kompensasjonsmekanismer og i mindre grad av realøkonomiske forhold.

Dette har sammenheng med KVARTS-modellens klare Keynesianske egenskaper; endringer i relative priser har bare i mindre grad direkte virkninger på produksjonens omfang,

selv om de kan bety noe gjennom økte inntekter og investeringer. Produksjonen blir i stor grad bestemt av markedsveksten hjemme og ute; de største effektene av endrete relative priser kommer derfor via inntektsvirkninger på etterspørselen. Og siden devalueringen ikke påvirker markedsveksten i positiv retning, får en bare små produksjonsvirkninger.

En devaluering på 10 prosent er så stor at en ikke kan se bort ifra at modellen overvurderer virkningene på priser og lønninger og tilsvarende undervurderer volumvirkningene av devalueringen. Ikke bare størrelsen på devalueringen, men også de utenriksøkonomiske problemene som ligger til grunn for den kan innebære at lønnstakerne ikke så raskt oppnår full kompensasjon. F.eks. synes erfaringene fra den svenske devalueringen i 1982 å tyde på en lavere kompensasjonsgrad nå etter 4 år enn det KVARTS-beregningen viser. Dette behøver imidlertid ikke være i strid med våre beregninger: den svenske devalueringen var større enn den norske og den skjedde i en periode med betydelig ledig kapasitet i økonomien.

Om kompensasjonsgraden skulle bli svakere enn anslått, vil det gi en mer langvarig konkurranseevneforbedring for industrien og større overskudd på driftsbalansen. Slik sett representerer beregningene en mulig øvre grense for prisvirkninger og nedre grense for kvantumsvirkninger som følge av devalueringen.

Selv om norsk økonomi under "normale" forhold i overveiende grad viser Keynesianske trekk, så kan en selvsagt ikke utelukke at den vil oppføre seg helt annerledes når vi sammenligner to så forskjellige utviklingsbaner som med og uten en devaluering på 10 prosent, dvs. at det skjer et

kvalitativt skift i hvordan økonomien fungerer. Dette må i såfall bestå i at vridningen i relative priser som initialt følger av devalueringen, på lenger sikt gir grunnlag for en produksjonsvekst som er sterkere enn hva modellens relasjoner genererer. Forutsetningen for at en slik mulighet overhodet skal få noen betydning, er imidlertid at det skjer en noenlunde varig vridning i relative priser, dvs. at ikke alle innenlandske inntektstakere etter bare få år oppnår full kompensasjon. Igjen blir altså graden av kompensasjon det avgjørende spørsmålet for analysen.

KAN DEVALUERINGER ANALYSERES SOM EKSOGENE SJOKK?

Ovenfor har vi gjennomført en analyse av devalueringens virkninger ved å betrakte valutakursen som en eksogen størrelse på linje med ulike statlige virkemidler (skattesatser o.l.). En slikt utgangspunkt kan imidlertid være noe problematisk, fordi devalueringer har vært brukt regelmessig i mange år.

Helt siden sammenbruddet av Bretton-Woods systemet (som i hovedsak innebar faste valutakurser) på begynnelsen av 1970-tallet, har valutakursendringer forekommet ganske hyppig. Siden slutten av 1978, da Norge gikk ut av det såkalte slangesamarbeidet, har kursen på norske kroner blitt bestemt av et veid gjennomsnitt av utvalgte utenlandske valutaer, dvs. ved en valutakurv. Fra 1982 har norske kroner blitt devaluert i alt fem ganger; to ganger i 1982 og i 1984 og nå senest i mai 1986. Fra juli 1982 til juli 1986 har devalueringene tilsammen vært på nesten 20 prosent.

Bruk av valutakursen i utformingen av den økonomiske politikken er således ikke av ny dato. Det er derfor rimelig å regne med at

de økonomiske aktørene i stadig større grad oppfatter devalueringer som en følge av bestemte forhold i økonomien og at de justerer sin atferd deretter. Hvis dette er riktig, kan virkningene av en devaluering være annerledes enn om den kom helt overraskende.

Vi skal ikke her gå inn på en mer grunnleggende analyse av årsakene til devalueringene de senere år. Imidlertid har hensynet til norsk industri relative konkurranseposisjon overfor utlandet vært en viktig grunn til devalueringene. Industriens konkurransevne, målt ved relative lønnskostnader pr. produsert enhet korrigert for valutakursendringer, har blitt forverret i de fleste år siden 1960-tallet.

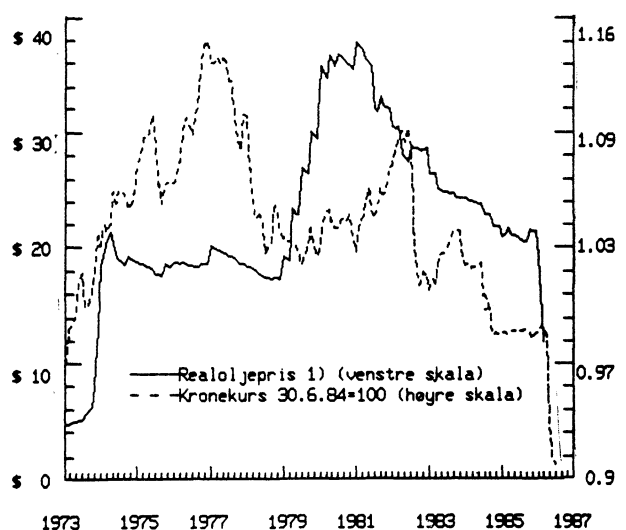
Når en slik valutakurspolitikk har gjentatt seg over lengre tid, er det grunn til å regne med at næringslivet og partene i arbeidslivet oppfatter devalueringer som en naturlig konsekvens av innenlandsk kostnadsproblemer slik de vanligvis måles. Hvis partene i arbeidslivet har forhandlet seg fram til en lønnsutvikling som forventes å avvike fra utviklingen hos konkurrentlandene, kan en regne med at devalueringer vil følge.

Som følge av disse forventningene, vil eksportører og importører tilpasse sine betalinger og kreditter slik at de ikke skal påføres tap ved eventuelle kursjusteringer, noe som vil sette igang en utstrømming av kortsiktig kapital knyttet til handelen med utlandet. Slike kapitalstrømmer er ikke regulert og vil føre til en reduksjon i Norges Banks valutabeholdning. Gitt at myndighetene ikke vil eller kan stå imot reduksjonen i valutabeholdningen er en devaluering den letteste utvei, og dermed blir aktørenes forventninger innfridd.

Utover våren i år ble det klart at industriens konkurransevne, målt ved lønnskostnadene, også i 1986 ville bli betydelig svekket. Devalueringen i mai er således i overensstemmelse med en utvikling som går langt tilbake i tid. Det synes som om myndighetene i stadig mindre grad selv er herre over denne utviklingen pga. de forventningsmekanismer som har etablert seg og de små muligheter for styring av kortsiktige kapitalstrømmer som følger av at Norge er en liten, åpen økonomi.

Når devalueringen ble så stor som den ble, skyldes det utvilsomt nedgangen i oljeprisene og forventningene om underskudd i utenriksøkonomien i de nærmeste årene framover. Tendensen til en positiv sammenheng mellom råoljepris og kronekurs er ikke av ny dato og illustrerer de betydelige styringsproblemer en har pga. oljevirkens omfang. Også denne sammenhengen kan danne grunnlag for forventningsmekanismer som vil virke tilbake på valutakursutviklingen og bidra til å redusere myndighetenes handlingsfrihet i den økonomiske politikken. En analyse basert på en forståelse av devalueringer som et "eksogent sjokk" vil gi tilsvarende mindre mening.

KRONEKURS OG OLJEPRIS 1973-1986

1) Deflatert med konsumprisen i USA.

TABELL- OG DIAGRAMVEDLEGG

Innhold	Side
A. NASJONALREGNSKAP FOR NORGE	
Tabell A1: Bruttonasjonalprodukt etter næring. Faste 1985-priser	1*
Tabell A2: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse. Faste 1985-priser	2*
Tabell A3: Privat konsum. Faste 1985-priser	3*
Tabell A4: Bruttoinvestering i fast kapital etter næring. Faste 1985-priser	4*
Tabell A5: Eksport. Faste 1985-priser	5*
Tabell A6: Import. Faste 1985-priser	6*
Tabell A7: Bruttonasjonalprodukt etter anvendelse	7*
Tabell A8: Driftsregnskap overfor utlandet	8*
Tabell A9: Disponibel inntekt for Norge	8*
Tabell A10: Eksport	9*
Tabell A11: Import	10*
B. KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE	
Tabell B1: Olje- og gassproduksjon	11*
Tabell B2: Produksjonsindeksen etter næring og anvendelse	11*
Tabell B3: Industriproduksjon - produksjonsindeksen	11*
Tabell B4: Ordretilgang - industri	12*
Tabell B5: Ordrereserver - industri	12*
Tabell B6: Lagerbeholdning	13*
Tabell B7: Arbeidsmarkedet - arbeidskraftundersøkelsen	13*
Tabell B8: Arbeidsmarkedet - arbeidskontorenes registreringer	13*
Tabell B9: Industriinvesteringer i verdi - investeringsundersøkelsen	14*
Tabell B10: Boligbygging	14*
Tabell B11: Detaljomsetningsvolum - sesongjustert indeks	14*
Tabell B12: Detaljomsetningsvolum mv. - endring fra foregående år	14*
Tabell B13: Timefortjeneste	15*
Tabell B14: Konsumprisindeksen	15*
Tabell B15: Engrospriser	15*
Tabell B16: Utenrikshandelen - verditall	16*
Tabell B17: Utenrikshandelen - indekser	16*
Diagrammer	
Olje- og gassproduksjon	17*
Produksjonsindeksen	17*
Ordreindeksen - industri	18*
Byggearealstatistikk og boliglån, nye boliger	19*
Ordreindeksen - anleggsvirksomhet	19*
Arbeidsledighet og sysselsetting	20*
Antatte og utførte investeringer i industrien	20*
Lager	20*
Detaljomsetning m.v.	20*
Lønninger	21*
Konsum- og engrospriser	21*
Utenrikshandel	21*
C. INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET	
Tabell C1: Produksjon av råolje på norsk sokkel	22*
Tabell C2: Produksjon av naturgass på norsk sokkel	23*
Tabell C3: Leteaktivitet på norsk sokkel	24*
Tabell C4: Påløpte kostnader til leting etter olje og gass på norsk sokkel	25*
Tabell C5: Påløpte investeringskostnader til feltutbygging på norsk sokkel	25*
Tabell C6: Råoljepriser pr. fat	26*

D. NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

Tabell D1: Bruttonasjonalprodukt	27*
Tabell D2: Privat konsum	27*
Tabell D3: Offentlig konsum	27*
Tabell D4: Bruttoinvesteringer	28*
Tabell D5: Eksport av varer og tjenester	28*
Tabell D6: Import av varer og tjenester	28*

E. KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

Tabell E1: Sverige	29*
Tabell E2: Storbritannia	29*
Tabell E3: Forbundsrepublikken Tyskland	29*
Tabell E4: Frankrike	29*
Tabell E5: USA	30*
Tabell E6: Japan	30*

1*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A1: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER NÆRING. 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr

	-----1985-----				--1986--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	121970	119386	124544	131938	126293
Næringsvirksomhet	105009	102426	107584	114978	109128
Jordbruk, skogbruk, fiske og fanget	3520	1918	8738	3684	3375
Utvinning og rørtrans- port av råolje og naturgass	24029	22283	22590	25868	26670
Bergverksdrift	389	386	354	432	369
Industri	17347	16607	15471	17848	17018
Skjermet industri ..	4646	4681	4461	4915	4525
Nærings- og nytelsesmidler ...	2725	2903	2781	2979	2634
Grafisk produksjon og forlag	1921	1779	1681	1937	1891
Utekonkurrerende industri	2972	2962	2856	2960	2928
Treforedlings- produkter	854	803	778	800	792
Kjemiske råvarer .	763	835	792	832	803
Raffinering av jordolje	110	103	104	121	114
Metaller	1245	1221	1182	1207	1220
Hjemmekonkurrerende industri	9729	8964	8154	9973	9564
Tekstil- og bekledningsvarer .	553	501	442	545	528
Trevarer, møbler og innredninger ..	1402	1294	1220	1496	1351
Kjemiske og mine- ralske produkter .	1942	1879	1811	2008	1962
Bygging av skip og oljeplattformer ..	1540	1401	1205	1513	1500
Andre verkstedprodukter	4291	3888	3476	4411	4222
Elektrisitetforsyning	7015	4532	3814	5961	6275
Bygge- og anleggs- virksomhet	5703	6227	6697	7252	6104
Varehandel	13578	14413	14451	16514	13592
Sjøfart og oljeboring	3793	4208	3774	3367	3732
Samferdsel	6480	6795	6851	7012	6585
Boligtjenester	4481	4503	4531	4564	4651
Annen privat tjenesteyting	17229	17596	18237	18478	17727
Korreksjonssektorer ..	1444	2959	2075	3997	3030
Offentlig forvaltning ..	16960	16960	16960	16960	17164

1) Uoverenstemmelser i tabellene skyldes maskinell avrunding.

2*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A2: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr.

	-----1985-----				---1986---
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	121970	119386	124544	131938	126293
Innenlandsk bruk av					
varer og tjenester	110715	108335	116169	123210	116952
Privat konsum	56457	57916	60124	67421	59314
Spesifisert innen-					
landsk konsum	54870	56012	57140	64955	57350
Konsum i utlandet,					
netto	1587	1904	2984	2466	1964
Offentlig konsum	23149	23149	23149	23149	23367
Statlig konsum	8973	8973	8973	8973	8951
Sivilt	5378	5378	5378	5378	5402
Militært	3595	3595	3595	3595	3549
Kommunalt konsum ...	14175	14175	14175	14175	14416
Bruttoinvestering	31109	27270	32896	32640	34271
Bruttoinvestering i					
fast kapital	23845	26829	28823	28466	23340
Investering i					
oljevirkksomhet ...	3431	5436	7347	4951	4103
Bygninger og					
anlegg	11900	12961	14415	15859	12877
Skip og båter	1396	181	-1191	-2950	-1816
Annet transport-					
materiell	2100	2244	2235	3008	2539
Maskiner, redskap,					
inventar ellers ..	5019	6006	6017	7599	5637
Lagerendring	7264	442	4073	4173	10931
Oljeplattformer					
under arbeid	2559	815	951	2435	1390
Eksport	57600	57787	56192	63406	59585
- Import	46346	46736	47817	54677	50245

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

3*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A3: PRIVAT KONSUM. 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr.

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Privat konsum	56457	57916	60124	67421	59314
Spesifisert innen-					
landsk konsum	54870	56012	57140	64955	57350
Matvarer	10203	11041	11156	12341	9924
Drikkevarer og					
tobakk	3284	3693	3652	4268	3416
Klær og skotsøy	3638	4231	4129	5688	3406
Bolig, lys og bren-					
sel	11722	9465	9072	11433	12269
Møbler og hushold-					
ningsartikler	4179	4033	4554	5736	4117
Helsepleie	2537	2407	2359	2504	2552
Transport, post- og					
teletjenester	9276	10559	10588	10969	11115
Fritidsysler og ut-					
danning	4523	4491	4643	5545	4722
Andre varer og tje-					
nester	5509	6092	6986	6471	5826
Korreksjonsposter.....	1587	1904	2984	2466	1964
Nordmenns konsum i					
utlandet	2791	3577	5461	3893	3580
Utlendingers konsum					
i Norge	-1204	-1673	-2477	-1427	-1616

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

4*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A4: BRUTTOINVESTERINGER I FAST KAPITAL ETTER NÆRING 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttoinvestering i fast kapital	23845	26829	28823	28466	23340
Næringsvirksomhet	20419	23402	25397	25040	19781
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	1149	1865	1709	1441	1155
Utvinning og rørtransport av råolje og naturgass	3711	5673	7589	4500	4462
Bergverksdrift	93	61	82	102	65
Industri	2076	2834	2972	4260	3144
Skjermet industri ..	488	587	640	998	620
Nærings og nytelsesmidler ...	356	453	462	722	470
Grafisk produksjon og forlag	132	135	179	276	150
Utekonkurrerende industri	664	1014	972	1396	1044
Treforedlingsprodukter	126	202	205	298	194
Kjemiske råvarer .	133	212	191	311	155
Raffinering av jordolje	26	48	53	51	72
Metaller	379	553	522	735	622
Hjemmekonkurrerende industri	924	1232	1360	1866	1480
Tekstil- og bekledningsvarer .	68	97	113	148	111
Trevarer, møbler og innredninger ..	124	191	277	346	204
Kjemiske og mineralske produkter .	264	371	349	514	483
Bygging av skip og oljeplattformer ..	100	96	109	215	196
Andre verkstedprodukter	369	477	512	643	485
Elektrisitetsforsyning	1443	1811	1953	2529	1340
Bygge- og anleggsvirksomhet	445	445	445	445	458
Oljeboring	48	160	300	955	-53
Varehandel	1393	1393	1385	1391	1464
Sjøfart	1192	3	-1364	-3096	-2056
Samferdsel	1812	2084	1960	3170	2220
Boliger	4645	4830	5721	5918	4961
Annen privat tjenesteyting (inkl. forretningsbygg)	2411	2244	2644	3425	2619
Offentlig forvaltning ..	3426	3426	3426	3426	3560

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

5*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A5: EKSPORT. 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr.

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksport i alt	57600	57787	56192	63406	59585
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	576	665	443	724	651
Råolje	12964	12859	15088	14858	15051
Naturgass	8999	7397	5512	7400	8582
Bergverkeprodukter	363	337	304	413	324
Industriprodukter	17960	18342	17184	18731	17852
Levert fra					
Skjermet industri	2133	2408	2441	2245	1890
Nærings- og nyttelsesmidler	2100	2379	2405	2214	1862
Grafiske produkter .	33	30	37	31	29
Utekonkurrerende industri	9771	10013	9462	10195	9535
Treforedlings- produkter	1775	1772	1663	1708	1643
Kjemiske råvarer ...	1630	1723	1499	1760	1592
Raffinerte olje- produkter	1399	1530	1585	1677	1483
Metaller	4967	4988	4715	5051	4817
Hjemmekonkurrerende industri	6056	5921	5281	6292	6427
Tekstil- og bekleddingsvarer ...	387	358	358	396	332
Trevarer, møbler og innredninger	303	267	233	260	251
Kjemiske og mine- raleke produkter ...	1538	1524	1452	1763	1820
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	416	582	447	568	670
Andre verksted- produkter	3411	3189	2791	3305	3354
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	1349	2067	2124	5438	3079
Elektrisk kraft	285	188	86	134	48
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	672	289	307	314	225
Bruttofrakter ved skipsfart	8719	9741	8884	9662	8200
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	166	149	156	173	177
Rørtjenester	951	810	622	761	924
Utlendingers konsum i Norge	1204	1673	2477	1427	1616
Tjenester ellers	3391	3270	3002	3370	2856

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

6*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A6: IMPORT. 1)
I faste 1985-priser. Mill.kr.

	-----1985-----				---1986---
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Import i alt	46346	46736	47817	54677	50245
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1358	1304	1005	1387	1567
Råolje	815	494	842	571	654
Bergverksprodukter	553	512	545	537	528
Industriprodukter	28793	27758	26510	32902	31972
Skjermet industri	1310	1305	1420	1643	1457
Nærings og nyttelsesmidler	978	1027	1044	1270	1101
Grafiske produkter .	332	277	376	373	356
Utekonkurrerende industri	6145	5722	5477	6265	6437
Treforedlings- produkter	804	759	715	817	769
Kjemiske råvarer ...	1467	1515	1372	1502	1567
Raffinerte olje- produkter	1337	1070	1112	1191	1422
Metaller	2537	2378	2278	2755	2678
Hjemmekonkurrerende industri	21338	20731	19613	24995	24078
Tekstil- og be- kledningsvarer	3079	2632	3027	3236	3446
Trevarer	1057	1055	1085	1517	1311
Kjemiske og mineral- ske produkter	4838	5018	4956	5953	5333
Skip og olje- plattformer (linkl. repara- sjoner)	2434	2288	1451	3130	1771
Andre verksted- produkter	9930	9738	9094	11158	12217
Transportmidler mv. uten tilsvarende norsk produksjon	1809	1853	2002	3066	2404
Elektrisk kraft	17	90	206	134	30
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirkosomhet	675	790	1126	840	611
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	5730	6429	6096	7045	5543
Nordmenns konsum i utlandet	2791	3577	5461	3893	3580
Tjenester ellers	3804	3929	4023	4302	3357

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

7*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A7: BRUTTONASJONALPRODUKT ETTER ANVENDELSE. 1)
Mill.kr

	-----1985-----				--1986--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt ..	120698	119627	125131	132381	122236
Innenlandsk bruk av					
varer og tjenester	107578	107757	117285	125806	120372
Privat konsum	55323	57588	60402	68603	61579
Spesifisert innen-					
landsk konsum	53696	55686	57491	66103	59534
Konsum i utlandet,					
netto	1627	1902	2912	2501	2045
Offentlig konsum	22393	23102	23537	23562	23739
Statlig konsum	8683	8952	9100	9158	9078
Sivilt	5220	5370	5456	5466	5486
Militært	3463	3583	3644	3692	3592
Kommunalt konsum ...	13711	14150	14437	14404	14661
Bruttoinvestering	29862	27067	33346	33641	35054
Bruttoinvestering i					
fast kapital	23003	26644	29288	29028	24126
Investering i					
oljevirksomhet ...	3309	5377	7400	5078	4218
Bygninger og					
anlegg	11898	12812	14769	15656	13167
Skip og båter ...	1018	327	-1206	-2703	-1638
Annet transport-					
materiell	1970	2198	2240	3180	2648
Maskiner, redskap,					
inventar ellers ..	4809	5930	6086	7817	5731
Lagerendring	6859	424	4057	4613	10929
Oljeplattformer					
under arbeid	2480	803	957	2521	1436
Eksport	59100	58512	55966	61405	51197
- Import	45981	46644	48120	54830	49334

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

8*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A8: DRIFTSREGNSKAP OVERFOR UTLANDET. 1)
Mill.kr.

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksportoverskudd	13119	11868	7846	6575	1863
Eksport av varer og tjenester	59100	58512	55966	61405	51197
Import av varer og tjenester	45981	46644	48120	54830	49334
Rente- og stønadsoverskudd	-3607	-3994	-2709	-3463	-3504
Renter, aksjeutbytte m.v., netto	-2416	-3358	-1465	-1771	-2286
Stønader, netto	-1191	-636	-1244	-1692	-1218
Overskudd på drifts- regnskapet	9512	7874	5137	3112	-1641

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

TABELL A9: DISPONIBEL INNTEKT FOR NORGE
Mill.kr.

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Bruttonasjonalprodukt .	120698	119627	125131	132381	122236
-Renter, aksjeutbytte m.v. til utlandet, netto	2416	3358	1465	1771	2286
Bruttonasjonalinntekt .	118282	116269	123666	130610	119950
-Kapitalslit	16032	16667	17561	18143	16990
Nasjonalinntekt	102250	99602	106105	112467	102960
-Stønader til utlandet, netto	1191	636	1244	1692	1218
Disponibel inntekt for Norge	101059	98966	104861	110775	101742
Disponibel realinntekt for Norge 1)	104077	99363	103926	108497	98779

1) Deflatert med prisindeks for innenlandsk anvendelse, ekskl.
kapitalslit.

9*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A10: EKSPORT. 1)
Mill.kr.

	-----1985-----				--1986--
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Eksport i alt	59100	58512	55966	61405	51197
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	584	687	438	699	608
Råolje	14061	13177	14408	14124	9542
Naturgass	8622	7452	5825	7409	8076
Bergverksprodukter	371	341	305	399	320
Industriprodukter	17800	18540	17378	18499	16721
Levert fra					
Skjermet industri	2098	2441	2449	2239	1970
Nærings- og nyttelsesmidler	2067	2412	2411	2207	1940
Grafiske produkter .	32	29	38	32	29
Utekonkurrerende industri	9996	10297	9390	9758	8556
Treforedlings- produkter	1766	1782	1685	1684	1601
Kjemiske råvarer ...	1603	1766	1499	1744	1570
Raffinerte olje- produkter	1474	1592	1516	1610	1134
Metaller	5154	5158	4689	4720	4251
Hjemmekonkurrerende industri	5705	5803	5539	6502	6195
Tekstil- og bekleddingsvarer ...	356	367	358	419	354
Trevarer, møbler og innredninger	289	262	240	272	248
Kjemiske og mine- ralske produkter ...	1522	1517	1472	1766	1723
Skip og oljeplatt- former, nybygde og reparasjoner	408	578	446	581	688
Andre verksted- produkter	3130	3079	3024	3464	3182
Skip og oljeplatt- former mv., eldre	1703	1886	2148	5242	2923
Elektrisk kraft	292	249	88	65	50
Boring etter olje og gass (inkl. utleie av oljeplattformer)	645	294	317	325	231
Bruttofrakter ved skipsfart	9512	10097	8641	8757	6970
Direkte eksport av tjenester ved olje- virksomhet	160	148	156	181	183
Rørtjenester	882	744	696	822	975
Utlendingers konsum i Norge	1175	1658	2496	1452	1664
Tjenester ellers	3294	3239	3069	3432	2933

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

10*
NASJONALREGNSKAP FOR NORGE

TABELL A11: IMPORT. 1)
Mill. kr.

	1985				1986
	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Import i alt	45981	46644	48120	54830	49334
Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske	1412	1379	979	1284	1510
Råolje	852	508	842	521	595
Bergverksprodukter	564	541	553	489	461
Industriprodukter	28104	27679	26834	33344	31391
Skjermet industri	1319	1339	1398	1622	1427
Nærings og nyttelsesmidler	982	1051	1049	1238	1060
Grafiske produkter .	337	288	348	385	366
Utekonkurrerende industri	6237	5863	5443	6065	5879
Treforedlings- produkter	799	762	716	819	769
Kjemiske råvarer ...	1502	1545	1379	1429	1399
Raffinerte olje- produkter	1382	1110	1067	1150	1131
Metaller	2554	2446	2281	2667	2579
Hjemmekonkurrerende industri	20548	20478	19994	25657	24086
Tekstil- og be- kledningsvarer	2946	2513	3126	3390	3368
Trevarer	1028	1058	1063	1566	1305
Kjemiske og mineral- ske produkter	4873	5084	5012	5795	5268
Skip og olje- plattformer (inkl. repara- sjoner)	2437	2243	1455	3168	1800
Andre verksted- produkter	9265	9580	9337	11738	12344
Transportmidler mv. uten tilvarende norsk produksjon	1685	1798	1967	3281	2582
Elektrisk kraft	23	107	221	97	34
Diverse vare- og tjenesteimport til oljevirksomhet	651	782	1121	877	632
Skipsfartens ut- gifter i utlandet (ekskl. reparasjoner) ..	6243	6418	6081	6558	4989
Nordmenns konsum i utlandet	2802	3560	5408	3952	3709
Tjenester ellers	3647	3871	4115	4426	3432

1) Se fotnote 1 i tabell A1.

11*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B1: OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Produksjon av råolje i millioner tonn og naturgass i milliarder standard kubikkmeter. Tallene for årene viser gjennomsnittlig månedssproduksjon.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986					
						Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun
Råolje	2.0	2.0	2.6	2.9	3.2	3.6	3.3	3.6	1.3	3.3	3.6
Naturgass	2.2	2.1	2.1	2.3	2.2	2.7	2.4	2.7	1.1	2.3	2.1

TABELL B2: PRODUKSJONSINDEKS ETTER NÆRING OG ANVENDELSE

Sesongjusterte indekser. 1980=100.

Årsindeksene er et gjennomsnitt av månedsindeksene for året.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986					
						Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni
Produksjon etter næring:											
Bergv.dr., industri og kraftf. 1)	101	100	101	104	105	106	107	110	94	106	105
Bergverksdrift 1)	101	99	114	116	120	124	119	113	136	134	140
Industri	99	97	95	98	101	101	104	106	92	104	101
Kraftforsyning	110	112	127	128	124	127	126	121	95	115	120
Produksjon etter anvendelse:											
Eksport 1)	101	103	109	116	117	117	118	118	104	117	116
Konsum	100	99	100	101	103	102	105	105	98	103	106
Investering 2)	199	116	111	114	119	120	124	125	108	126	121
Vareinnsats i bygg og anlegg	105	102	101	99	102	103	110	108	101	108	103
Vareinnsats ellers	89	95	92	94	96	96	98	99	87	97	97

1)Utenom utvinning av olje og naturgass.

2)Se merknad etter tabell 17.

TABELL B3: INDUSTRIPRODUKSJON - PRODUKSJONSINDEKSEN

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et tremåneders glidende gjennomsnitt 1).

	1983	1984	1985	1985/1986					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Industri ialt	-0.8	2.6	2.3	1.3	2.4	-2.3	0.2	-0.2	4.8
Næringsmidler, drikkev. og tobakk	-4.9	-1.3	-0.8	-5.2	1.7	-8.7	0.4	-3.8	6.6
Tekstilvarer, bekledn.v., lær mv.	-7.7	-1.3	2.8	4.0	2.9	-4.6	-1.9	-1.9	5.1
Trevarer	-6.2	-1.0	1.4	-1.0	1.2	-3.8	4.5	4.2	9.5
Treforedling	5.7	10.6	3.7	-5.1	-4.4	-7.6	-1.5	-2.0	2.6
Grafisk produksjon og forlagsv.	1.7	0.7	2.1	3.0	3.1	-1.2	2.0	2.3	6.4
Kjemiske prod., mineraloljep. mv.	6.9	5.9	1.5	4.0	4.5	1.3	2.1	2.4	4.1
Mineralske produkter	-2.1	-5.5	7.3	3.5	7.6	5.7	13.0	11.9	15.0
Jern, stål og ferrolegeringer	21.0	11.4	0.9	-9.9	-8.0	-9.3	-11.1	-9.7	-7.6
Ikke-jernholdige metaller	29.1	10.7	-2.4	1.3	3.1	1.8	-0.9	-2.2	-1.5
Metallvarer	-10.4	3.0	4.8	3.7	4.3	-0.4	-0.2	-0.5	5.9
Maskiner	-10.6	4.2	7.3	5.1	4.1	-1.8	-0.8	-0.7	5.7
Elektriske apparater og materiell	-0.1	3.5	7.9	6.9	4.3	-1.1	-0.3	-0.3	8.4
Transportmidler	-13.7	-5.0	-3.6	0.1	0.7	-5.1	-5.4	-5.3	0.7
Tekn. og vitensk. instr. mv.	11.2	0.6	3.7	5.6	5.9	2.2	7.7	7.7	10.6
Industriproduksjon ellers	0.5	-1.3	7.7	8.0	7.2	0.2	3.6	5.2	9.2

1)Tallene i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode året før for summen av produksjonen for den aktuelle måneden, måneden før og måneden etter.

12*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL 84: ORDREILGANG - INDUSTRI

Ordretilgang til utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Sesongjusterte verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	---1984---			-----1985-----			-----1986-----		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordretilgang i alt	180	189	215	233	212	204	248	225	248	229	229	204	217
For eksport	178	195	237	239	239	224	267	197	274	248	236	188	223
Fra hjemmemarkedet	184	181	185	225	173	178	220	265	212	205	218	229	207
Produksjon av metaller:													
Ordretilgang i alt	133	198	224	231	214	223	231	244	239	226	215	198	235
For eksport	142	218	243	246	232	246	244	264	259	236	226	211	226
Fra hjemmemarkedet	102	133	158	181	152	164	171	181	171	209	162	159	266
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordretilgang i alt	145	147	168	200	160	163	189	192	210	194	203	201	205
For eksport	158	164	213	231	212	200	250	223	212	253	235	206	262
Fra hjemmemarkedet	140	141	150	188	144	146	165	177	214	168	192	198	187

1) Ikke sesongjustert

TABELL 85: ORDRERESERVER - INDUSTRI

Ordrereserver i utvalgte industrigrupper, fordelt på eksport- og hjemmemarkedet. Verdiindekser. 1976=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1982	1983	1984	1985	--1984--			-----1985-----			-----1986-----		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Produksjon av kjemiske råvarer:													
Ordrereserver i alt	175	182	221	258	201	229	274	264	249	259	260	239	218
For eksport	183	189	259	247	224	269	328	265	231	249	244	185	168
Fra hjemmemarkedet	164	172	172	272	172	180	205	263	273	271	279	308	280
Produksjon av metaller:													
Ordrereserver i alt	104	127	141	132	141	141	120	151	140	130	107	121	117
For eksport	115	152	167	151	165	168	141	176	161	148	120	137	121
Fra hjemmemarkedet	78	63	71	81	77	69	65	85	86	81	72	77	104
Produksjon av verkstedprodukter ekskl. transportmidler og oljerigger mv.:													
Ordrereserver i alt	163	169	175	222	171	173	186	199	224	230	234	251	250
For eksport	190	187	202	260	193	192	224	240	256	265	278	295	316
Fra hjemmemarkedet	151	161	164	205	162	165	169	181	210	215	215	233	221

13*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL 86: LAGERBEHOLDNING

Lagerbeholdning i industri og engroshandel. Verdiindekser. 1982=100.

	1982	1983	1984	1985	-----1984-----				-----1985-----				1986
					1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	
Industri og engroshandel:													
Lager i alt:	100	90	87	86	85	84	92	87	88	84	87	85	86
Norskproduserte varer:													
For innenlandsk bruk	100	101	96	94	96	90	102	96	97	91	95	93	94
For eksport	100	74	72	73	66	70	78	75	75	72	79	67	68
Importerte varer:													
Lager i alt	100	90	87	86	87	90	89	83	86	85	81	90	89
Industri:													
Lager i alt	100	87	84	81	82	84	86	83	83	83	80	79	79
Lager av egne produkter	100	86	83	82	81	81	85	83	84	83	83	78	81
Lager av råstoffer	100	89	87	80	84	92	90	82	81	83	75	80	77
Lager etter vare:													
Jern og stål	100	86	79	84	83	77	80	76	92	82	82	78	80
Andre uedle metaller	100	57	59	62	47	51	65	71	68	59	60	60	59
Tre- og treforedl.prod.	100	93	86	79	94	90	85	75	85	81	77	72	78

TABELL 87: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN

Tallet på arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og tallet på sysselsatte. 1000 personer.

	1982	1983	1984	1985	-----1984-----			-----1985-----			-----1986-----		
					2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt:													
Kvinner	25	33	28	28	27	35	24	26	23	38	23	22	23
Menn	27	35	33	24	36	35	27	31	21	25	18	17	16
Totalt	52	67	61	52	63	70	51	58	44	63	42	39	39
Tallet på sysselsatte:													
	1946	1957	1970	2012	1978	1947	1979	1991	2009	2007	2042	2059	2086

TABELL 88: ARBEIDSMARKEDET - ARBEIDSKONTORENES REGISTRERINGER

Tallet på registrerte arbeidsløse og ledige plasser. Arbeidsløshetsprosenten.

	1983	1984	1985	-----1986-----						
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli	
Sesongjusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	63.6	66.6	51.4	34.2	36.1	35.8	37.0	37.1	37.3
Ujusterte tall:										
Registrerte arbeidsløse	1000 pers.	63.5	66.6	51.4	42.4	38.8	36.0	30.2	30.6	33.9
Herav: Permitterte	1000 pers.	10.8	8.3	5.6	4.8	3.9	4.2	3.0	2.1	1.9
Ledige plasser 1)	1000 pers.	3.3	4.3	5.8	12.0	9.4	12.0	12.8
Arbeidsløshetsprosent		3.8	3.9	3.0	2.5	2.2	2.1	1.7	1.8	2.0
Arb.løse/led.plasser 1)		22.0	16.1	8.9	3.5	4.1	3.0	2.4

1) Tallene for ledige plasser fra og med januar 1983 er ikke uten videre sammenliknbare med tall for tidligere år på grunn av endringer i beregningsmetoden.

14*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B9: INDUSTRIINVESTERINGER I VERDI - INVESTERINGSUNDERSØKELSEN

Antatte og utførte industriinvesteringer. Mill.kr. Sesongjustert.
Tallene for årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1984		1985				1986	
				3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Utførte	1554	1854	2371	1880	2263	1892	2305	2429	2859	2884	..
Antatte	1739	2001	2654	2032	2174	2399	2395	2785	3037	3212	3514

TABELL B10: BOLIGBYGGING

Antall boliger i 1000. Sesongjustert. 1). Tallene for årene
viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1985/1986						
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	
Boliger satt igang		2.6	2.2	2.2	2.2	2.2	2.4	2.3	2.3	2.6
Boliger under arbeid		33.9	29.8	27.6	30.9	27.4	28.7	33.9	24.7	30.3
Boliger fullført		2.7	2.6	2.2	1.6	2.6	2.5	2.6	1.8	1.9

1) Seriene er sesongjustert uavhengig av hverandre.

TABELL B11: DETALJOMSETNINGSVOLUM

Sesongjustert indeks. 1979=100. Tallene for årene viser gjennomsnittet av
månedstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986						
						Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	
Omsetning ialt		102	102	101	102	113	119	120	117	122	128	118

TABELL B12: DETALJOMSETNINGSVOLUM MV.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode året før i et
tremåneders glidende gjennomsnitt. 1)

	1983	1984	1985	1985/1986					
				Des.	Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai
Omsetning ialt	-0.9	1.1	10.5	12.3	12.4	10.2	12.4	11.6	12.8
Detaljomsøtning etter næring:									
Nærings- og nytelseemidler	-2.0	-0.5	0.2	1.1	1.2	0.8	1.4	2.1	2.9
Bekledning og tekstilvarer	-1.8	1.7	5.9	6.9	0.8	-2.6	5.8	6.3	9.3
Møbler og innbo	1.5	2.6	6.9	11.3	9.0	4.7	9.1	15.0	21.1
Jern, farge, glass, stent. og sport	-3.6	1.0	1.8	5.7	3.8	0.8	5.2	6.1	8.7
Ur, opt., musikk, gull og sølv	-0.2	-0.4	1.5	5.1	7.4	5.5	12.1	9.1	9.4
Motorkjøretøyer og bensin	-0.9	2.3	31.3	34.2	37.4	30.1	31.7	27.9	27.4
Reg. nye personbiler	-4.9	-1.7	49.5	53.7	52.7	37.4	43.3	39.0	38.2

1) Tallet i kolonnene for månedene viser endring i prosent fra samme periode
året før for summen av omsetningsverdien for den aktuelle måneden,
måneden før og måneden etter.

TABELL B13: TIMEFORTJENESTE

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og i bygge- og anleggsvirksomhet.
 Kroner.

	1983	1984	1985	1984			1985			1986	
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv
Industri, kvinner	45.3	49.1	52.8	48.3	50.1	51.0	51.3	52.2	53.1	54.7	55.3
Industri, menn	54.0	58.6	63.3	57.7	59.8	60.9	61.3	62.9	63.6	65.3	65.9
Bygge- og anl., menn	61.9	65.9	71.0	64.9	67.4	68.3	68.6	70.2	71.1	74.2	74.2

TABELL B14: KONSUMPRISINDEKSEN.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme måned ett år tidligere.

	1983	1984	1985	1986						
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli	
Ialt	8.4	6.3	5.7	6.1	5.5	5.8	5.6	6.7	7.4	
Varer og tjenester etter konsumgruppe:										
Matvarer ialt	8.1	6.9	6.5	7.9	7.6	8.2	7.6	8.5	8.7	
Drikkevarer og tobakk	10.1	5.4	4.4	7.2	7.3	7.2	9.0	9.4	11.1	
Klær og skotøy	5.3	5.7	7.2	10.0	7.4	8.2	8.0	7.8	7.5	
Bolig, lys og brensel	9.9	7.7	6.2	5.1	4.6	4.8	4.5	4.9	4.6	
Møbler og husholdningsartikler	7.9	4.7	4.8	6.1	6.3	6.5	5.6	7.2	8.4	
Heløpleie	6.6	5.0	6.4	8.2	8.7	8.7	6.7	6.7	6.9	
Reiser og transport	9.9	6.3	3.7	2.5	1.7	2.1	2.2	5.3	7.2	
Fritidsysler og utdanning	6.6	6.3	6.4	6.3	6.2	6.2	6.2	6.6	7.1	
Andre varer og tjenester	8.9	4.6	6.0	7.1	6.8	7.4	7.3	7.4	9.0	
Varer og tjenester etter leveringssektor:										
Jordbruksvarer	7.3	5.7	6.0	8.3	8.6	9.4	8.6	9.4	9.0	
Andre norskproduserte konsumvarer	8.6	7.0	5.7	4.5	3.2	3.3	2.6	3.5	4.7	
Importerte konsumvarer	6.9	5.7	5.9	7.3	6.1	7.2	7.0	10.2	10.6	
Husleie	9.2	7.4	4.9	4.5	4.6	4.6	4.6	4.7	4.7	
Andre tjenester	10.5	5.6	5.5	6.7	6.9	7.1	7.7	7.6	8.8	

TABELL B15: ENGROSPRISER.

Endring i prosent fra foregående år og fra samme periode ett år tidligere.

	1983	1984	1985	1986					
				Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli
Ialt	5.8	6.3	5.0	2.2	1.6	0.6	1.4	2.7	2.5
Matvarer og levende dyr	5.6	7.3	7.6	8.5	8.3	8.6	9.1	9.3	9.5
Drikkevarer og tobakk	9.5	6.3	5.3	6.9	7.1	7.1	7.8	8.2	8.6
Råvarer, ikke spis., u. brenselst.	2.6	10.1	2.3	-3.3	-4.8	-4.6	-3.9	-2.0	-0.8
Brenselstoffer, -olje og el.kraft	8.6	7.7	5.0	-5.0	-7.7	-12.5	-12.5	-11.9	-14.1
Dyre- og plantefett, voks	13.1	24.0	-1.0	-13.1	-17.9	-18.7	-18.2	-17.5	-14.1
Kjemikalier	5.0	5.7	2.6	0.3	0.7	0.0	0.6	2.7	1.7
Bearbejdede varer etter materiale	4.7	5.3	4.2	2.5	2.1	1.6	2.5	4.4	4.8
Maskiner og transportmidler	5.2	3.7	4.4	3.5	3.9	4.0	6.3	9.0	9.1
Forskjellige ferdigvarer	5.6	4.9	5.1	4.9	5.1	4.6	5.3	6.5	6.7

16*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR NORGE

TABELL B16: UTENRIKSHANDELEN - VERDITALL

Verditall for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). Milliarder kroner. Sesongjustert. Tallene for årene viser gjennomsnittet av månedstallene for det samme året.

	1981	1982	1983	1984	1985	1986					
						Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul
Eksport	4.3	4.4	5.0	5.8	6.2	5.8	5.7	5.4	5.8	5.5	5.8
Import	7.1	7.6	7.6	9.0	10.7	11.5	11.8	13.1	12.2	11.8	12.6

1) Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

TABELL B17: UTENRIKSHANDELEN - INDEKSER

Volum- og prisindekser for tradisjonell vareeksport og vareimport iflg. handelsstatistikken.1). 1980=100. Årene viser gjennomsnittet av kvartalstallene for det samme året.

	1983	1984	1985	1984			1985			1986		
				2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv	3.kv	4.kv	1.kv	2.kv
Sesongjusterte tall:												
Eksportvolum	112	117	121	114	120	121	122	122	120	119	122	117
Importvolum	96	110	123	110	111	114	122	117	121	133	141	143
Ujusterte tall:												
Eksportpriser	114	128	133	127	127	131	133	135	134	132	126	122
Importpriser	116	120	127	118	121	123	125	128	129	128	124	124

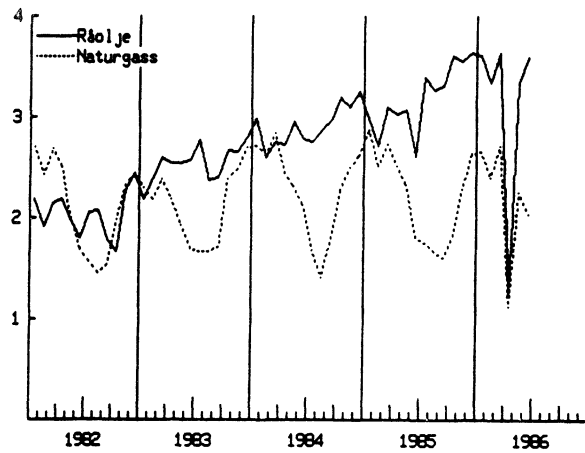
1) Eksport er regnet uten skip, oljeplattformer, råolje og naturgass.
Import er regnet uten skip og oljeplattformer.

MERKNAD TIL TABELL B2.

2) For tilbakegående år er produksjonsindeksen etter anvendelse avstemt mot de endelige, årlige nasjonalregnskapene, der verdien av skip og oljeplattformer først regnes som investert når skipet er ferdigbygd eller plattformen er slept ut på feltet. I byggeperioden regnes produksjonen som levert til lager av varer under arbeid og ikke investeringer, noe som vil gi store variasjoner i indeksen mellom de berørte årene.

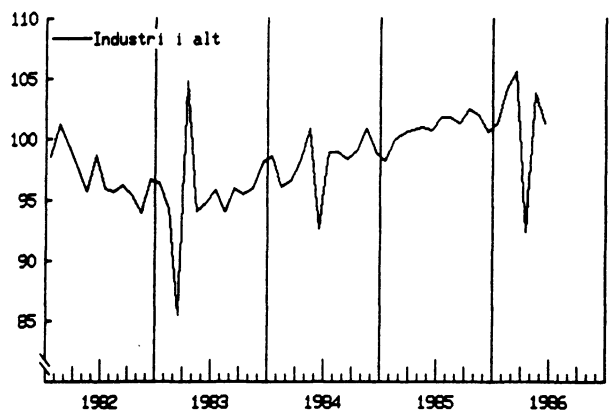
OLJE- OG GASSPRODUKSJON

Råolje (mill.tonn) og naturgass (milliarder S m³ (kubikkmeter)).
Ujusterte tall

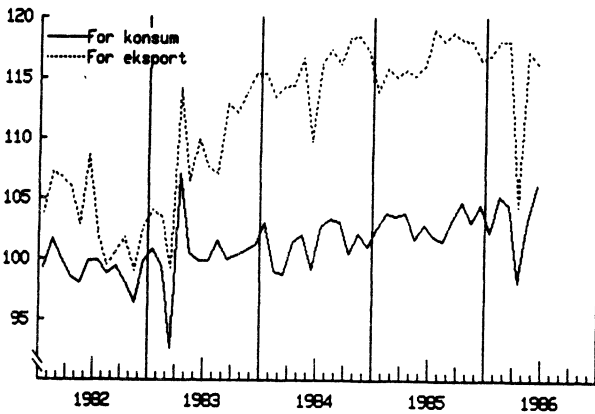
PRODUKSJONSINDEKS.

Sesongjustert. 1980=100

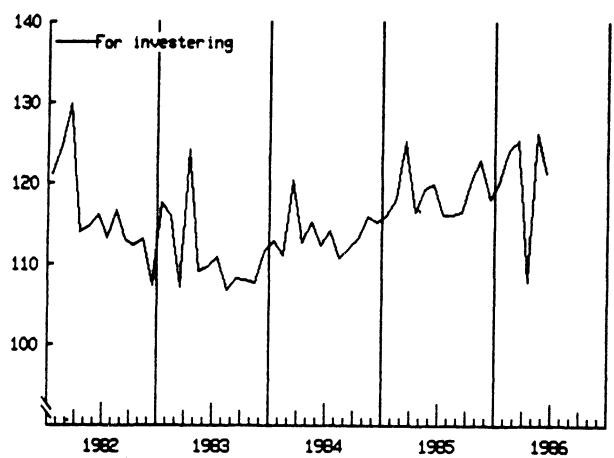
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

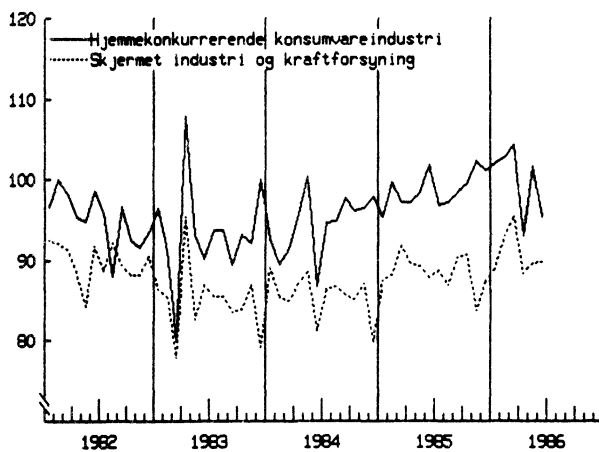
PRODUKSJONSINDEKS ETTER ANVENDELSE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

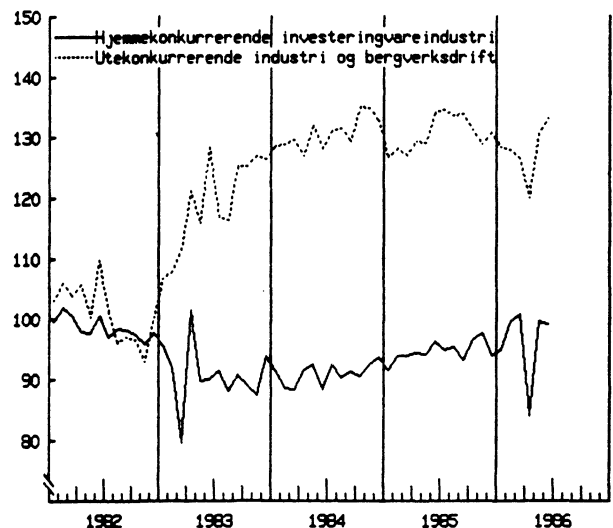
PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

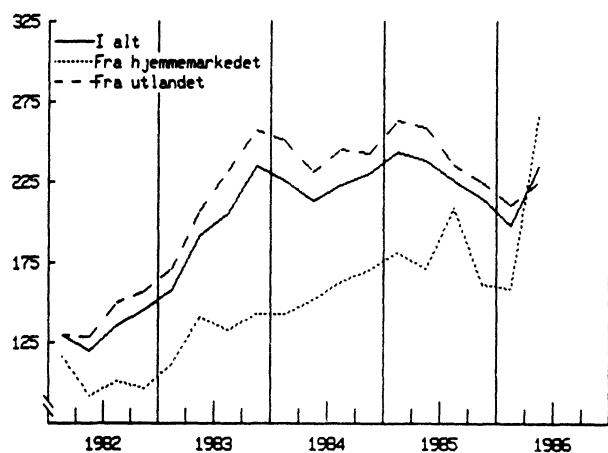

PRODUKSJONSINDEKS ETTER KONKURRANSETYPE.

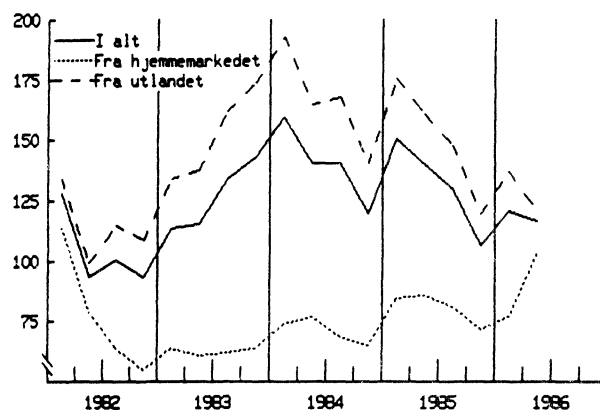
Bergverksdrift industri og kraftforsyning uten
oljeutvinning. Sesongjustert. 1980=100

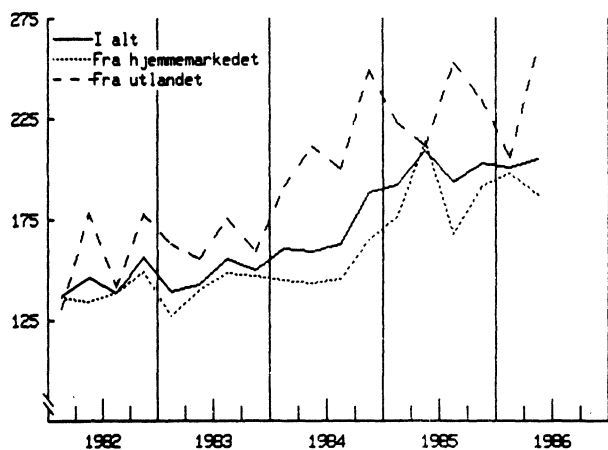
ORDRETILGANG
Metaller.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

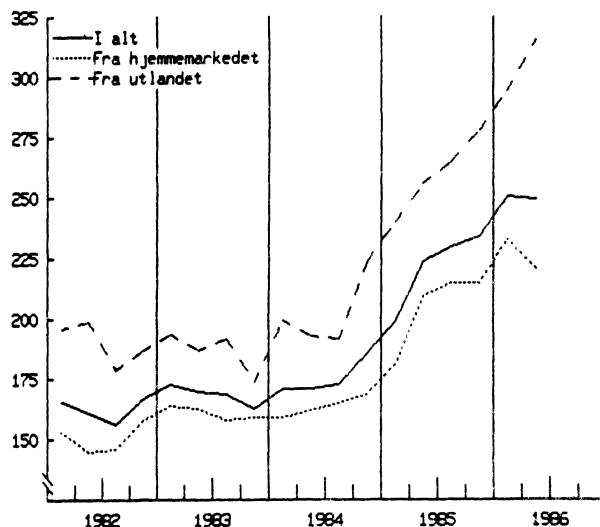
ORDRERESERVER
Metaller
Ujustert verdiindeks. 1976=100

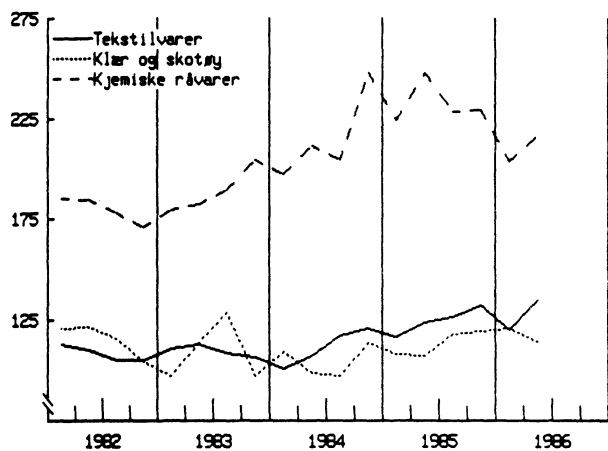
ORDRETILGANG.
Verkstøedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

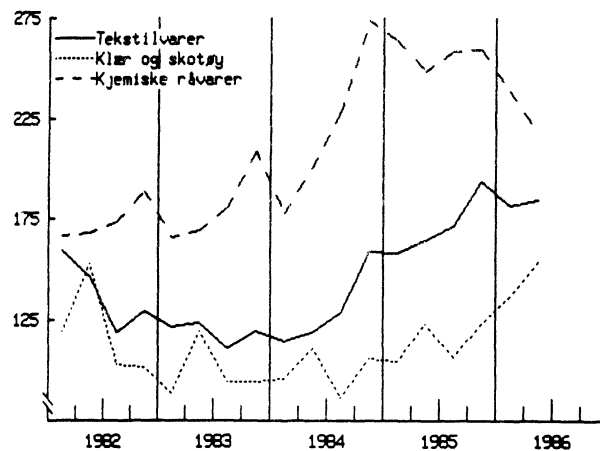
ORDRERESERVER
Verkstøedprodukter uten transportmidler og oljeplattformer m.v.
Ujustert verdiindeks. 1976=100

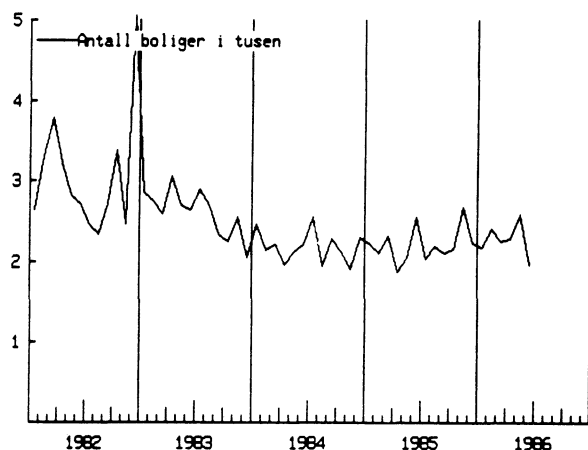
ORDRETILGANG.
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer.
Sesongjustert verdiindeks. 1976=100

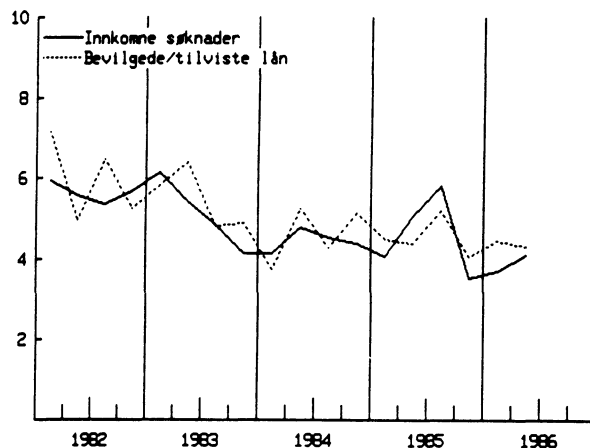
ORDRERESERVER
Tekstilvarer klær og skotøy og kjemiske råvarer
Ujustert verdiindeks. 1976=100

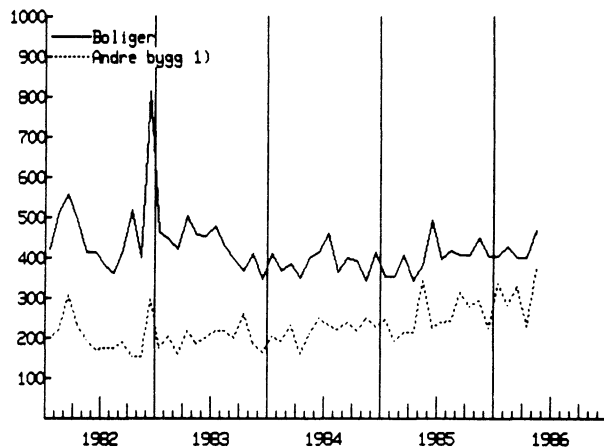
BYGG.
Boliger satt i gang. Sesongjustert.

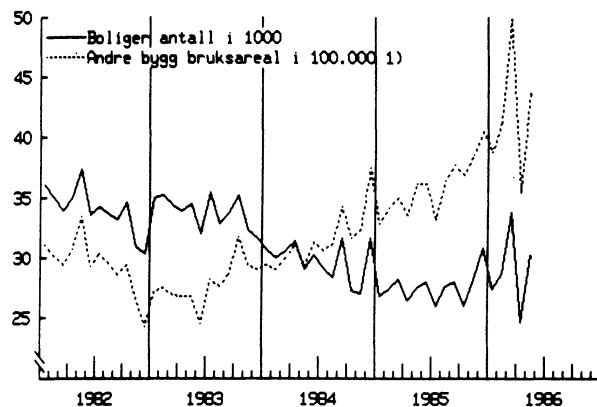
BOLIGLÅN NYE BOLIGER
Antall Husbanklån og PSV-tilvisninger i 1000.
Sesongjustert.

BYGG SATT I GANG
Bruksareal i 1000 kvm. Sesongjustert.

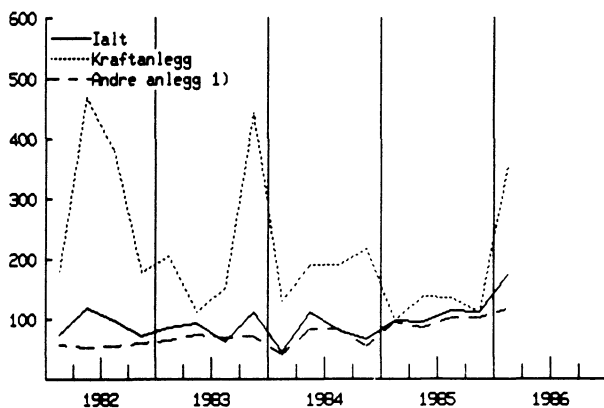
BYGG UNDER ARBEID
Sesongjustert

1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

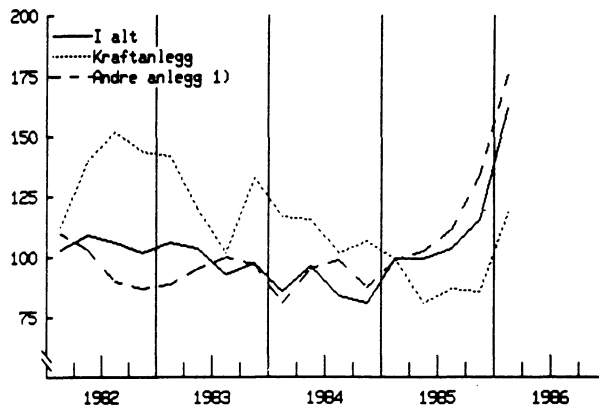
1) Utenom jordbruk, skogbruk og fiske. Over 60 kvm. bruksareal.

ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordretilgang. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

1) Sesongjustert.

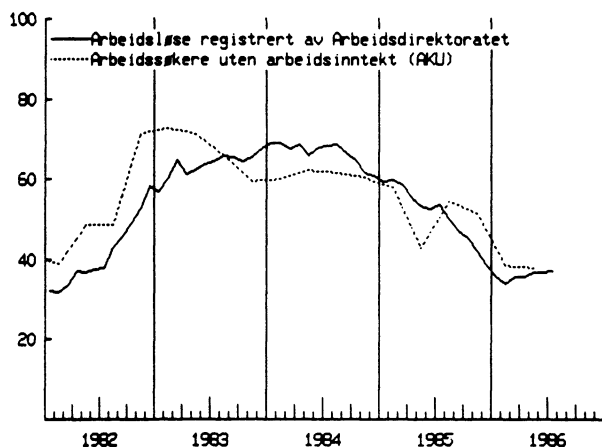
ANLEGGSVIRKSOMHET
Ordrerreserve. Verdiindeks 1. kv. 1985 = 100.

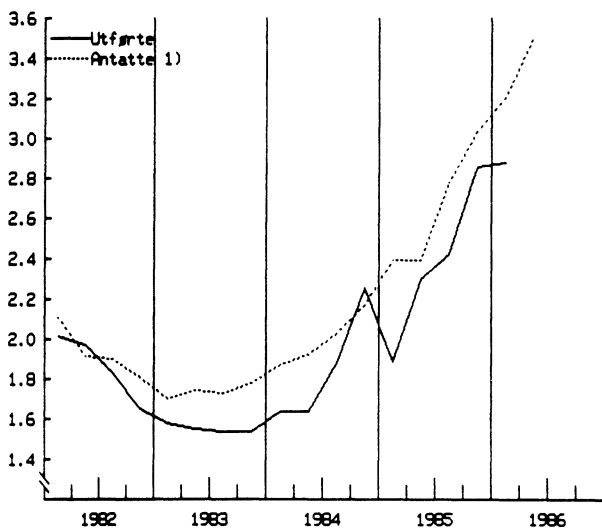
1) Sesongjustert.

ARBEIDSLLEDIGE.

Registrerte arbeidsløse ved arbeidskontorene og arbeidssøkere uten arbeidsinntekt. Sesongjusterte tall i tusen.

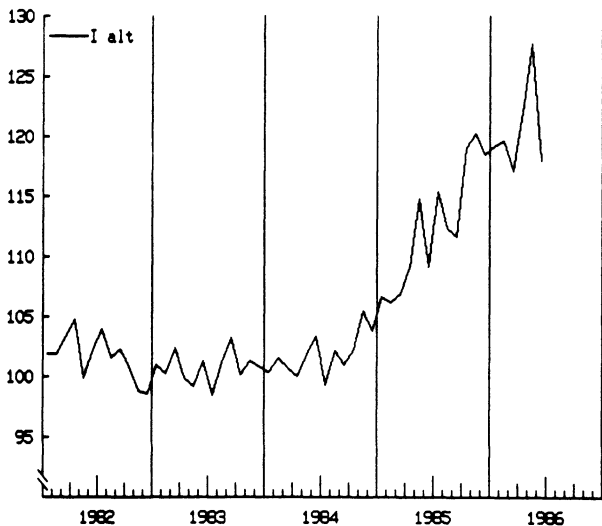
ANTATTE OG UTFØRTE INVESTERINGER I INDUSTRIEN.
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner pr. kvartal.

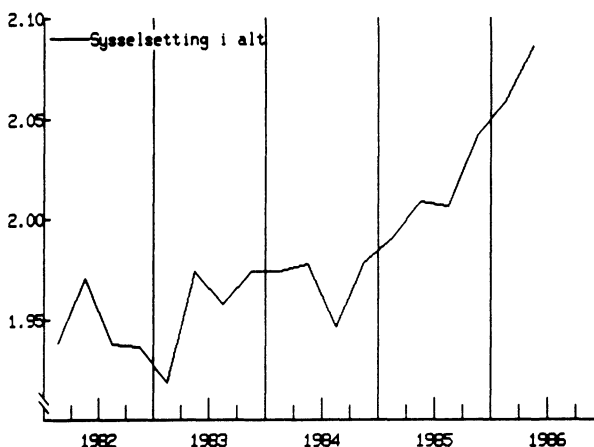
1) Anslag gitt i samme kvartal.

DETALJOMSETNING.

Sesongjustert volumindeks. 1979=100

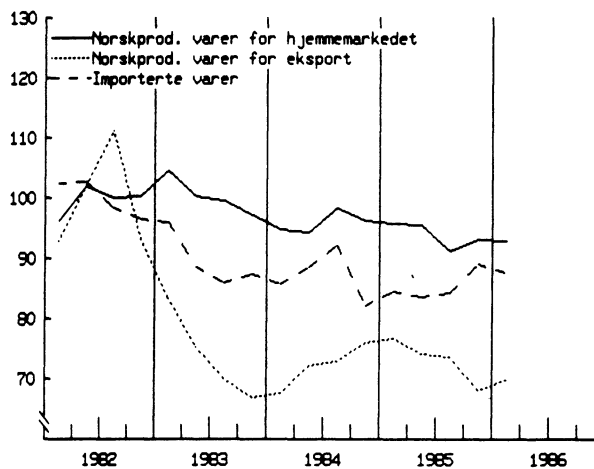

TOTAL SYSSLETTING IFØLGE ARBEIDSKRAFTUNDERSØKELSEN.
1000 000 personer.

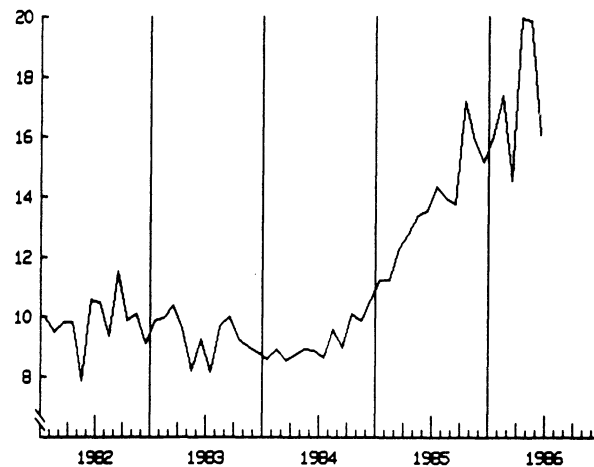
LAGER.

Industri og engroshandel.
Sesongjustert volumindeks. 1982=100

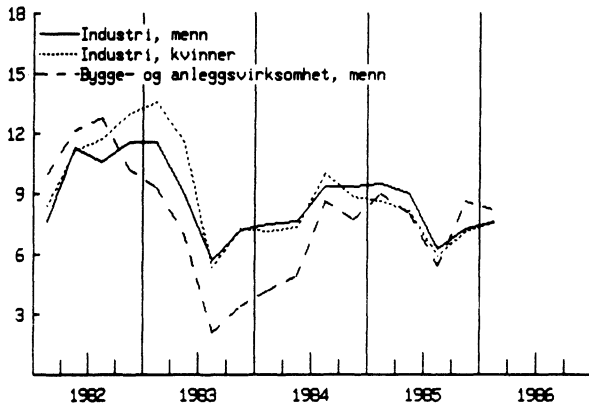
REGISTRERTE NYE PERSONBILER.

1000 stk. Sesongjustert.

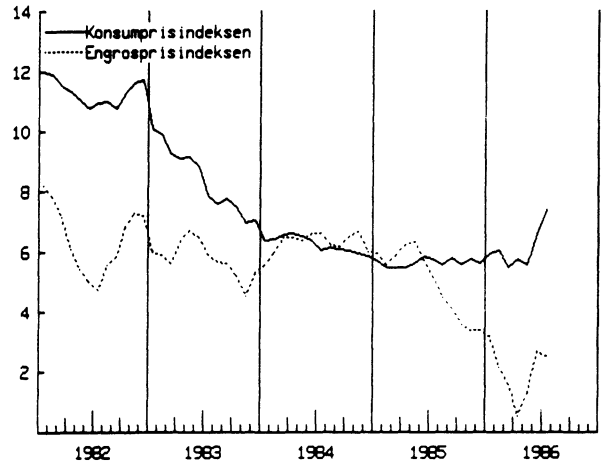
LØNNINGER.

Gjennomsnittlig timefortjeneste i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, prosentvis endring fra ett år tidligere.

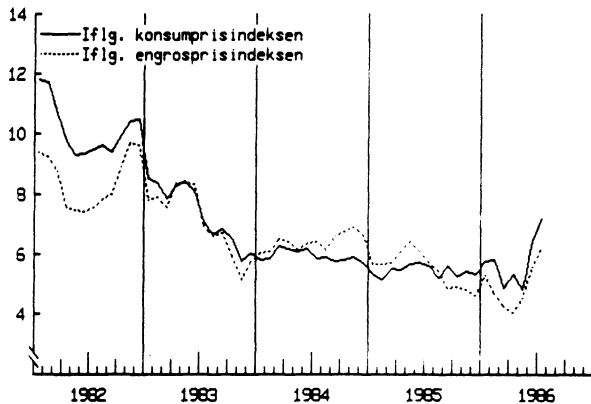
INNENLANDSKE PRISER.

Prosent endring fra ett år tidligere.

PRISSTIGNING FOR KONSUMVARER 1).

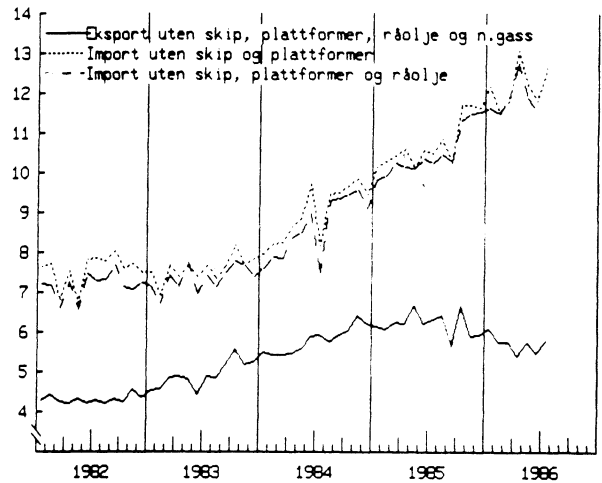
Prosent endring fra ett år tidligere.

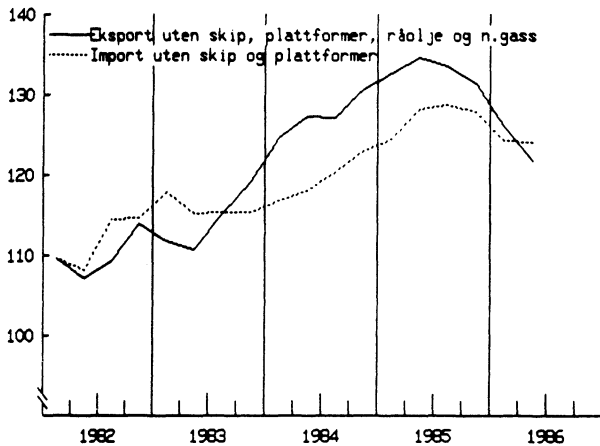
1) Konsumprisindeksen for varer omsatt gjennom detaljhandelen og engrosprisindeksen for varer levert til konsum.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.

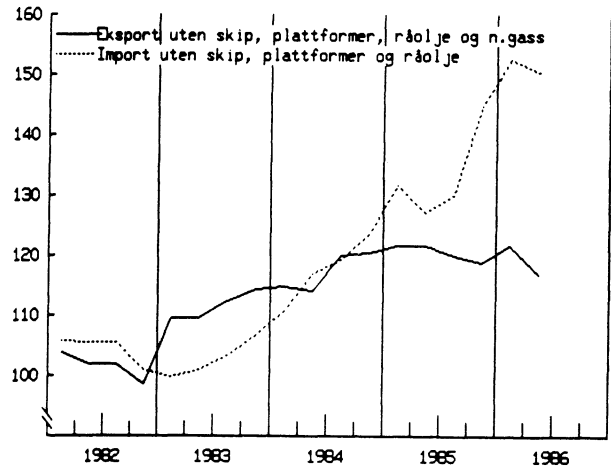
Sesongjusterte verditall. Milliarder kroner.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
 Prisindekser (enhetspriser). 1980=100.

UTENRIKSHANDEL MED TRADISJONELLE VARER.
 Sesongjustert volumindeks. 1980=100

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C1: PRODUKSJON AV RÅOLJE PÅ NORSK SOKKEL. 1000 TONN. 1)

	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal
1980	24.451	21.531		2.839	81		
1981	23.450	16.273		6.575	602		
1982	24.515	14.150		9.441	857	67	
1983	30.482	13.031		15.803	880	769	
1984	34.682	11.172	34	18.610	2.447	2.419	
1985*	38.410	10.417	60	24.036	1.445	2.452	
Januar-juli							
1985	20.966	6.223	41	12.079	960	1.663	
1986	22.717	5.060	31	15.683	616	1.203	124
1985*							
Januar	2.997	958	7	1.596	199	237	
Februar	2.725	846	7	1.480	181	211	
Mars	3.111	920	7	1.782	154	248	
April	3.033	886	7	1.764	137	240	
Mai	3.079	901	6	1.816	102	254	
Juni	2.617	818	4	1.462	89	243	
Juli	3.403	894	3	2.179	98	230	
August	3.278	854	2	2.160	101	161	
September	3.318	835	3	2.243	92	144	
Oktober	3.622	861	5	2.504	100	152	
November	3.571	813	4	2.496	93	165	
Desember	3.656	831	5	2.554	99	167	
1986*							
Januar	3.621	816	5	2.513	101	186	
Februar	3.343	733	6	2.333	89	182	
Mars	3.650	777	5	2.586	89	193	
April	1.272	254	2	862	94	55	5
Mai	3.344	869	4	2.160	83	195	33
Juni	3.604	808	3	2.468	81	196	48
Juli	3.883	803	6	2.761	79	196	38

1) Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C2: PRODUKSJON AV NATURGASS PÅ NORSK SØKKEL. MILLIONER SM . 1)

	Total	Ekofisk	Frigg	Statfjord	Murchison	Valhall	Heimdal
1980	25.973	15.938	9.991	44			
1981	26.162	14.760	11.312	86		4	
1982	25.534	14.583	10.810	109		31	
1983	25.831	13.690	11.797	234	22	88	
1984	27.375	12.800	13.670	291	103	511	
1985*	26.668	11.653	13.691	827	61	435	
Januar-juli							
1985	16.568	7.583	8.462	175	37	311	
1986	15.303	4.658	7.741	1.955	23	199	727
1985*							
Januar	2.874	1.256	1.542	23	6	47	
Februar	2.515	1.082	1.365	23	6	39	
Mars	2.732	1.174	1.480	26	4	48	
April	2.525	1.061	1.386	27	6	46	
Mai	2.334	1.068	1.188	26	5	46	
Juni	1.823	965	789	20	5	44	
Juli	1.765	977	712	30	5	41	
August	1.685	908	712	35	6	24	
September	1.615	778	778	31	5	22	
Oktober	1.854	772	917	136	5	24	
November	2.295	774	1.358	131	5	27	
Desember	2.651	838	1.464	319	3	27	
1986*							
Januar	2.660	800	1.487	340	3	30	
Februar	2.405	728	1.347	298	2	30	
Mars	2.721	851	1.530	300	2	30	
April	1.132	233	756	93	2	9	39
Mai	2.262	707	1.009	274	6	33	233
Juni	2.054	662	810	328	2	34	218
Juli	2.077	677	802	322	6	33	237

1) Uoverensstemmelser i tabellen skyldes maskinell avrunding.

24*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C3: LETEAKTIVITET PÅ NORSK SOKKEL. 1)

	Antall hull påbegynt			Boremeter	Borefartsydøgn			Gjennomsnitt vanndyp (m)	Gjennomsnitt totaldyp (m)
	Totalt	Undersøks- elseshull	Avgrens- ningshull		Totalt	Norske	Uten- landske		
1980	36	26	10	136683	3877			176	3115
1981	39	26	13	135054	4131			181	3235
1982	49	35	14	155299	4376			162	3314
1983	40	33	7	135801	3900			201	3155
1984	47	35	12	149034	4235	3803	432	213	3116
1985	50	29	21	140778 2)	4037	3544	493	235	3208
Januar-juli									
1985	28	16	12	80669	2312	2028	284		
1986	27	18	9	82991	2383	2159	224		
1985									
Januar	2	2	-	9977	310	248	62		
Februar	5	4	1	9550	272	213	59		
Mars	5	3	2	14966	324	287	37		
April	3	1	2	11449	358	328	30		
Mai	5	3	2	14284	396	365	31		
Juni	4	2	2	9532	265	235	30		
Juli	4	1	3	10911	387	352	35		
August	6	5	1	18493	407	351	56		
September ...	2	-	2	10359	334	304	30		
Oktober	5	3	2	7861	321	268	53		
November	4	3	1	8554	314	274	40		
Desember	5	2	3	14842	349	319	30		
1986									
Januar	4	-	4	10014	400	369	31		
Februar	3	2	1	9944	364	336	28		
Mars	5	2	3	11381	366	335	31		
April	4	3	1	16274	298	268	30		
Mai	3	3	-	7502	299	268	31		
Juni	3	3	-	12782	312	282	30		
Juli	5	5	-	15094	344	301	43		

1) Kilde: Oljedirektoratet.

2) I Oljedirektoratets årsberetning for 1985 er antall boremeter oppgitt til 143473 meter. Tallet i denne tabellen er summen av månedstallene.

INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL C4: PALØPTE KOSTNADER TIL LETING ETTER OLJE OG GASS PÅ NORSK SØKKEL.1)
MILLIONER KRONER.

	---1984---			-----1985-----				1986
	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Letekostnader i alt	2002	1906	2352	1478	1872	2019	2465	1808
Undersøkelserboringer .	1453	1443	1729	1176	1376	1435	1699	1393
Borefartøyer	594	564	733	541	465	631	631	553
Transportkostnader ..	163	164	221	127	169	158	211	190
Varer	272	240	308	189	216	211	296	221
Tekniske tjenester ..	423	475	467	319	526	433	508	429
Generelle undersøkelser	147	147	168	60	120	178	193	78
Feltevaluering og								
feltutvikling	219	174	284	89	181	185	340	220
Administrasjon og								
andre kostnader	183	142	171	153	195	221	233	117

1) Tabellen dekker letefasen, dvs. kostnader som påløper etter at letetillatelse er gitt og fram til en eventuell utbygging er godkjent av myndighetene.

TABELL C5: PALØPTE INVESTERINGSKOSTNADER TIL FELTUTBYGGING PÅ NORSK SØKKEL. 1)
MILLIONER KRONER.

	---1984---			-----1985-----				1986
	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.	2.kv.	3.kv.	4.kv.	1.kv.
Feltutbygging i alt	3961	3926	4249	3531	5176	4473	5978	4538
Varer	2699	1865	2241	1826	2859	2171	3473	2423
Bærestruktur inkl.								
utrustning av skaft ...	589	599	690	524	794	540	646	706
Dekk/dekkramme	1214	449	575	486	714	586	898	466
Moduler	789	766	834	715	1006	773	1226	955
Andre varer	107	51	92	99	345	272	703	296
Tjenester	1195	2020	1838	1515	2136	2159	2301	1861
Prosjektering og								
prosjekttjenester	481	517	765	555	725	841	988	703
Maritime tjenester	263	801	247	215	541	398	370	211
Andre tjenester 2)	132	216	307	206	289	205	180	192
Egne arbeider 2)	319	486	519	540	580	715	763	755
Produksjonsboring	67	41	170	190	181	143	204	254

1) Omfatter Heimdal, Ekofisk vanninjekejon, Ula , Gullfaks A, B og C, Oseberg A og B og Øst-Frigg

2) Driftsforberedelseskostnader er inkludert.

26*
INDIKATORER FOR OLJEVIRKSOMHET

TABELL CG: RÅOLJEPRISER PR. FAT. 1)

	Normpriser i US\$			Offisielle salgspriser i US\$			Spotpriser i US\$			Eksportpris for verden 2)		Spotpris i Nkr	
	Ekofisk fjord	Stat- blend	Brent-	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Arabian light	Arabian heavy	Bonny light	Ekofisk	US\$	Nkr	Ekofisk
1984													
Januar				29.00	26.00	30.00	28.64	26.35	29.73	29.64	28.61	225.16	233.27
Februar	30.10	29.66	30.10	29.00	26.00	30.00	28.61	26.66	30.25	30.05	28.61	220.30	231.39
Mars				29.00	26.00	30.00	28.57	26.87	30.23	30.18	28.62	214.65	226.35
April				29.00	26.00	30.00	28.45	26.99	30.20	30.25	28.62	217.23	229.60
Mai	30.05	29.60	30.05	29.00	26.00	30.00	28.43	27.08	30.06	29.91	28.65	223.76	233.60
Juni				29.00	26.00	30.00	28.12	27.12	29.57	29.43	28.65	224.04	230.14
Juli				29.00	26.00	30.00	27.72	26.70	28.67	28.78	28.65	235.22	236.28
August	29.10	28.75	29.15	29.00	26.00	30.00	27.79	26.75	28.47	28.57	28.58	237.21	237.13
September				29.00	26.00	30.00	27.94	27.06	28.63	28.56	28.73	247.37	245.90
Oktober				29.00	26.00	30.00	27.85	26.80	28.63	27.88	28.59	253.59	247.30
November	28.00	27.70	28.10	29.00	26.00	30.00	27.96	26.59	28.04	27.80	28.43	247.34	241.86
Desember				29.00	26.00	30.00	27.78	26.29	27.84	27.05	28.43	255.30	242.91
1985													
Januar	26.80	26.60	26.90	29.00	26.00	30.00	28.08	26.70	27.53	27.05	28.38	260.24	248.05
Februar	27.35	27.15	27.45	28.00	26.50	28.65	27.91	26.65	28.55	28.73	28.13	265.83	271.50
Mars	28.05	27.85	28.15	28.00	26.50	28.65	27.81	26.63	28.44	28.28	27.96	265.06	268.09
April				28.00	26.50	28.65	27.66	26.53	28.29	28.23	27.77	247.15	243.86
Mai	27.40	27.10	27.40	28.00	26.50	28.65	27.01	25.59	27.02	26.89	27.67	247.92	241.92
Juni				28.00	26.50	28.65	26.79	25.05	26.53	26.58	27.37	241.40	236.82
Juli				28.00	26.00	28.65	27.05	25.19	27.21	27.01	27.21	229.92	230.69
August	27.05	26.80	27.00	28.00	26.00	28.65	27.50	25.39	27.88	27.44	27.11	223.12	227.97
September				28.00	26.00	28.65	27.79	25.66	28.55	28.15	27.29	227.60	233.52
Oktober				28.00	26.00	28.65	27.80	25.78	29.07	28.88	27.41	216.81	230.58
November	28.55	28.30	28.55	28.00	26.00	28.65	27.86	25.81	30.38	30.08	27.61	215.36	234.00
Desember				28.00	26.00	28.65	26.92	25.17	27.78	26.78	27.29	208.77	201.96
1986													
Januar	25.60	25.35	25.70	28.00	26.00	28.65	23.50	22.60	26.36	199.02	170.63
Februar	19.05	18.80	19.15	28.00	26.00	28.65	17.80	17.50	24.44	178.17	127.58
Mars	15.90	15.65	16.00	28.00	26.00	28.65	14.20	14.00	14.85	105.88	99.82
April				12.80	12.40	12.65	90.45	88.66
Mai				14.20	13.95	13.15	97.84	103.79
Juni				12.25	12.00	11.76	89.49	91.32
Juli				9.80	9.60	9.70	72.46	71.71

1) Kilder: Normpriser: Olje- og energidepartementet. (Faktaheftet).
 Offisielle salgspriser: Petroleum Economist til 1984. IEA Oil Market Report fra 1985
 Spotpriser: OPEC Bulletin til og med 1985. Petroleum Intelligence Weekly fra og med 1986.
 Eksportpris for verden: Oil and Gas Journal.
 Valutakurser: Statistisk Månedshefte.

2) Offisielle salgspriser veid sammen med eksportvolum.

27*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL 01: BRUTTONASJONALPRODUKT

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	-0,9	3,0	2,1	3,5	3,1	2 1/2	2 1/2
Frankrike	0,2	1,8	0,8	1,5	1,2	2 1/2	2 1/2
Italia	0,1	-0,5	-0,2	2,8	2,3	2 3/4	2 3/4
Japan	4,0	3,3	3,2	5,1	4,6	3 1/4	3
USA	2,5	-2,1	3,4	6,6	2,2	3	3 3/4
Storbritannia	-1,5	1,9	3,3	2,8	3,2	3	2 1/4
Sverige	-0,3	0,8	2,4	3,4	2,3	2	1 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,2	-1,0	1,5	3,0	2,4	3 1/2	3
Norge	0,9	0,3	4,5	5,6	4,2	4 1/4	2 1/4

Kilde: OECD.

TABELL 02: PRIVAT KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	-2,3	1,5	1,7	2,7	3,6	2 3/4	3
Frankrike	2,0	3,4	1,0	1,1	2,4	3	2 1/4
Italia	0,8	-0,7	-0,3	1,9	1,9	3	2 3/4
Japan	0,8	4,3	3,2	2,8	2,7	3 1/2	4
USA	2,0	1,3	4,6	4,4	3,3	3	3 1/4
Storbritannia	-0,1	0,7	3,9	1,9	2,8	3 3/4	3 1/2
Sverige	-0,5	1,4	-1,8	1,3	2,6	2 1/4	2
Forbundsrepublikken Tyskland	-0,6	-1,3	1,2	0,8	1,7	4 1/2	4
Norge	1,1	1,8	1,5	2,7	8,2	4 3/4	2 1/2

Kilde: OECD.

TABELL 03: OFFENTLIG KONSUM

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	2,6	2,8	-0,6	-0,6	1,3	-1/4	3/4
Frankrike	2,2	2,5	1,4	1,0	1,3	1	1/2
Italia	3,0	2,6	2,4	2,4	2,5	2	1 1/2
Japan	5,2	1,8	2,9	2,5	2,6	2 1/4	2 3/4
USA	0,9	2,0	0,9	4,3	6,0	1	1 3/4
Storbritannia	0	0,9	1,8	1,4	0,5	3/4	1/2
Sverige	2,0	0,8	0,8	2,0	1,5	1 1/4	1 1/2
Forbundsrepublikken Tyskland	1,5	-0,9	0,3	2,5	2,1	2 3/4	2 3/4
Norge.....	6,1	3,9	4,6	2,0	3,4	2	2 3/4

Kilde: OECD.

28*
NASJONALREGNSKAPSTALL FOR UTLANDET

TABELL 04: BRUTTOINVESTERINGER I FAST REALKAPITAL

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	-19,2	5,4	1,6	12,5	13,6	7	1 3/4
Frankrike	-1,6	0,7	-2,3	-1,2	2,5	4	4 1/4
Italia	0,6	-5,2	-3,8	6,2	4,1	3 3/4	4 1/2
Japan	3,6	1,9	-0,3	4,6	5,8	6 3/4	4 1/4
USA	3,1 1)	-6,8 1)	7,9 1)	17,6 1)	7,4 1)	3 1/2 1)	5 1/2
Storbritannia	-8,5	6,4	5,2	7,9	1,0	4 1/2	2 3/4
Sverige	-5,3	-1,1	1,6	3,9	6,5	3/4	1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	-4,2	-5,3	3,2	0,8	-0,3	4 1/2	6 1/2
Norge	17,9	-11,0	5,8	8,7	-21,9	31 1/4	-11

Kilde: OECD. 1) Private bruttoinvesteringer.

TABELL 05: EKSPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	8,2	2,6	3,8	3,8	3,5	3 1/4	3 1/2
Frankrike	5,3	-2,6	4,4	7,3	2,3	1 3/4	2 3/4
Italia	4,1	1,2	3,4	6,5	8,2	5 1/4	4
Japan	15,9	3,5	4,2	17,5	5,9	-2 1/4	1/2
USA	0,7	-7,8	-3,5	6,2	-3,0	5	8 1/4
Storbritannia	-1,8	1,2	2,6	7,2	6,0	4 1/4	2
Sverige	1,1	4,4	10,7	6,5	2,7	4	3 1/4
Forbundsrepublikken Tyskland	8,4	3,2	-0,2	8,2	7,2	2 3/4	2
Norge	1,4	-0,1	7,3	7,5	10,0	2 1/2	1 1/2

Kilde: OECD.

TABELL 06: IMPORT AV VARER OG TJENESTER

Prosentvis volumendring fra foregående år

	1981	1982	1983	1984	1985 anslag	1986 prognose	1987 prognose
Danmark	-1,7	2,9	0,3	6,2	7,3	5	2 1/2
Frankrike	1,6	6,8	-0,9	3,9	5,2	4 1/2	3 3/4
Italia	-5,1	1,7	-0,4	9,2	9,4	7	6 1/4
Japan	5,5	2,6	-5,1	11,1	0,5	3	7
USA	7,0	1,3	10,6	22,8	2,7	5 3/4	4 1/4
Storbritannia	-3,5	4,8	5,8	9,5	3,0	5	5 1/4
Sverige	-7,1	4,3	0,4	4,7	7,5	3 1/2	2 3/4
Forbundsrepublikken Tyskland	0,7	-0,1	1,1	5,2	4,7	5 1/2	6
Norge	1,5	3,7	0,0	8,2	7,7	8 1/4	1/4

Kilde: OECD.

29*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E1: S V E R I G E

		1983	1984	1985	1986					
					Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni	Juli

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	101.0	109.5	111.8	113.2	116.3	111.2	112.3
Arbeidsløshet	1000 personer	151	136	125	119	134	122	115	112	..

Ujusterte tall:										
Ordretilgang 1)	1980=100	144.7	164.8	174.7	180.0	176.0	233.0	176.0
Konsumpriser	1980=100	132.7	143.2	153.7	159.0	158.7	159.7	159.7	159.7	160.1

1)Verdi av tilgang på nye ordrer til industrien.

TABELL E2: S T O R B R I T A N N I A

		1983	1984	1985	1986					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	96.9	100.7	103.6	103.0	103.3	103.2	103.4	103.3	..
Ordretilgang 1)	1980=100	103.3	110.9	112.5	110.9	116.3	132.6
Detaljometningsvolum	1980=100	107.1	110.6	115.3	117.0	117.2	119.8	119.3	118.2	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2912	3047	3130	3153	3161	3199	3200	3205	3220

Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	127.1	133.4	141.5	144.0	144.5	144.7	146.1	146.4	146.3

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til verkstedindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E3: F O R B U N D S R E P U B L I K K E N T Y S K L A N D

		1983	1984	1985	1986					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon	1980=100	96.1	99.6	105.0	106.8	106.2	105.2	109.3	107.4	..
Ordretilgang 1)	1980=100	91.6	96.2	104.1	100.0	105.0	106.0	110.0	113.0	..
Detaljometningsvolum	1980=100	95.9	96.2	96.9	100.0	98.0	98.0	102.0	100.0	..
Arbeidsløshet	1000 personer	2266	2267	2306	2284	2289	2283	2246	2244	2229
Konsumpriser	1980=100	115.6	118.4	121.0	121.4	121.1	121.0	120.9	120.9	121.0

1)Volumet av tilgangen på nye ordrer til investeringsvareindustrien fra innenlandske kunder.

TABELL E4: F R A N K R I K E

		1983	1984	1985	1986					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	97.2	99.9	100.1	98.9	99.8	99.7	103.2
Arbeidsløshet	1000 personer	2040	2309	2395	2378	2368	2389	2429	2448	2440

Ujusterte tall:										
Konsumpriser	1980=100	138.6	149.2	157.9	160.4	160.0	160.4	161.0	161.4	161.9

30*
KONJUNKTURINDIKATORER FOR UTLANDET

TABELL E5: U S A

		1983	1984	1985	1986					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Total industriproduksjon	1980=100	100.4	112.1	114.7	116.7	115.6	114.6	115.1	114.4	..
Ordretilgang 1)	1980=100	110.7	126.7	131.4	136.3	135.5	131.9	130.7	130.6	..
Detaljomsætningsvolum 2)		95.6	102.3	107.0	108.1	109.0	109.7	111.2	111.6	111.6
Arbeidsløshet	1000 personer	10690	8533	8310	7831	8527	8419	8342	8554	8443
Konsumpriser	1980=100	120.9	126.1	130.5	133.3	132.8	132.2	131.8	132.1	..

1) Verdi av tilgang på nye ordrer på varige varer.

2) Mrd. dollar i 1972-priser

TABELL E6: J A P A N

		1983	1984	1985	1986					
					Jan.	Feb.	Mars	Apr.	Mai	Juni

Sesongjusterte tall:										
Industriproduksjon 1)	1980=100	104.8	116.5	121.9	121.8	122.0	121.7	121.7	122.1	..
Ordretilgang 2)	Mrd. yen	741	875	884	892	890	898	908	939	..
Arbeidsløshet	1000 personer	1561	1610	1567	1600	1530	1630	1720	1620	1630
Konsumpriser	1980=100	109.7	112.1	114.4	115.7	115.6	114.8	114.9	115.1	115.2

1) Industriproduksjon og gruvedrift.

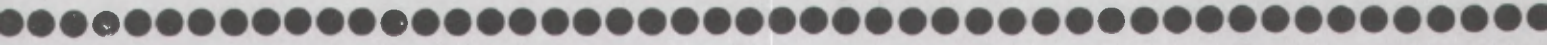
2) Verdien av tilgangen på nye ordrer til maskinindustrien fra innenlandske kunder.

UTKOMMET I SERIEN REPRINT

- 1 Bjerkholt, Olav and Øystein Olsen: Uncertainty in Hydro electric Power Supply
- 2 Biørn, Erik: Inflation, Depreciation and the Neutrality of the Corporate Income Tax
- 3 Biørn, Erik: Sammenhengen mellom forbruksutgift og beskattet inntekt - noen prinsipielle betraktninger supplert med norske data
- 4 Biørn, Erik: Kan den senere tids konsumutvikling forklares ved hjelp av økonomisk teori?
- 5 Biørn, Erik: Nyere utviklingslinjer i økonometri
- 6 Aslaksen, Iulie and Olav Bjerkholt: A Framework for Evaluating Planning Strategies for an Oil Exporting Country under Uncertainty of Future Oil Prices and Rates of Return
- 7 Gleditsch, Nils Petter, Olav Bjerkholt and Adne Cappelen: Conversion: Global, National and Local Effects. A Case Study of Norway
- 8 Brunborg, Helge: Myter om befolkningsutviklingen
- 9 Heldal, Johan and Torbjørn Østdahl: Synoptic Monitoring of Water Quality and Water Resources. A Suggestion on Population and Sampling Approaches
- 10 Noack, Turid og Lars Østby: Færre barn - Årsaker og konsekvenser
- 11 Biørn, Erik, Morten Jensen og Vidar Knudsen: Korttidsdynamikk i norsk økonomi belyst ved kvartalsmodellen KVARTS.
- 12 Cappelen, Adne, Nils Petter Gleditsch and Olav Bjerkholt: Military Spending and Economic Growth in the OECD Countries
- 13 Dagsvik, John, Boyan Jovanovic and Andrea Shepard: A Foundation for three popular Assumptions in Job-Matching Models

UTKOMMET I SERIEN DISCUSSION PAPER

- 1 Aslaksen, Iulie and Olav Bjerkholt: Certainty Equivalence Procedure in the Macroeconomic Planning of an Oil Economy
- 3 Biørn, Erik: On the Prediction of Population Totals from Sample Surveys Based on Rotating Panels
- 4 Frenger, Petter: A short Run Dynamic Equilibrium Model of the Norwegian Production Sectors
- 5 Aslaksen, Iulie and Olav Bjerkholt: Certainty Equivalence Procedures in Decision-Making under Uncertainty: an Empirical Application
- 6 Biørn, Erik: Depreciation Profiles and the User Cost of Capital
- 7 Frenger, Petter: A Directional Shadow Elasticity of Substitution
- 8 Longva, Svein, Lorents Lorentsen and Øystein Olsen: The Multi-Sectoral Model MSG-4, Formal Structure and Empirical Characteristics
- 9 Fagerberg, Jan and Gunnar Sollie: The Method of Constant Market Shares Revisited
- 10 Biørn, Erik: Specification of Consumer Demand Models with Stochastic Elements in the Utility Function and the First Order Conditions
- 11 Biørn, Erik, Erling Holmøy and Øystein Olsen: Gross and Net Capital, Productivity, and the Form of the Survival Function - Some Norwegian Evidence
- 12 Dagsvik, John K.: Markov Chains Generated by Maximizing Components of Multidimensional Extremal Processes
- 13 Biørn, Erik, Morten Jensen and Morten Reymert: KVARTS - A Quarterly Model of the Norwegian Economy

Økonomiske analyser

Utkommer med omlag 10 nummer pr. år.
Prisen for et årsabonnement er kr 80.–,
løssalgpris kr 10.–. Forespørsler om
abonnement eller løssalg kan rettes til
opplysningskontoret i Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå

Postboks 8131 Dep. N-0033 Oslo 1
Tlf. (02) 41 38 20